

**Uchwała Nr XXXIV/181/2016
Rady Miasta Świeradów-Zdrój
z dnia 26 października 2016 roku**

**w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy
Miejskiej Świeradów-Zdrój na lata 2016-2023**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.),

**Rada Miasta Świeradów-Zdrój
uchwala, co następuje:**

§ 1

Rada Miasta Świeradów-Zdrój przyjmuje i wdraża do realizacji Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Świeradów-Zdrój.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Wioletta Urbanczyk
Wioletta Urbanczyk

Uzasadnienie

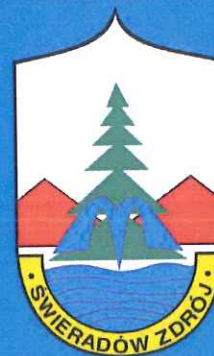
Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój na lata 2016-2023 (zwany dalej LPR) opracowany został zgodnie z „Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”, Ministra Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa, 3 lipca 2015 r. oraz wytycznymi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego dotyczącymi zasad przygotowania lokalnych programów rewitalizacji (lub dokumentów równorzędnych) w perspektywie finansowej 2014-2020.

Wdrożenie Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój na lata 2016-2023 (poprzez realizację projektów) w sposób znaczący przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, wzmocnienia pozycji konkurencyjnej miasta oraz zapobiegania rozprzestrzenianiu się niekorzystnych zjawisk. LPR służy identyfikacji obszarów zdegradowanych, na których występują niekorzystne procesy, stany kryzysowe dotyczące miejskiej przestrzeni w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Ponadto, warunkuje koordynację działań i współpracę poszczególnych jednostek organizacyjnych Urzędu Miasta oraz przedstawicieli mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych na rzecz realizacji działań rewitalizacyjnych. Efektem wdrożenia LPR jest, m.in. odwrócenie negatywnych zjawisk i procesów, poprawa stanu infrastruktury społecznej i technicznej, przeciwdziałanie degradacji miejskiej przestrzeni, zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego, ograniczanie patologii społecznych, wzrost jakości życia społeczności lokalnej, stymulowanie aktywności społeczności lokalnej, rozwój przedsiębiorczości, zrównoważony rozwój społeczno-ekonomiczny w dłuższej perspektywie czasowej.

Mając powyższe na uwadze, podjęcie przedmiotowej uchwały jest uzasadnione.

Przewodniczący Rady
W. Urbanowicz
Wioletta Urbanowicz

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY MIEJSKIEJ ŚWIERADÓW-ZDRÓJ NA LATA 2016-2023 (PROJEKT)

ŚWIERADÓW-ZDRÓJ 2016

Zleceniodawca:

Gmina Miejska Świeradów-Zdrój
ul. 11 Listopada 35
59-850 Świeradów Zdrój

Wykonawca:

FOKUS2 Sp. z o.o.
ul. Sudecka 8j/2
41-608 Świętochłowice
tel. kom. 690950083
@: fokus2@windowlive.com
@: biuro@fokus2.pl
www.fokus2.pl

Dane identyfikacyjne:

NIP: 6452537641

REGON: 243203114

KRS: 0000452647

Termin realizacji:

lipiec 2016 r.

Spis treści

Spis tabel.....	5
Spis map.....	6
1. Streszczenie	7
2. Podsumowanie działań zrealizowanych na obszarach ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Świeradów-Zdrój na lata 2010 – 2013	11
3. Dokumenty planistyczne i strategiczne powiązane z problematyką rewitalizacji	15
3.1. Dokumenty na poziomie europejskim	15
3.2. Dokumenty poziomu krajowego	16
3.3. Dokumenty na poziomie regionalnym	22
3.4 Dokumenty na poziomie lokalnym.....	25
4. Diagnoza zjawisk kryzysowych	29
4.1. Ogólna charakterystyka gminy Świeradów-Zdrój.....	29
4.2. Otoczenie społeczne	30
4.2.1. Demografia	30
4.2.2. Pomoc społeczna	33
4.2.3. Bezrobocie	36
4.2.4. Przestępczość.....	37
4.2.5. Edukacja.....	39
4.2.6. Służba zdrowia	40
4.2.7. Kultura i sport	40
4.3. Otoczenie gospodarcze.....	42
4.3.1. Działalność gospodarcza	42
4.3.2. Turystyka i rekreacja	44
4.4. Otoczenie przestrzenne i środowiskowe	48
4.4.1. Opis zabudowy.....	48
4.4.2. Walory przyrodnicze	52
4.4.3. Leśnictwo	54
4.4.4. Źródła zanieczyszczenia środowiska.....	54
4.5. Infrastruktura techniczna.....	57
4.5.1. Gazownictwo	57
4.5.2. Wodociągi	58
4.5.3. Kanalizacja.....	58
4.5.4. Oczyszczalnia ścieków.....	58

4.5.5. Energetyka	59
4.5.6. Komunikacja drogowa.....	59
5. Podsumowanie badań ankietowych	61
6. Wnioski z przeprowadzonej analizy danych.....	63
7. Metodologia.....	64
9. Delimitacja obszarów zdegradowanych.....	68
10. Delimitacja obszarów objętych rewitalizacją	70
10.1. Obszar rewitalizowany nr 1 „Obszar ul. 11 Listopada”	70
10.2. Obszar rewitalizowany nr 2 „Centrum Świeradowa-Zdroju”	72
10.3. Obszar rewitalizowany nr 3 „Centrum Czerniawy-Zdrój”	75
10.4. Podsumowanie	77
11. Analiza SWOT.....	77
1. Analiza otoczenia społecznego	78
2. Analiza otoczenia gospodarczego (w tym obszaru turystyki).....	79
3. Analiza otoczenia przestrzennego i środowiskowego.....	81
4. Analiza otoczenia w zakresie infrastruktury technicznej.....	82
12. Cele Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój.....	83
12.1. Wizja (planowany efekt rewitalizacji).....	85
12.2. Cel główny i cele strategiczne rewitalizacji obszarów Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój.....	86
12.3. Cele operacyjne i kierunki działań dla obszaru rewitalizacji „ul. 11 Listopada”	87
12.4. Cele operacyjne i kierunki działań dla obszaru rewitalizacji „Centrum Świeradowa-Zdroju” ...	87
12.5. Cele operacyjne i kierunki działań dla obszaru rewitalizacji „Centrum Czerniawy-Zdroju”	88
13. Zadania planowane do realizacji w ramach Programu.....	89
13.1. Projekty o zasięgu gminnym i powiatowym.....	90
13.2. Projekty dla obszaru rewitalizowanego nr 1 „Obszar ul. 11 Listopada.....	107
13.3. Projekty dla obszaru rewitalizowanego nr 2 „Centrum Świeradowa-Zdroju”	110
13.4. Projekty dla obszaru rewitalizowanego nr 3 „Centrum Czerniawy-Zdrój”	116
13.5. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych	122
14. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami / przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym projektem rewitalizacji	125
14.1. Obszar rewitalizowany nr 1 „Obszar ul. 11 Listopada”	127
14.2. Obszar rewitalizowany nr 2 „Centrum Świeradowa-Zdroju”	128

14.3. Obszar rewitalizowany nr 3 „Centrum Czerniawy-Zdrój”	130
15. Finansowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	133
16. Komunikacja społeczna w procesie rewitalizacji.....	141
17. System zarządzania i monitoringu	144
17.1. Zarządzanie rewitalizacją w Świeradowie-Zdroju.....	144
17.2. Monitoring i ocena.....	146

Spis tabel

Tabela 1 Wykaz zrealizowanych zadań wynikających z Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Świeradów-Zdrój na lata 2010-2013.....	11
Tabela 2 Wykaz niezrealizowanych zadań wynikających z Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Świeradów-Zdrój na lata 2010-2013.....	12
Tabela 3 Podział Gminy na obszary.....	33
Tabela 4 Dane dotyczące ilości udzielanych świadczeń przez MOPS w okresie 2013 – 2015	34
Tabela 5 Grupy osób którym MOPS udzielił wsparcia w okresie 2013 - 2015.....	34
Tabela 6 Dane dotyczące pomocy społecznej na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój za 2015 rok	35
Tabela 7 Ilość osób bezrobotnych – dane za lata 2013 – 2015.....	36
Tabela 8 Dane dotyczące rynku pracy na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w 2015 roku	36
Tabela 9 Ilość zarejestrowanych i wszczętych postępowań przez Rewir Dzielnicowych w Świeradowie-Zdroju w latach 2013 - 2015	37
Tabela 10 Dane dotyczące przestępczości na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój	38
Tabela 11 Dane dotyczące oświaty na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój	39
Tabela 12 Dane dotyczące przedsiębiorczości na terenie poszczególnych obszarów Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój.....	43
Tabela 13 Dom zdrojowy Świeradów-Zdrój	45
Tabela 14 Zużycie gazu na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w 2014 roku w podziale na grupy odbiorców	57
Tabela 15 Zużycie energii elektrycznej w podziale na grupy taryfowe – 2014 rok	59
Tabela 16 Ocena negatywnych zjawisk na terenie poszczególnych obszarów Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój (wartości nominalne wskaźników)	68
Tabela 17 Ocena negatywnych zjawisk na terenie poszczególnych obszarów Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój (wartości wskaźników sprowadzone do wspólnego mianownika)	68
Tabela 18 Ocena negatywnych zjawisk na terenie poszczególnych obszarów Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój (wartości wskaźników po przemnożeniu przez wagi nadane poszczególnym kryteriom)	69
Tabela 19 Analiza wskaźnikowa obszaru priorytetowego pn. "Obszar ul. 11 Listopada	71
Tabela 20 Analiza wskaźnikowa obszaru priorytetowego pn. "Centrum Świeradowa-Zdroju”	72
Tabela 21 Analiza wskaźnikowa obszaru priorytetowego pn. "Centrum Czerniawy-Zdrój”	75
Tabela 22 Wartości docelowe dla obszarów rewitalizowanych na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój.....	85

Tabela 23 Wykaz projektów planowanych do realizacji na obszarze rewitalizowanym nr 1 „Obszar ul. 11 Listopada”	127
Tabela 24 Wykaz projektów planowanych do realizacji na obszarze rewitalizowanym nr 2 „Centrum Świeradowa-Zdroju”	129
Tabela 25 Wykaz projektów planowanych do realizacji na obszarze rewitalizowanym nr 3 „Centrum Czerniawy-Zdrój”	131
Tabela 26 Źródła finansowania projektów ujętych w Programie	133
Tabela 27 Zbiorcze zestawienie źródeł finansowania Programu	137
Tabela 28 Wskaźniki monitorowania dla projektów o zasięgu gminnym i powiatowym	147
Tabela 29 Wskaźniki monitorowania dla projektów obszaru priorytetowego nr 1.....	148
Tabela 30 Wskaźniki monitorowania dla projektów obszaru priorytetowego nr 2.....	149
Tabela 31 Wskaźniki monitorowania dla projektów obszaru priorytetowego nr 3.....	149

Spis map

Mapa 1 Lokalizacja Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój na obszarze Polski.....	29
Mapa 2 Gmina Miejska Świeradów- Zdrój na tle lokalnej sieci drogowej	60
Mapa 3 Podział Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój do celów określenia obszarów zdegradowanych i wyznaczenia obszarów rewitalizowanych.....	67
Mapa 4 Mapa Obszarów zdegradowanych na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój	70
Mapa 5 Obszar priorytetowy "ul. 11 Listopada"	71
Mapa 6 Obszar priorytetowy "Centrum Świeradowa-Zdroju.....	74
Mapa 7 Obszar priorytetowy "Centrum Czerniawy-Zdrój"	76

1. Streszczenie

Punktem wyjścia dla tworzenia niniejszego dokumentu była analiza Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Świeradów-Zdrój na lata 2010-2013. Opierając się na systematycznym monitoringu dostępnych źródeł finansowania w ciągu ostatnich lat udało się zrealizować wszystkie projekty z listy podstawowej. Reasumując, w ramach poprzednio obowiązującego Lokalnego Programu Rewitalizacji udało się zrealizować 100% zakładanych działań co jest dość dobrym wynikiem, biorąc pod uwagę problemy gospodarcze związane ze światowym kryzysem gospodarczym oraz sytuacją ekonomiczną kraju. Niniejszy dokument zamierza kontynuować działania rewitalizacyjne najbardziej zdegradowanych obszarów Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój.

Podsumowując zebrane i przeanalizowane informacje można określić następujące problemy występujące na terenie gminy w tym na obszarze terenów zdegradowanych:

- istotnym problemem jest depopulacja Gminy, co wynika po części ze starzenia się społeczeństwa. Według danych w 2014 roku Gminę Miejską Świeradów-Zdrój zamieszkiwało 4308 osób, natomiast w 2001 roku było to 4672 osoby. W analizowanym okresie liczba mieszkańców spadła o ok. 8%. Analizując prognozy dotyczące ludności można stwierdzić, że w dalszym ciągu następował będzie spadek ilości mieszkańców;
- pomoc społeczna – ilość osób korzystających ze świadczeń udzielanych w ramach systemu pomocy społecznej na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój systematycznie maleje. Głównymi powodami przyznania pomocy społecznej w 2015 roku były następujące przyczyny:
  - ubóstwo – 257 osób,
  - bezrobocie – 175 osób,
  - niepełnosprawność – 140 osób,
  - bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 124 osoby,
  - długotrwała lub ciężka choroba – 122 osoby.

Przeanalizowane dane wskazują, że współczynnik natężenia (koncentracji) osób korzystających z pomocy społecznej przekroczony jest na terenie obszarów: 1,3, 9, 13, 14, 15 (w stosunku do średniej gminnej);

- dane statystyczne wskazują na wzrost ilości przestępstw w okresie 2013-2015 o 19%. Wskaźnik ilości przestępstw na terenie Gminy wykazuje przekroczenie w stosunku do wartości średniej gminnej na obszarach nr 1, 2, 3, 5, 6, 9, 15. Największe wartości osiąga na terenie obszarów nr 1, 5 i 6;
- Świeradów-Zdrój jest gminą miejską o charakterze turystycznym w związku z czym część przestępstw popełniania jest przez osoby przyjezdne;
- bezrobocie - na koniec 2015 roku stopa bezrobocia kształtowała się następująco:
Polska – 9,8%
Województwo dolnośląskie – 8,9%
Powiat lubański – 14,2%

Pomimo faktu, iż bezrobocie na terenie Gminy Miejskiej systematycznie spada jego poziom w dalszym ciągu jest niezadowalający co wymaga podjęcia odpowiednich działań zaradczych. Wskaźnik ilości osób bezrobotnych na terenie Gminy wykazuje przekroczenie w stosunku do

wartości średniej gminnej na obszarach nr 1, 3, 9, 13, 14, 15. Największe wartości osiąga na terenie obszarów nr 9, 15 i 14;

- Ilość podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wyniosła na koniec 2014 roku – 2295,9 podmiotów. W analogicznym okresie wskaźnik dla województwa dolnośląskiego wynosił – 1901,3 podmiotów, a w ujęciu całego kraju wartość wskaźnika wynosiła 1700,2 podmiotów. Powyższe dane świadczą o wysokim rozwoju przedsiębiorczości; Niższe od wartości referencyjnej natężenie wskaźnika przedsiębiorczości występuje na następujących obszarach: 2, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11 i 12. Mając na celu przedstawienie rzeczywistego poziomu przedsiębiorczości mieszkańców poszczególnych obszarów z zestawienia wyeliminowano 90% firm zlokalizowanych na ul. Zdrojowej oraz 80% firm zlokalizowanych na ul. Sienkiewicza (są to przedsiębiorstwa posiadające siedzibę na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój, należące do osób spoza analizowanego obszaru Centrum jak również do osób zamieszkujących poza terenem Gminy Miejskiej). Najmniej firm zlokalizowanych jest w obszarach nr 2 i 13;
- istotnym problemem występującym na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój jest duża liczba budynków które wymagają przeprowadzenia prac rewitalizacyjnych, które będą miały na celu wyeliminowanie substandardowych warunków mieszkaniowych, jak również duża ilość budynków wymagających prac w zakresie modernizacji energetycznej. Na obszarze gminy miejskiej znajdują się również budynki i tereny które wymagają znalezienia dla nich nowej funkcji. Poziom referencyjny w zakresie budynków wymagających przeprowadzenia prac remontowych przekroczony został na obszarach nr 1, 3, 9, 13, 14, 15. Najwięcej budynków wymagających remontu znajduje się odpowiednio na terenie obszarów nr 9, 15 i 14;
- spośród lokalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza duże znaczenie ma tzw. „niska emisja”. Mieszkańcy Gminy Miejskiej do zaspokajania potrzeb w zakresie ogrzewania wykorzystują głównie paliwa stałe. Są nimi węgiel, którym ogrzewane jest ok. 50% budynków oraz drewno, którym ogrzewa się 23% nieruchomości, co skutkuje znaczną emisją CO₂ do atmosfery zwłaszcza w sezonie grzewczym. Ilość budynków zasilanych paliwem stałym na terenie Gminy wykazuje przekroczenie w stosunku do wartości średniej gminnej na obszarach nr 1, 3, 9, 13, 14, 15. Największe wartości wskaźnik osiąga na terenie obszarów nr 9, 15 i 13.

Przeprowadzona ankietyzacja wskazała, że mieszkańcy chcą aby rewitalizacją objąć przede wszystkim ulicę 11 Listopada, następnie Centrum Świeradowa-Zdroju oraz Centrum Czerniawy-Zdroju. Jako przyczynę degradacji wskazanych obszarów wskazywano głównie koncentrację negatywnych zjawisk społecznych oraz koncentrację negatywnych zjawisk dotyczących stanu budynków.

Pogłębiona diagnoza oparta na analizie wskaźnikowej pozwoliła na określenie obszarów zdegradowanych oraz obszarów rewitalizowanych.

Do obszarów zdegradowanych zaliczono:

- obszar nr 1,
- obszar nr 3,
- obszar nr 6,
- obszar nr 9,

- obszar nr 14,
- obszar nr 15.

Do obszarów rewitalizowanych zaliczono:

- „Obszar ul. 11 Listopada” – obszar rewitalizowany nr 1;
- Obszar „Centrum Świeradowa-Zdroju” – obszar rewitalizowany nr 2;
- Obszar „Centrum Czerniawy-Zdrój” – obszar rewitalizowany nr 3.

Powyższe obszary są obszarami cechującymi się największym poziomem niekorzystnych zjawisk w ujęciu społecznym, przestrzennym i gospodarczym.

Wyznaczone obszary na których prowadzone będą działania rewitalizacyjne obejmować będą:

- 1,261 km² powierzchni gminy co stanowi 6,08% całości powierzchni;
- 1303 osób (29,91% ludności gminy);
- 35,41% osób bezrobotnych;
- 38,21% osób korzystających z pomocy społecznej;
- 64,29% budynków wymagających remontu;
- obszar na którym wydarzyło się 39,5% przestępstw;
- obszar na którym znajduje się 25,9% firm;
- obszar na którym znajduje się 16,87% budynków zasilanych paliwem stałym.

W ramach prac dotyczących wyznaczenia obszarów zdegradowanych oraz obszarów objętych rewitalizacją określono następujące wskaźniki:

- wskaźnik nr 1 „Pomoc społeczna” – udział osób korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców. W celu identyfikacji osób i obszarów wymagających wsparcia wzięto pod uwagę ustawę o pomocy społecznej ponieważ ustawa przyznaje pomoc w oparciu o najszerzy katalog dysfunkcji (m.in. ubóstwo, bezrobocie, bezradność, długotrwała choroba, narkomania, niepełnosprawność, potrzeba ochrony macierzyństwa, przemoc, sytuacja kryzysowa). Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów cechujących się największym wsparciem z pomocy społecznej na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój;
- wskaźnik nr 2 – „Przestępczość” – ilość przestępstw w danym obszarze na 100 mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów, które charakteryzują się najwyższą stopą przestępczości;
- wskaźnik nr 3 – „Bezrobocie” – ilość osób bezrobotnych w danym obszarze na 100 mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów, które charakteryzują się najwyższą stopą bezrobocia;
- wskaźnik nr 4 – „Przedsiębiorczość” – ilość osób które prowadzących działalność gospodarczą w danym obszarze na 100 mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wskazanie obszarów gdzie przedsiębiorczość jest najmniejsza, dlatego też wartość wskaźnika została odjęta od pozostałych, które wskazują sytuację kryzysową;

- wskaźnik nr 5 „Zanieczyszczenie środowiska” – ilość budynków opalanych paliwem stałym w danym obszarze na 100 mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wskazanie obszarów cechujących się największym zanieczyszczeniem środowiska;
- wskaźnik nr 6 – „Ilość budynków do remontu” – ilość budynków wielorodzinnych wymagająca remontu w danym obszarze na 100 mieszkańców. Wskaźnik dotyczy infrastruktury mieszkaniowej wielorodzinnej. Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów, na których znajduje się najwięcej budynków wymagających remontu. Pod pojęciem remontu należy rozumieć prace mające na celu przywrócenie budynkom utraconej wartości (prace modernizacyjne w tym termomodernizacja);

Wartości wskaźników zostały obliczone w oparciu o dane z 2015 roku. Zastosowane wskaźniki w pełni odzwierciedlają sytuację społeczną, przestrzenną, infrastrukturalną, środowiskową oraz gospodarczą w obszarach miasta, nie ma więc potrzeby określania dodatkowych wskaźników.

Dla wyznaczonych obszarów określono cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań, które stanowią odpowiedź dla zdiagnozowanych słabych stron i problemów. Dla każdego z obszarów określono również zadania w tym projekty „priorytetowe”. Określono również projekty o zasięgu gminnym i powiatowym, jak również działania towarzyszące które mają wspomóc proces rewitalizacji. Poszczególnym zadaniom przypisano źródła finansowania, określono również czasookres ich realizacji, stworzono ponadto system zarządzania i monitoringu LPR.

Partycypacja społeczna jest jedną z podstawowych zasad w oparciu o którą stworzono niniejszy dokument. Prace nad przygotowaniem dokumentu oparte zostały na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów wyznaczonych do rewitalizacji tj. mieszkańcami, lokalnymi liderami, przedsiębiorcami, wspólnotami mieszkaniowymi. Mając na celu jak największe uspołecznienie Lokalnego Programu Rewitalizacji podjęto następujące działania:

- powołanie Komitetu ds. Rewitalizacji Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój, którego uczestnikami są: Burmistrz Miasta, Dyrektorzy gminnych jednostek organizacyjnych, Kierownicy Referatów Urzędu Miasta, które realizują zadania w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, infrastruktury i sferze przestrzennej,
- **powołanie Zespołów Zadaniowych dla trzech obszarów rewitalizowanych** - ich uczestnikami są grupy interesariuszy, którzy czynnie uczestniczą w procesie rewitalizacji tj. mieszkańcy, lokalni liderzy, przedsiębiorcy, wspólnoty mieszkaniowe,
- rozmowy z mieszkańcami prowadzone na każdym etapie opracowywania dokumentu – mając na celu zachowanie zasady partycypacji przeprowadzono spotkania z mieszkańcami na każdym etapie opracowywania dokumentu,
- spacer studyjny Komitetu ds. Rewitalizacji Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój,
- zamieszczanie na stronie internetowej Urzędu Miasta kluczowych informacji dotyczących rewitalizacji oraz informacji dotyczących opracowywanego LPR,
- przeprowadzenie ankietyzacji która miała na celu poznanie opinii mieszkańców w zakresie obszarów Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój które należy zrewitalizować, przyczyn degradacji tych terenów oraz problemów występujących na tych obszarach. Ankietę można było wypełnić w formie papierowej (ankieta dystrybuowana była m.in. przez Miejski Ośrodek Pomocy

społecznej w Świeradowie-Zdroju oraz Radnych, dostępna była również bezpośrednio w Urzędzie Miasta oraz w innych kluczowych punktach miasta) oraz elektronicznej (dostępnej na stronie Urzędu Miasta w Świeradowie-Zdroju). W ramach odpowiedzi otrzymano 83 ankiety;

- systematyczne zebrania Komitetu ds. Rewitalizacji Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój oraz Zespołów Zadaniowych,
- przeprowadzenie konsultacji wyników diagnozy oraz obszarów zaproponowanych do rewitalizacji – uwagi do dokumentów można było zgłaszać bezpośrednio w Urzędzie Miasta oraz za pośrednictwem strony internetowej (www.swieradowzdroj.pl) na której upubliczniono dokument,
- opracowanie propozycji projektów do ujęcia w LPR przez Zespoły Zadaniowe (propozycje projektów ujętych w LPR w znacznej mierze są pomysłami interesariuszy obszarów rewitalizowanych),
- przeprowadzenie konsultacji zadań ujętych w LPR – uwagi do dokumentów można było zgłaszać bezpośrednio w Urzędzie Miasta oraz za pośrednictwem strony internetowej (www.swieradowzdroj.pl) na której upubliczniono dokument (Liczba odwiedzin dokumentu wynosiła 1455 odsłony);
- przeprowadzenie konsultacji społecznych opracowanego dokumentu LPR – uwagi do dokumentów można było zgłaszać bezpośrednio w Urzędzie Miasta oraz za pośrednictwem strony internetowej (www.swieradowzdroj.pl) na której upubliczniono dokument (Liczba odwiedzin dokumentu wynosiła 1455 odsłony).

Niniejszy dokument ma charakter otwarty i dynamiczny. Zakres obszarów kryzysowych, obszarów objętych rewitalizacją, jak również zaplanowane działania i projekty podlegać będą systematycznym działaniom monitoringowym, na etapie których wszystkie grupy interesariuszy będą mogły zgłaszać swoje uwagi i propozycje do programu. W celu zapewnienia udziału lokalnych społeczności we wdrażaniu i monitoringu planuje się organizację systematycznych spotkań z wszystkimi grupami interesariuszy oraz przeprowadzanie badań ankietowych. Istotnym elementem partycypacji społecznej będzie baza projektów rewitalizacyjnych która zawierać będzie wykaz przedsięwzięć służących osiągnięciu zaplanowanej wizji obszarów rewitalizowanych.

2. Podsumowanie działań zrealizowanych na obszarach ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Świeradów-Zdrój na lata 2010 – 2013

Do końca 2013 roku na terenie Miasta Świeradów-Zdrój obowiązywał Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Świeradów-Zdrój na lata 2010-2013. Dokument zawierał wykaz planowanych działań, które miały przeciwdziałać zdiagnozowanym problemom i umożliwić osiągnięcie założonych celów. Dokument przewidywał realizację następujących inwestycji:

Lista podstawowa projektów:

Tabela 1 Wykaz zrealizowanych zadań wynikających z Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Świeradów-Zdrój na lata 2010-2013.

Lp.	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Całkowita wartość	Wartość wnioskowanego dofinansowania w PLN (szacunek EUR)
-----	----------------	--------------	-------------------	---

			projektu w PLN	
1.	Odnowa zniszczonych budynków mieszkalnych na obszarze rewitalizacji – Miasta Świeradów-Zdrój - podprojekty (działania):	Miasto Świeradów-Zdrój	1 030 000,00	707 200,00 - 68,66%; (184 214,64 EUR)
a.	Remont budynku przy ul. Zdrojowej 5	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Zdrojowa 5	250 000,00	162 500,00 - 65%; (42 328,73 EUR)
b.	Remont budynku przy ul. Zdrojowej 10	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Zdrojowa 10	300 000,00	210 000,00 - 70%; (54 701,75 EUR)
c.	Remont budynku ul. Piłsudskiego 1	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Piłsudskiego 1	200 000,00	140 000,00 - 70%; (36 467,83 EUR)
d.	Remont budynku ul. Zdrojowa 12	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Zdrojowa 12	130 000,00	89 700,00 - 69%; (23 365,46 EUR)
e.	Remont dachu i elewacji budynku ul. Zdrojowa 14	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Zdrojowa 14	150 000,00	105 000,00 - 70%; (27 350,87 EUR)
RAZEM		-	Suma wartości projektów	Suma wartości wnioskowanego dofinansowania
		-	1 030 000,00	707 200,00

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Świeradów-Zdrój na lata 2010-2013

Tabela 2 Wykaz niezrealizowanych zadań wynikających z Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Świeradów-Zdrój na lata 2010-2013.

Lp.	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Całkowita wartość projektu w PLN	Wartość wnioskowanego dofinansowania w PLN (szacunek EUR)
-----	----------------	--------------	----------------------------------	---

1.	Remont dachu, Stolarki okiennej i drzwiowej, klatki Schodowej, korytarzy wewnętrznych	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Piastowska 4	100 000,00	60 000,00 - 60%; (15 629,07 EUR)
2.	Termomodernizacja budynku ul. 11 listopada 4	Wspólnota Mieszkaniowa ul. 11 Listopada 4	122 000,00	79 300,00 - 65%; (20 656,42 EUR)
3.	Generalny remont ul. Zdrojowa 3	Zarząd Wspólnoty Mieszkaniowej ul. Zdrojowa 3	100 000,00	65 000,00 - 65%; (16 931,49 EUR)
4.	Remont budynku ul. Stokowa 1	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Stokowa 1	150 000,00	97 500,00 - 65%; (25 397,24 EUR)
5.	Remont budynku przy ul. Młyńskiej 1	Wspólnota Mieszkaniowa ul Młyńska 1	100 000,00	65 000,00 - 65%; (16 931,49 EUR)
6.	Remont budynku ul. Sienkiewicza 8	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Sienkiewicza 8	110 000,00	71 500,00 - 65% (18 624,64 EUR)
7.	Remont części wspólnych budynku przy ul. Górską 1	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Górską 1	100 000,00	65 000,00 - 65%; (16 931,49 EUR)
8.	Kapitałny remont Budynku przy Ul. 11 listopada 27	Wspólnota Mieszkaniowa ul. 11 Listopada 27	126 000,00	81 900,00 - 65%; (21 333,68 EUR)
9.	Wykonanie kanalizacji, ocieplenia ścian budynku, elewacji zewnętrzna, klatka schodowa	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Piłsudskiego 21	105 000,00	72 450,00 - 69%; (18 872,10 EUR)
10.	Odnowienie budynku mieszkalnego wraz z wymianą pokrycia dachowego położonego w Świeradowie-Zdroju przy ul. Br. Czecha 9	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Br. Czecha 9	120 000,00	84 000,00 - 70%; (21 880,70 EUR)

11.	Wymiana pokrycia dachowego ul. 11 listopada 30-32	Wspólnota Mieszkaniowa ul. 11 Listopada 30-32	100 000,00	70 000,00 - 70%; (18 233,92 EUR)
12.	Renowacja dachu oraz kominów	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Grunwaldzka 16	110 000,00	77 000,00 - 70%; (20 057,31 EUR)
13.	Remont budynku ul. Grunwaldzka 2	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Grunwaldzka 2	200 000,00	140 000,00 - 70%; (36 467,83 EUR)
14.	Remont budynku	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Zdrojowa 11	110 000,00	77 000,00 - 70%; (20 057,31 EUR)
15.	Odnowienie budynku mieszkalnego przy ul. Górskiej 8	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Górską 8	100 000,00	70 000,00 - 70%; (18 233,92 EUR)
16.	Remont budynku przy ul. Sienkiewicza 10	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Sienkiewicza 10	200 000,00	140 000,00 - 70%; (136 467,83 EUR)
17.	Remont dachu i docieplenie, odgromniki	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Zdrojowa 20	120 000,00	84 000,00 - 70%; (21 880,70 EUR)
18.	Rewitalizacja budynku wspólnoty mieszkaniowej przy ul. Sienkiewicza 16	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Sienkiewicza 16	185 000,00	129 500,00 - 70%; (33 732,74 EUR)
19.	Remont budynku przy ul. Górskiej 5	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Górską 5	130 000,00	91 000,00 - 70%; (23 704,09 EUR)
20.	Remont kapitalny budynku mieszkalnego ul. 11 listopada 36	Wspólnota Mieszkaniowa ul. 11 Listopada 36	150 000,00	105 000,00 - 70%; (27 350,87 EUR)
21.	Remont budynku przy ul. Batorego 7	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Batorego 7	100 000,00	70 000,00 - 70%; (18 233,92 EUR)
22.	Remont budynku ul. Górską 2	Wspólnota Mieszkaniowa ul. Górską 2	100 000,00	70 000,00 - 70%; (18 233,92 EUR)
23.	Remont budynku przy ul. Polna 3	Wspólnota	160 000,00	112 000,00 - 70%;

		Mieszkaniowa ul. Polna 3		(29 174,264 EUR)
	RAZEM	-	Suma wartości projektów	Suma wartości wnioskowanego dofinansowania
		-	2 898 000,00	1 977 150,00

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Świeradów-Zdrój na lata 2010-2013

Opierając się na systematycznym monitoringu dostępnych źródeł finansowania w ciągu ostatnich lat udało się zrealizować wszystkie projekty z listy podstawowej. Reasumując, w ramach poprzednio obowiązującego Lokalnego Programu Rewitalizacji udało się zrealizować 100% zakładanych działań co jest dość dobrym wynikiem, biorąc pod uwagę problemy gospodarcze związane ze światowym kryzysem gospodarczym oraz sytuacją ekonomiczną kraju. Niniejszy dokument zamierza kontynuować działania rewitalizacyjne najbardziej zdegradowanych obszarów Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój.

3. Dokumenty planistyczne i strategiczne powiązane z problematyką rewitalizacji

3.1. Dokumenty na poziomie europejskim

Strategia „Europa 2020”

Kluczowym dokumentem, który określa ramy dla opracowania i wykonania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój jest Strategia Europa 2020.

Strategia „Europa 2020” jest nowym, długookresowym programem rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej (UE), który zastąpił realizowaną od 2000 r., zmodyfikowaną pięć lat później, Strategię Lizbońską. W opublikowanym 3 marca 2010 r. Komunikacie „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” podkreślona została potrzeba wspólnego działania państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform umożliwiających stawienie czoła wyzwaniom związanym z globalizacją, starzeniem się społeczeństw czy **rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów**. W celu osiągnięcia powyższych założeń zaproponowano trzy podstawowe, wzajemnie wzmacniające się priorytety:

- wzrost inteligentny (ang. smart growth), czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,
- wzrost zrównoważony (ang. sustainable growth), czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu (ang. inclusive growth), czyli wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

KE zaproponowała wskaźniki umożliwiające monitorowanie postępów w realizacji ww. priorytetów za pomocą pięciu nadrzędnych celów, określonych na poziomie całej UE, w tym:

- osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75%;
- poprawa warunków prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej, w tym przeznaczanie 3% PKB UE na inwestycje w badania i rozwój;

- zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w porównaniu z poziomami z 1990 r.; zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii; dążenie do zwiększenia efektywności energetycznej o 20%;
- podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez zmniejszenie odsetka osób przedwcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz zwiększenie do co najmniej 40% odsetka osób w wieku 30–34 lat mających wykształcenie wyższe;
- wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza poprzez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego 20 milionów obywateli.

Podstawowymi instrumentami realizacji celów strategii „Europa 2020” są opracowywane przez państwa członkowskie UE Krajowe Programy Reform oraz przygotowane przez KE inicjatywy przewodnie (ang. flagship initiatives), realizowane na poziomie UE, państw członkowskich, władz regionalnych i lokalnych.

3.2. Dokumenty poziomu krajowego

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest, zgodnie z przepisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r. (art. 9 ust 1) – dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój zbieżny jest z następującymi celami Strategii Rozwoju Kraju – Polska 2030:

- cel 6 - *Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”.*
Kierunki interwencji:
  - 1) Stworzenie modelu aktywności intelektualnej, społecznej i zawodowej osób starszych opartego na wykorzystywaniu ich potencjałów i zapobieganiu wykluczeniu społecznemu.
  - 2) Wzrost poziomu aktywności fizycznej społeczeństwa poprzez poprawę warunków umożliwiających jej uprawianie na każdym etapie życia.
  - 3) Dostosowanie systemu ochrony zdrowia do prognozowanych do roku 2030 zmian demograficznych, w szczególności wzmocnienie działań na rzecz rozwoju infrastruktury i zasobów kadrowych w obszarach opieki nad matką i dzieckiem oraz osobami starszymi.
  - 4) Wprowadzenie nowych rozwiązań zapewniających powszechność opieki nad osobami niesamodzielnymi oraz poszerzenie oferty opieki instytucjonalnej, tak aby odpowiedzieć na wyzwania związane ze starzeniem się społeczeństwa i zapewnić wsparcie rodzinom, w których znajdują się osoby niesamodzielne.
- cel 7 - *Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska.*
Kierunki interwencji:
  - 1) Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne;
  - 2) Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki;
  - 3) Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.
- cel 8 - *Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.* Kierunki interwencji:

- 1) Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach;
  - 2) Zwiększenie stopnia dyfuzji połączeń wieś-miasto w celu dynamizowania rozwoju zarówno terenów miejskich, jak też obszarów wiejskich;
  - 3) Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast.
- cel 11 - *Wzrost społecznego kapitału rozwoju*. Kierunki interwencji:
    - 1) Przygotowanie i wprowadzenie programu edukacji obywatelskiej na wszystkich poziomach edukacji, w perspektywie uczenia się przez całe życie;
    - 2) Promowanie działań szkół i innych podmiotów w zakresie realizacji projektów społecznych;
    - 3) Zwiększenie obecności kultury w życiu codziennym ludzi poprzez stałe zwiększanie dostępności zasobów kultury i kształcenie nawyków kulturowych;
    - 4) Modernizacja infrastruktury oraz rozszerzenie ról społecznych instytucji kultury, w tym bibliotek i ośrodków kultury.

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju (do 2020 roku)

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (ŚSRK) jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.) oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie pn. „Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski”.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój wpisuje się w następujące obszary strategiczne, cele oraz działania Strategii Rozwoju Kraju 2020:

- obszar strategiczny I Sprawne i efektywne Państwo, Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela, poprzez rozwój kapitału społecznego;
- obszar strategiczny II Konkurencyjna gospodarka, Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego, oraz następujące działania:
  - II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej,
  - II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego,
  - II.4.3. Zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej.
- obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna:
  - Cel III.1 Integracja społeczna oraz działania:
    - III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
    - III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych,
  - Cel III. 2 Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych poprzez:
    - III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych,
    - III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych,
  - Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój zbieżny jest z głównym celem SRKL, którym jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by

mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Poza celem głównym w SRKL wyznaczono pięć celów szczegółowych:

- wzrost zatrudnienia,
- wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych,
- poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej,
- podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.

Realizacja celu głównego oraz celów szczegółowych SRKL odbywać się będzie poprzez działania podejmowane na różnych etapach życia: od wczesnego dzieciństwa, poprzez edukację szkolną, edukację na poziomie wyższym, okres aktywności zawodowej i rodzicielstwa, do starości. Planowany do realizacji program wpisuje się zarówno w cel główny, jak i we wszystkie cele szczegółowe strategii.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 została opracowana przez Rząd w odpowiedzi na wyzwania, jakie identyfikuje Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Wskazuje ona, iż polityka rozwoju powinna wspierać procesy i inicjatywy, które wzmacniają wolę działania obywateli na rzecz dobra wspólnego i przyczyniają się do wzmocnienia zaufania, jako jednego z podstawowych komponentów życia społecznego, gospodarczego i kulturowego. Dokument obejmuje cel główny oraz cztery cele strategiczne:

Cel główny - Wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski:

Cel szczegółowy 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji;

Cel szczegółowy 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie;

Cel szczegółowy 3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy;

Cel szczegółowy 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój poprzez działania dotyczące szeroko rozumianej sfery społecznej wpisuje się w zapisy (cel główny oraz cele szczegółowe) Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) jest podstawowym dokumentem określającym cele i sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw, w odniesieniu do polskiej przestrzeni dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. Projekt wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyrażnym terytorialnym ukierunkowaniu.

Celem strategicznym polityki regionalnej, określonym w KSRR, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

KSRR ustala trzy cele szczegółowe do 2020 roku:

1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów,
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych,

3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Niniejszy dokument wpisuje się w realizację KSRR poprzez działania mające na celu wzrost konkurencyjności Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój, budowanie spójności terytorialnej oraz tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. Została opracowana zgodnie z zapisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 roku. Zgodnie z wymogami ustawowymi określono także wynikające z KPZK 2030 ustalenia i zalecenia dla przygotowywania planów zagospodarowania przestrzennego województw. Dokument zwraca uwagę na potrzebę poprawy spójności wewnętrznej oraz terytorialne równoważenie rozwoju kraju, któremu służyć powinny: tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się rozwoju (m.in. przez wsparcie miast subregionalnych i budowanie potencjału specjalizacji terytorialnej), wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich, a także wspomaganie różnorodnych obszarów problemowych (w tym poprzez restrukturyzację i rewitalizację ośrodków miejskich i terenów zdegradowanych). Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój poprzez kompleksowe działania rewitalizacyjne sprzyjające rozwojowi wpisuje się w realizację Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020¹

„Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji” jest programem rozwoju, w rozumieniu art. 15, ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 z późn. zm.¹) i stanowi załącznik do Uchwały Rady Ministrów. Jest to dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, ustanowiony w celu realizacji średniookresowej strategii rozwoju kraju – „Strategii Rozwoju Kraju 2020” oraz Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego, Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego oraz innych strategii rozwoju. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój wpisuje się w realizację celu głównego Strategii, którym jest zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o 1,5 mln osób oraz wzrost spójności społecznej. Ma on być osiągnięty do końca 2020 r. przez realizację poniższych celów operacyjnych:

- Cel operacyjny 1 Usługi dla aktywności i profilaktyki;
- Cel operacyjny 3 Aktywna osoba, zintegrowana rodzina, odpowiedzialne lokalnie środowisko;
- Cel operacyjny 4 Zapobieganie niepewności mieszkaniowej;
- Cel operacyjny 5 Seniorzy – bezpieczni, aktywni i potrzebni.

Narodowy Plan Rewitalizacji 2022

Myślą przewodnią Narodowego Planu Rewitalizacji ma być **zapewnienie mu możliwie powszechnego charakteru** tak, aby jak najszersze grono obywateli i podmiotów mogło się utożsamić z ideą naprawy środowiska miejskiego i włączać się lub podejmować z własnej inicjatywy działania w tym zakresie.

¹ www.mpips.gov.pl/download/gfx/.../2/.../KPPUiWS_1707_na_RM_.pdf

Narodowy Plan Rewitalizacji ma być oparty na czterech modułach: dokumentach, regulacjach, instrumentach wsparcia oraz informacji i edukacji. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, który przygotowuje NPR zamierza go przedłożyć rządowi na przełomie tego i przyszłego roku.

Głównym celem Narodowego Planu Rewitalizacji jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.

Narodowy Plan Rewitalizacji w jego obecnie przygotowywanym kształcie będzie miał horyzont czasowy do roku 2022. Jest to pierwszy krok w kierunku intensyfikacji działań rewitalizacyjnych, a ich kontynuacja jest zaplanowana także na lata następne.

Krajowa Polityka Miejska 2023

Zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju Krajowa Polityka Miejska (KPM) jest dokumentem określającym planowane działania administracji rządowej dotyczące polityki miejskiej, uwzględniającym cele i kierunki określone w średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego (art. 21b). Służy ona celowemu, ukierunkowanemu terytorialnie działaniu państwa na rzecz zrównoważonego rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych oraz wykorzystaniu ich potencjałów w procesach rozwoju kraju.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój wpisuje się w cel strategiczny Krajowej Polityki Miejskiej do roku 2023, zgodnie z którym dążeniem wszystkich autorów dokumentu musi być stworzenie miasta sprawnego, zwartego i zrównoważonego oraz spójnego, a w efekcie również konkurencyjnego i silnego.

Realizacja celu strategicznego odbywać się będzie poprzez trzy cele przedmiotowe:

- Stworzenie warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych;
- Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji;
- Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich;

i dwa cele podmiotowe:

- Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia;
- Wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, przede wszystkim na obszarach problemowych polityki regionalnej (w tym na niektórych obszarach wiejskich) poprzez wzmacnianie ich funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu.

Ustawa z dnia 9 października 2015 o rewitalizacji

Ustawa określa zasady oraz tryb przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Za obszary zdegradowane ustawa przyjmuje obszary, na których występuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, takich jak bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji oraz dodatkowo negatywne zjawiska gospodarcze (np. słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw), środowiskowe (np. przekroczenie standardów jakości środowiska), przestrzenno-funkcjonalne (np. brak dostępu

do podstawowych usług albo ich niska jakość) lub techniczne (np. degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych).

Jako obszar rewitalizacji określono całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju gminy, przygotowywana lub prowadzona jest rewitalizacja. Ustawa ogranicza zasięg obszaru rewitalizacji przesądając, że nie może on obejmować łącznie terenów większych niż 20 proc. powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30 proc. mieszkańców gminy, przy czym może być podzielony na podobszary.

Dla obszaru rewitalizacji opracowuje się Gminny Program Rewitalizacji (GPR), który jest podstawą do stosowania na obszarze rewitalizacji specjalnych rozwiązań ustawowych – Specjalnej Strefy Rewitalizacji (SSR) oraz miejscowego planu rewitalizacji.

GPR przyjmuje Rada Gminy w formie uchwały, jako dokument o charakterze aktu kierownictwa wewnętrznego, wiążący organy gminy w podejmowanych działaniach. GPR zawiera szczegółową analizę obszaru rewitalizacji, cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań, listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ramy finansowe programu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania.

SSR ustanawia Rada Gminy w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego. Strefa jest obszarem stosowania szczególnych norm prawnych z zakresu planowania przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, mieszkalnictwa, prawa podatkowego oraz cywilnego. Ustawa przewiduje również szczególną formę miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego - miejscowy plan rewitalizacji, który może być uchwalony wyłącznie dla obszaru rewitalizacji wyznaczonego w drodze uchwały rady gminy. Niniejszy dokument opracowany został w oparciu o Wytyczne Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju dotyczące opracowywania Lokalnych Programów Rewitalizacji.

Wytyczne Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju

Celem *Wytycznych* jest ujednolicenie warunków i procedur wdrażania programów operacyjnych na lata 2014-2020 w zakresie projektów realizujących cele i procesy rewitalizacji, zwanych dalej „projektami rewitalizacyjnymi”.

Ujednolicenie warunków i procedur ma zapewnić, że procesy rewitalizacji finansowane w ramach krajowych i regionalnych programów operacyjnych, jako instrumenty służące realizacji Umowy Partnerstwa będą bardziej skuteczne, zintegrowane, kompleksowe i skoordynowane.

Wytyczne określają, jak należy rozumieć pojęcie rewitalizacji w odniesieniu do działań współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS w perspektywie finansowej 2014-2020, wskazują również instrumenty realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz zapewniają ich spójność oraz kompleksowość.

Wytyczne wskazują warunki i sposoby zapewnienia komplementarności interwencji dla projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych z funduszy EFRR, EFS i FS w ramach różnych celów tematycznych, priorytetów inwestycyjnych, zarówno w ramach RPO, jak i KPO.

Zalecenia zawarte w *Wytycznych* są spójne z rozwiązaniami w przedmiotowym zakresie zawartymi w innych wytycznych horyzontalnych wydawanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, w tym zwłaszcza z rozwiązaniami zawartymi w poszczególnych wytycznych

horyzontalnych dotyczących realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w poszczególnych celach tematycznych.

Wytyczne są skierowane do instytucji zarządzających regionalnymi i krajowymi programami operacyjnymi, które mogą opracować szczegółowe wytyczne w zakresie realizacji projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków UE. Sformułowane w Wytycznych wymogi realizacji projektów rewitalizacyjnych są powiązane z warunkami dopuszczenia danego projektu do dofinansowania lub uzyskania preferencji w dofinansowaniu środkami UE.

Wytyczne wskazują priorytety inwestycyjne bezpośrednio związane z rewitalizacją w ramach regionalnych programów operacyjnych do których należą:

- Cel Tematyczny 3 Wzmacnianie konkurencyjności MŚP;
- Cel tematyczny 4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach;
- Cel tematyczny 6 Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami;
- Cel tematyczny 7 Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej;
- Cel tematyczny 8 Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników;
- Cel tematyczny 9 Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem.

3.3. Dokumenty na poziomie regionalnym

Strategia Polski Zachodniej 2020

Głównym celem Strategii Polski Zachodniej 2020 jest **wzrost konkurencyjności Polski Zachodniej poprzez efektywne wykorzystanie potencjałów makroregionów**. Prace nad Strategią zostały zainicjowane przez samorządy pięciu województw: dolnośląskiego, lubuskiego, opolskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego. Dokument określa **główne kierunki rozwoju, które stanowią odniesienie do programowania działań rozwojowych w ramach programów operacyjnych na lata 2014-2020**.

Do najważniejszych z nich należą:

- wzrost współpracy międzyregionalnej oraz transgranicznej w celu realizacji przedsięwzięć rozwojowych o znaczeniu ponadregionalnym,
- efektywne wykorzystanie położenia przez dalszą poprawę zewnętrznej dostępności makroregionu i zwiększenie jego spójności wewnętrznej,
- wzrost efektywności sieci energetycznej makroregionu dla poprawy warunków do inwestowania,
- większe wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych makroregionu do rozwoju turystyki,
- zwiększanie potencjału do tworzenia i absorpcji innowacji,
- wzmacnianie zdolności instytucjonalnej do zarządzania rozwojem na poziomie ponadregionalnym, z uwzględnieniem transgranicznego zakresu działań rozwojowych.

W Strategii określona została następująca wizja rozwoju: „Polska Zachodnia – region dorzecza Odry... współpracujący, kreatywny, atrakcyjny, mobilizujący, otwarty” co świadczy o zgodności Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój z omawianym dokumentem.

Strategia Województwa Dolnośląskiego 2020

Priorytety Strategii Województwa Dolnośląskiego 2020 są powiązane z celami Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój, gdyż najważniejszym z priorytetów Strategii Województwa jest: „Nowoczesna gospodarka i wysoka jakość życia w atrakcyjnym środowisku: Dolny Śląsk regionem koncentracji innowacyjnych podmiotów produkcyjnych i usługowych współpracujących z rozwiniętym sektorem badawczym oraz intensywnego rozwoju nowoczesnej turystyki opartej o współpracę międzyregionalną i transgraniczną, tworzących razem atrakcyjne miejsce do życia dla mieszkańców o coraz wyższych kwalifikacjach i rozwiniętej kulturze obywatelskiej”.

Do celów szczegółowych Strategii Województwa Dolnośląskiego 2020 należą:

- Rozwój gospodarki opartej na wiedzy;
- Zrównoważony transport i poprawa dostępności transportowej;
- Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw, zwłaszcza MŚP;
- Ochrona środowiska naturalnego, efektywne wykorzystanie zasobów oraz dostosowanie do zmian klimatu i poprawa poziomu bezpieczeństwa;
- Zwiększenie dostępności technologii komunikacyjno-informacyjnych;
- Wzrost zatrudnienia i mobilności pracowników;
- Włączenie społeczne, podnoszenie poziomu i jakości życia;
- Podniesienie poziomu edukacji, kształcenie ustawiczne.

Cele szczegółowe Strategii Województwa Dolnośląskiego 2020 są spójne z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020 oraz Strategią Rozwoju Kraju 2020.

Realizacji celów musi towarzyszyć dogłębne porządanie porządku całościowego, dlatego wskazane zostały trzy harmonie:

- Przestrzeń
- Społeczeństwo
- Gospodarka.

Przykładowo w ramach harmonii „Gospodarka” wskazano m.in.: na rozwój turystyki w tym zdrowotnej, która łączy turystykę wypoczynkową z lecznictwem uzdrowiskowym i poznawaniem regionu.

Strategia rozwoju Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój stawia przede wszystkim na wzrost konkurencyjności, rozwój przedsiębiorczości oraz rozwój turystyki. Ponadto, strategia rozwoju województwa dotyczy obszaru, na którym znajduje się gmina, a to powoduje wysoką zbieżność między strategiami.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego Perspektywa 2020

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego Perspektywa 2020 określa kierunki uwarunkowań dla rozwoju województwa dolnośląskiego w poszczególnych dziedzinach: społecznych, gospodarczych i środowiskowych z punktu widzenia zharmonizowanej gospodarki przestrzennej. Styczne punkty odniesienia obu dokumentów widać przede wszystkim na wskazaniu

obszarów problemowych oraz przedstawieniu wizji rozwoju województwa w długookresowej perspektywie. Zrównoważony rozwój, określony w ustawie z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.), rozumiany jest w Planie jako taki rozwój społeczno - gospodarczy, w którym w celu zrównoważenia szans dostępu do środowiska zarówno współczesnych, jak i przyszłych pokoleń, następuje integrowanie działań politycznych, gospodarczych, społecznych i przestrzennych z zachowaniem trwałej równowagi przyrodniczej. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego Perspektywa 2020 określa tereny Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój jako obszary intensywnego rozwoju turystyki.

Obszary Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój zostały ujęte w ramach następujących kierunków działań:

Kierunek działań: „Zachowanie i ochrona przestrzeni o zasobach i walorach uzdrowiskowych”, Działanie: Ochrona uzdrowisk statutowych w granicach stref A,B,C zgodnie z obowiązującymi statutami.

Kierunek działań: „Rozszerzenie i umocnienie regionalnego systemu obszarów chronionych i jego zintegrowanie z systemami krajowymi i europejskimi”,
Działanie: Utworzenie obszarów chronionego krajobrazu głównie dla ochrony wybranych korytarzy ekologicznych.

Kierunek działań: „Racjonalna gospodarka zasobami kopalin”,
Działanie: Ochrona i racjonalne wykorzystanie potencjału rozpoznanych i eksploatowanych zasobów wód mineralnych, radonowych i termalnych, szczególnie będących podstawą gospodarki uzdrowiskowej.

Kierunek działań: „Wykorzystanie potencjału turystycznego i uzdrowiskowego regionu dla jego rozwoju gospodarczego”. Działanie: Rozwój turystyki uzdrowiskowej i zdrowotnej poprzez:

- przygotowanie i wdrożenie projektu Sudety Zdrój,
- modernizację i rozwój infrastruktury uzdrowiskowej,
- realizację nowoczesnej bazy turystyki zdrowotnej.

Kierunek działań: „Zapewnienie wszystkim niezawodnych dostaw wody pitnej w odpowiedniej ilości oraz jakości oraz budowa i rozbudowa infrastruktury dla odprowadzania i oczyszczania ścieków”,
Działanie: Budowa, rozbudowa i modernizacja systemów kanalizacji w aglomeracjach zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych, w tym aglomeracje priorytetowe dla wypełnienia Traktatu Akcesyjnego.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020

RPO WD 2014-2020 jest jednym z szesnastu programów regionalnych, zarządzanych przez Samorządy Województw. Program składa się z 11 osi priorytetowych, w tym 7 współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (1 mld 618,9 mln euro) i 4 z Europejskiego Funduszu Społecznego (554,4 mln euro). Na cały Program została przeznaczona kwota 2 miliardów 252 milionów Euro, co w przeliczeniu daje kwotę około 9 miliardów złotych, które zostaną zainwestowane w najbliższych latach w rozwój regionu. Głównym celem Programu jest wzrost konkurencyjności Dolnego Śląska zapewniający

poprawę poziomu życia mieszkańców przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju. Priorytetem będzie zwiększenie konkurencyjności gospodarki, a co za tym idzie m.in. zmniejszenie bezrobocia. Fundusze Europejskie na Dolnym Śląsku zostaną zainwestowane także m.in. w nowe drogi, nowoczesne, odnawialne źródła energii oraz w działania prospołeczne: edukację i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Działania RPO WD, w których możliwe jest uzyskanie preferencji za realizację projektu rewitalizacyjnego to:

- 1.3 Rozwój przedsiębiorczości (EFRR);
- 3.3 Efektywność energetyczna w budynkach użyteczności publicznej i sektorze mieszkaniowym (EFRR);
- 3.4 Wdrażanie strategii niskoemisyjnych (EFRR);
- 4.3 Dziedzictwo kulturowe (EFRR);
- 5.2 System transportu kolejowego (EFRR);
- 6.1 Inwestycje w infrastrukturę społeczną (EFRR);
- 8.2 Wsparcie osób poszukujących pracy (EFS);
- 8.3 Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy (EFS);
- 9.1 Aktywna integracja (EFS);
- 9.2 Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych (EFS);
- 9.4 Wspieranie gospodarki społecznej (EFS)/

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój wykazuje pełną zgodność z celami i działaniami określonymi w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 poprzez działania w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, infrastrukturalnej i środowiskowej.

3.4 Dokumenty na poziomie lokalnym

Strategia Rozwoju powiatu lubańskiego do roku 2020

Cele Strategii Rozwoju Powiatu lubańskiego do roku 2020 znajdują odzwierciedlenie w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój poprzez wskazanie na kierunki działań polegających na: opracowaniu celów rozwojowych i ich modyfikacji w zależności od zmieniających się warunków zewnętrznych i wewnętrznych, wskazaniu zasobów ludzkich, rzeczowych, finansowych i naturalnych, które służą realizacji przyjętych celów, określaniu sposobów postępowania, które zapewnią realizację perspektywicznych celów rozwojowych oraz optymalne wykorzystanie i rozmieszczenie przestrzenne zasobów, dla zapewnienia społeczności optymalnych warunków egzystencji i rozwoju. Reasumując Strategia Rozwoju Powiatu lubańskiego do roku 2020 to systemowa koncepcja działania w celu stałego i zrównoważonego rozwoju całego powiatu.

Plan Odnowy Miejscowości Świeradów-Zdrój na lata 2010-2018

Zapisy Planu Odnowy Miejscowości Świeradów-Zdrój na lata 2010-2018 określają proces działań, kierunki rozwoju oraz inwestycje jakie zostały zaplanowane na terenie miasta Świeradów-Zdrój. Plan przejawia spójność ze Strategią, ponieważ przedstawia szczegółową koncepcję i wizję rozwoju Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój oraz różnorodny plan inwestycji mających poprawić komfort życia lokalnym społecznościom.

W celu poprawy jakości życia mieszkańców gminy Plan Odnowy Miejscowości Świeradów-Zdrój na lata 2010-2018 przewiduje realizację szeregu zadań infrastrukturalnych, polegających m.in. na: budowie

oraz przebudowie dróg, budowie i modernizacji placów zabaw, budowie tras rowerowych, parkingów, sali gimnastycznej, sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej, oczyszczalni ścieków wraz z siecią kanalizacji sanitarnej dla osiedla Czerniawa-Zdrój oraz termomodernizację budynków.

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Świeradów-Zdrój

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego miasta Świeradów-Zdrój określa m.in. zasady zagospodarowania terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, usług turystyki, terenów wykorzystywanych rolniczo, tereny zabudowy techniczno-produkcyjnej, zieleni, wód powierzchniowych, obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej komunikacji kolejowej, pieszej, samochodowej. Celem powstania Planu było m.in. zapewnienie warunków prawnych i przestrzennych dla realizacji programów inwestycyjnych w terenach przeznaczonych do zabudowy, ochrony cennych walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru oraz rozwoju funkcji służących rekreacji i turystyce, przez co wpisuje się w cele wskazane w niniejszej Strategii.

Ponadto, plan określa szczegółowo:

- przeznaczenie terenów oraz linie rozgraniczające tereny o różnym przeznaczeniu lub różnych zasadach zagospodarowania,
- zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego,
- zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego,
- zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- wymagania wynikające z potrzeb kształtowania przestrzeni publicznych,
- parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu,
- granice i sposoby zagospodarowania terenów podlegających ochronie, ustalonych na podstawie przepisów szczególnych, a także narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oraz zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych,
- szczegółowe zasady i warunki scalania i podziału nieruchomości objętych planem miejscowym,
- szczególne warunki zagospodarowania terenów oraz ograniczenia w ich użytkowaniu, w tym zakaz zabudowy,
- zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej,
- sposób i termin tymczasowego zagospodarowania, urządzania i użytkowania terenów,
- stawki procentowe, na podstawie których ustala się opłatę, o której mowa w art. 36 ust. 4. Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz.U. 2003 Nr 80 poz. 717).

Plan Zagospodarowania Przestrzennego miasta Świeradów-Zdrój ustala następujące strefy ochrony uzdrowiskowej:

- 1) strefy ochronnej „A” uzdrowiska Świeradów-Zdrój,
- 2) strefy ochronnej „A” uzdrowiska Czerniawa-Zdrój,
- 3) strefy ochronnej „B” uzdrowisk Świeradów-Zdrój i Czerniawa-Zdrój,
- 4) strefy ochronnej „C” uzdrowisk Świeradów-Zdrój i Czerniawa-Zdrój.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój wykazuje pełną zgodność z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego.

Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój na lata 2016-2026

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój ze względu na katalog działań nakierowanych na mieszkańców Gminy Miejskiej, przestrzeń i gospodarkę jest spójna ze wszystkimi obszarami priorytetowymi i kierunkami działania wskazanymi w Strategii Rozwoju Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój na lata 2016-2026. Poniżej przedstawiono wykaz obszarów priorytetowych i kierunków działania, które określone zostały w Strategii.

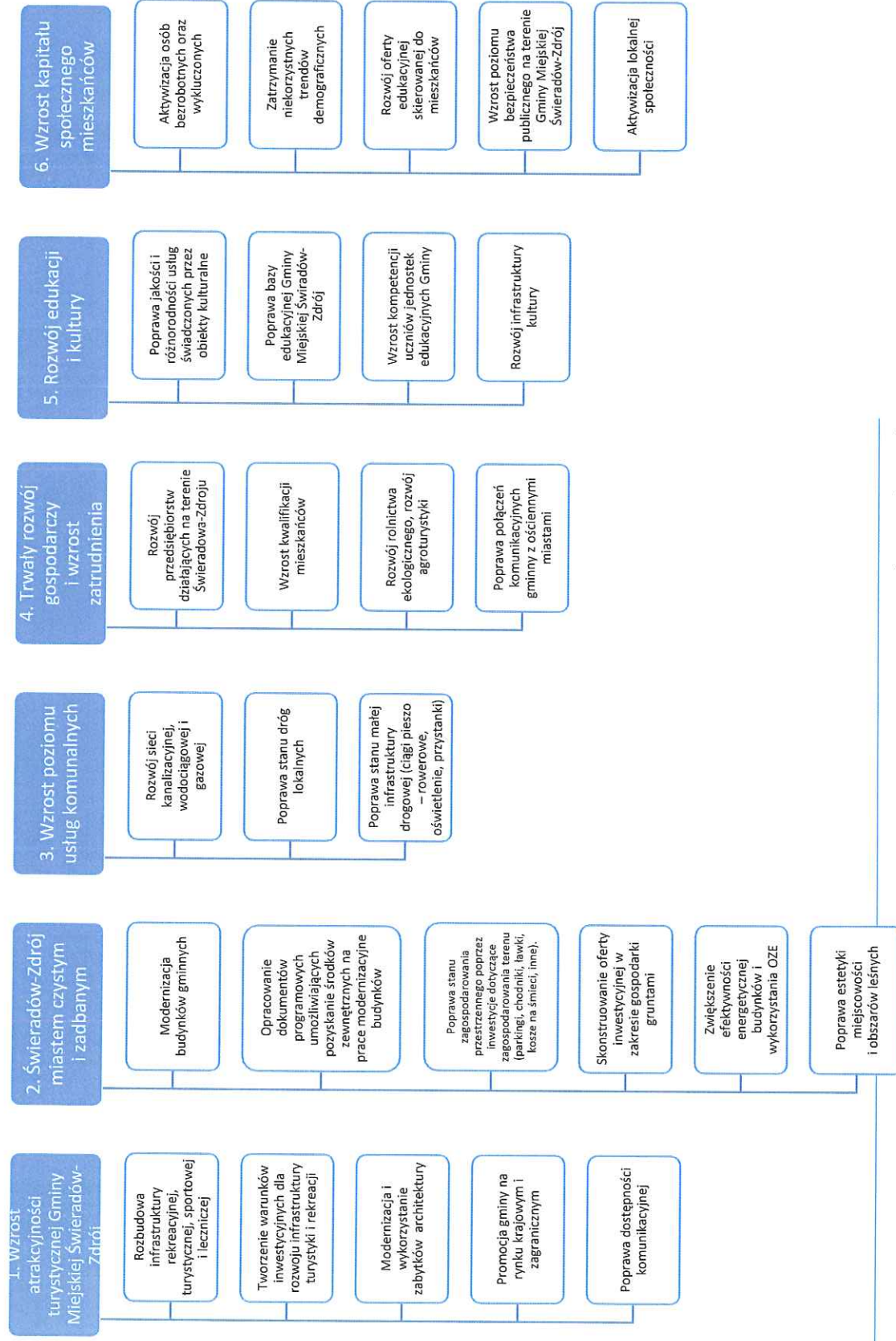

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY
ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY MIEJSKIEJ ŚWIERADÓW-ZDRÓJ NA LATA 2016-2023

4. Diagnoza zjawisk kryzysowych

4.1. Ogólna charakterystyka gminy Świeradów-Zdrój

Gmina Miejska Świeradów-Zdrój położona jest w południowo-zachodniej części województwa dolnośląskiego na obszarze powiatu lubańskiego. Miasto graniczy z gminą Mirsk, gminą Leśna oraz na krótkim odcinku z Republiką Czeską. Lokalizacja Gminy Świeradów-Zdrój została przedstawiona na poniższej mapie:

Mapa 1 Lokalizacja Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój na obszarze Polski

• - Lokalizacja Gminy na obszarze Polski

Miejscowość położona jest na wysokości 450-710 m n.p.m. w Górach Izerskich, w dolinie rzeki Kwisy (w tzw. Obniżeniu Świeradowskim), oddzielającym Wysoki Grzbiet na południu od Kamienickiego Grzbietu na północy. Po włączeniu Czerniawy - Zdroju obejmuje również dolinę Czarnego Potoku, a również wychodzi nieco na Pogórze Izerskie. Całkowita powierzchnia miasta wynosi 20,77 km². Miasto stanowi 4,85% powierzchni powiatu.

Części i osiedla miasta:

- Czerniawa-Zdrój;
- Drożyna;
- Graniczna;
- Góreczno;
- Górna;
- Łęczyna;
- Kamieniec;
- Podgórna;
- Siemkowice;
- Ulicko.

System TERYT „(Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju) wyróżnia tylko 5 części miasta, tj. Czerniawa-Zdrój, Góreczno, Kamieniec, Łęczyna i Ulicko.

Świeradów-Zdrój leży w odległości 150 km od stolicy województwa dolnośląskiego - Wrocławia. Najsilniejsze powiązania Świeradowa - Zdroju występują z miastami: Jelenia Góra i Lubaniem - siedzibą powiatu. W pobliżu położone są znane miejscowości turystyczne Karkonoszy: Szklarska Poręba i Karpacz. W niewielkiej odległości od miasta, w obrębie gmin: Gryfów Śląski i Leśna znajduje się Zalew Leśniańsko-Złotnicki z licznymi ośrodkami wypoczynkowymi.

Gmina Miejska Świeradów-Zdrój znajduje się bezpośrednio przy granicy z Czechami oraz w odległości około 50 km od Niemiec. Świeradów-Zdrój zlokalizowany jest w odległości:

- ok. 150 km od Pragi,
- ok. 44 km od miasta Liberec,
- ok. 160 km od Drezna.

Dzieje Świeradowa Zdroju są nierozdzielnie związane z dziejami plemion łużyckich, a osada która powstała prawdopodobnie pod koniec XIII lub na początku XIV w. zawdzięcza im swą nazwę Flyn (później zmienioną na Flinsberg). Pierwsza wzmianka o Świeradowie-Zdroju pochodzi z 1524 roku jako Fegebeutel. Odkryte już wtedy wody mineralne zostały wzmiankowane po raz pierwszy w 1572 roku, w książce Leonarda Thurneyssera – berlińskiego lekarza. Dopiero ponad sto pięćdziesiąt lat później zostały zbadane i uznane za lecznicze. Uzdrowiskowe właściwości wód przyczyniły się do budowy Domu Zdrojowego w 1899 roku w otaczającym go Parku Zdrojowym. W latach 1920 – 1930 Świeradów-Zdrój odznaczał się dużym wzrostem działalności uzdrowiskowej. W 1935 roku został założony związek mający na celu opiekę nad rozwojem ruchu turystycznego, dzięki któremu między innymi wybudowano drogę między Świeradowem-Zdrojem i Szklarską Porębą.

Wobec braku historycznej nazwy polskiej, miejscowość nazywano początkowo Wieniec-Zdrój. Po kapitulacji III Rzeszy w maju 1945 r. uzdrowisko zostało zajęte przez wojska radzieckie, a następnie przekazane polskiej administracji. Jego dotychczasowi mieszkańcy zostali wysiedleni do Niemiec. W 1946 roku wprowadzono urzędowo nazwę Świeradów-Zdrój, zastępując poprzednią niemiecką nazwę Bad Flinsberg. Również w 1946 roku miasto uzyskało prawa miejskie. Świeradów-Zdrój wszedł w skład województwa wrocławskiego jako część powiatu lwóweckiego, a od 1 stycznia 1973 roku sołectwo Czerniawa-Zdrój włączono w granice Świeradowa-Zdroju. W wyniku reformy administracyjnej z 1975 roku miasto stało się częścią województwa jeleniogórskiego, aby od 1 stycznia 1999 roku w wyniku nowego podziału administracyjnego tworzyć powiat lubański w województwie dolnośląskim.

2

4.2. Otoczenie społeczne

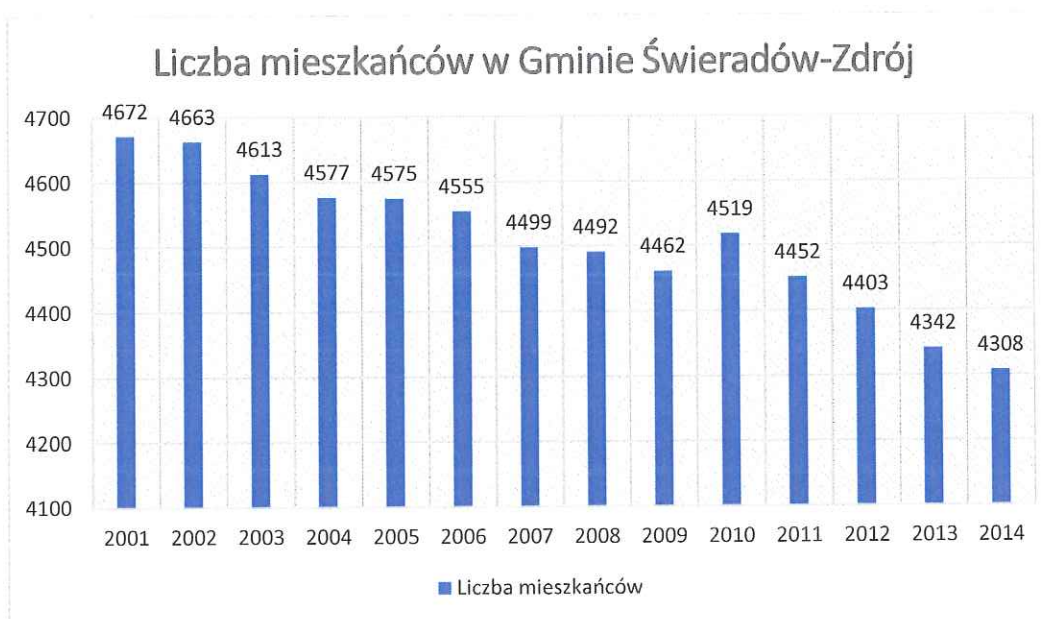
4.2.1. Demografia

Według danych w 2014 roku Gminę Miejską Świeradów-Zdrój zamieszkiwało 4308 osób, w tym 2299 kobiet oraz 2009 mężczyzn. Od kilku lat liczba mieszkańców spada. Dane szczegółowe przedstawia poniższa tabela.

Wykres 1 Liczba mieszkańców Gminy Świeradów-Zdrój w latach 2001 - 2014

²Źródło: <http://swieradowzdroj.pl/artukul/2148/historia-swieradowa-zdroju>

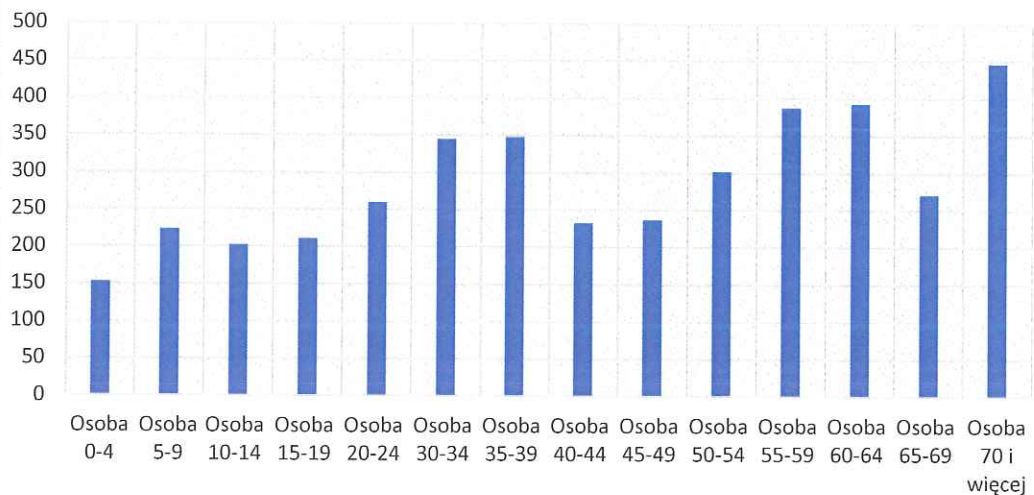

Dane: Opracowanie własne na bazie danych GUS.

Poniżej przedstawiono strukturę wieku mieszkańców miasta Świeradów-Zdrój. Na bazie poniższego wykresu można zaobserwować, iż najbardziej liczną grupę spośród wszystkich grup stanowią osoby w wieku 70+. Gmina Miejska Świeradów-Zdrój charakteryzuje się również dużą liczbą osób w wieku produkcyjnym.

Wykres 2 Struktura wieku mieszkańców Gminy Świeradów-Zdrój (dane za 2014 rok)

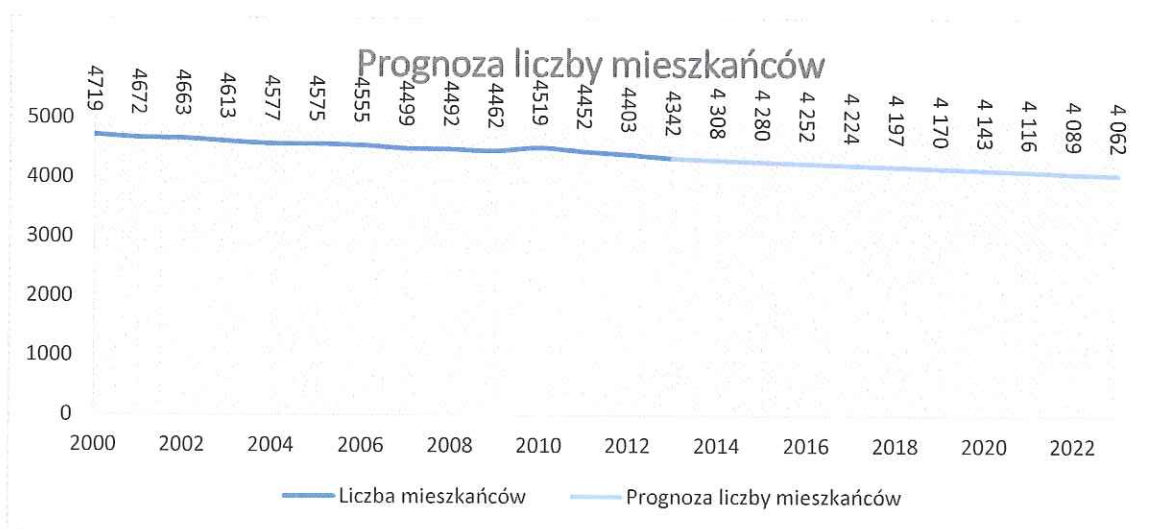
Struktura wieku mieszkańców Gminy Świeradów- Zdrój w 2014 roku

Dane: Opracowanie własne na bazie danych GUS.

Gęstość zaludnienia w mieście wynosi 208 os./km² (systematycznie maleje) i jest znacznie wyższa od średniej dla powiatu lubińskiego (131 os./km²). Na 100 mężczyzn w mieście przypada 114 kobiet. Przyrost naturalny w mieście od kilku lat jest ujemny (-9,8 w 2014 roku). Ujemne jest także saldo migracji (-18 w 2014 roku). Niepokojącym zjawiskiem jest rosnąca liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – wzrost z poziomu 53,1 osoby w 2010 roku do poziomu 61,3 w roku 2014.

Wykres 3 Prognoza liczby mieszkańców do roku 2023

Dane: Opracowanie własne na bazie danych GUS.

Wyznaczony trend w zakresie ilości mieszkańców wskazuje, że do 2023 roku ich liczba zmniejszy się do ok. 4062 osób, co stanowi ok. 6,4% spadek w stosunku do chwili obecnej.

Na potrzeby opracowania diagnozy i wyznaczenia obszarów kryzysowych dokonano podziału Gminy na następujące obszary:

Tabela 3 Podział Gminy na obszary

Nr obszaru	Ulice ujęte w obszarze	Ilość mieszkańców
1	Majowa, Willowa, Krótka, Zakopiańska, Nad Potokiem, Wolna, Polna	195
2	J. Korczaka (50%) , Skłodowskiej-Curie	283
3	Dąbrowskiej, Dojazdowa, Graniczna, Kościelna, Mickiewicza, Orzeszkowej, Piłsudskiego, Prusa, Spacerowa, Stefana Batorego , Żeromskiego, Sienkiewicza (50%), Wczasowa, Willowa 1, Willowa 7	340
4	J. Korczaka (50%), Wyszyńskiego	348
5	Asnyka, Bronisława Czecha, Dąbrowskiego, Marusarzówny, Strumykowa, Słoneczna, Zakopiańska, Źródlana, Stroma	183
6	3 Maja ,Konopnickiej, Parkowa, Piastowska, Słowackiego, Zamknięta, Zdrojowa, Zielona, Sienkiewicza (50%)	386
7	Cicha, Cmentarna, Gajowa, Grunwaldzka (bez nr 2), Nad Basenem	291
8	Budowlanych, Górską, Młodych Techników, Stokowa	252
9	11 Listopada, Boczna, Dolna, Stawowa, Grunwaldzka (tylko nr 2)	300
10	Brzozowa, Dworcowa, Dolna, Kolejowa, Lipowa, Osiedlowa, Podgórna, Pod Skarpą, Sosnowa, Sybiraków, Wiejska, Wiśniowa	372
11	Aleksandra Głowackiego, Bema, Bolesława Chrobrego, Chopina, Dzika, Gołębia, Jana III Sobieskiego, Jaskółcza, Jastrzębia, Kazimierza Wielkiego, Kilińskiego, Kopernika, Kościuszki, Leśna, Moniuszki, Myśliwska, Orla, Plater, Pszczela, Sępia, Sowia, Traugutta, Wilcza, Żabia, Żwirki i Wigury	232
12	Kręta, Krucza, Mokra, Nadbrzeżna, Ratowników Górskich, Władysława Jagiełły, Zaulek	223
13	Długa, Klubowa, Łąkowa, Łowiecka, Nadrzeczna, Starowiejska, Sudecka	354
14	Główna, Lwówecka, Młyńska, Rolnicza, Sędziwa, Szkolna, Wierzbowa	320
15	Górzysta, Izerska, Modrzewiowa, Sanatoryjna, Spadzista, Spokojna, Strażacka, Zacisze	277

4.2.2. Pomoc społeczna

Na obszarze gminy funkcjonuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS), będący jednostką organizacyjną gminy powołaną do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej uchwałą nr XIII/41/90 Miejskiej Rady Narodowej w Świeradowie-Zdroju z dnia 29 marca 1990 roku w sprawie utworzenia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świeradowie-Zdroju. Siedziba Ośrodka znajduje się w Świeradowie-Zdroju przy ul. 11 Listopada 35. Terenem działania Ośrodka jest Gmina Miejska Świeradów-Zdrój.

Podstawowym celem i zadaniem Ośrodka jest udzielanie pomocy społecznej mającej na celu umożliwianie rodzinom i osobom przezwyciężenie trudności życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia oraz umożliwienie im życia w warunkach odpowiadającym godności człowieka, wspieranie osób i rodzin podlegających wykluczeniu społecznemu i znajdujących się w trudnej sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące ilości udzielanych świadczeń w okresie 2013 – 2015:

Tabela 4 Dane dotyczące ilości udzielanych świadczeń przez MOPS w okresie 2013 – 2015

Rodzaj udzielonych świadczeń	2013	2014	2015
Liczba osób którym udzielane jest wsparcie na podstawie ustawy z dnia 12.03.2004r. o pomocy społecznej.	293	260	224
Liczba osób którym udzielane jest wsparcie na podstawie ustawy z dnia 21.06.2001r. o dodatkach mieszkaniowych.	115	109	105
Liczba rodzin którym udzielane jest wsparcie na podstawie ustawy z dnia 28.11.2003r. o świadczeniach rodzinnych	238	214	206
Liczba osób którym pomoc świadczona jest na podstawie ustawy z dnia 07.09.2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów	69	64	66

Źródło: Dane z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świeradowie-Zdroju.

Tabela 5 Grupy osób którym MOPS udzielił wsparcia w okresie 2013 - 2015

Grupy osób którym udzielono wsparcia	2013	2014	2015
Osoby niepełnosprawne korzystające z usług MOPS	104	93	79
Osoby w wieku do 25 korzystające z usług MOPS	118	113	92
Osoby w wieku 60+ korzystające z usług MOPS	47	54	48
Osoby wychowujące samotnie dziecko korzystające z usług MOPS	28	26	19
Osoby bezrobotne korzystające z usług MOPS	105	93	71

Źródło: Dane z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świeradowie-Zdroju.

Głównymi powodami przyznania pomocy społecznej w 2015 roku były następujące przyczyny:

- ubóstwo – 257 osób,
- bezrobocie – 175 osób,
- niepełnosprawność – 140 osób,
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 124 osoby,
- długotrwała lub ciężka choroba – 122 osoby.

Najliczniejszą grupą osób, której udzielane jest wsparcie MOPS należą osoby w wieku do 25 lat, osoby niepełnosprawne i bezrobotne. Wsparcie najczęściej jest udzielane w oparciu o ustawę o pomocy społecznej. Powyższe dane wskazują na spadek w analizowanym okresie ilości osób korzystających z pomocy społecznej we wszystkich badanych grupach.

Do najczęstszych przyczyn przyznania świadczeń z pomocy społecznej zaliczyć można: bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność oraz długotrwałą lub ciężką chorobę.

Poniżej wskazano wskaźnik dotyczący ilości osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej na 100 mieszkańców na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój (dane za 2015 rok) w podziale na wyznaczone obszary. Wskazano również natężenie zjawiska na każdym z obszarów (1 – oznacza, że na danym obszarze zjawisko przyjmuje wartość średnią w ujęciu całej gminy, wartości poniżej 1 oznaczają, że na badanym obszarze natężenie zjawiska jest poniżej średniej gminnej – jest to sytuacja pozytywna;

wartości powyżej 1 oznaczają, że natężenie zjawiska na danym obszarze jest powyżej średniej gminnej – sytuacja negatywna):

Tabela 6 Dane dotyczące pomocy społecznej na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój za 2015 rok

Nr obszaru	Ulice ujęte w obszarze	Ilość mieszkańców	Wskaźnik osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Natężenie
1	Majowa, Willowa, Krótka, Zakopiańska, Nad Potokiem, Wolna, Polna	195	4,10	1,19
2	J. Korczaka (50%) , Skłodowskiej-Curie	283	1,94	0,56
3	Dąbrowskiej, Dojazdowa, Graniczna, Kościelna, Mickiewicza, Orzeszkowej, Piłsudskiego, Prusa, Spacerowa, Stefana Batorego , Żeromskiego, Sienkiewicza (50%), Wczasowa, Willowa 1, Willowa 7	430	4,77	1,38
4	J. Korczaka (50%), Wyszyńskiego	348	1,58	0,46
5	Asnyka, Bronisława Czecha, Dąbrowskiego, Marusarzówny, Strumykowa, Słoneczna, Zakopiańska, Źródlana, Stroma	170	3,28	0,95
6	3 Maja ,Konopnickiej, Parkowa, Piastowska, Słowackiego, Zamknięta, Zdrojowa, Zielona, Sienkiewicza (50%)	296	2,02	0,59
7	Cicha, Cmentarna, Gajowa, Grunwaldzka (bez nr 2), Nad Basenem	291	1,72	0,50
8	Budowlanych, Górska, Młodych Techników, Stokowa	265	2,38	0,69
9	11 Listopada, Boczna, Dolna, Stawowa, Grunwaldzka (tylko nr 2)	300	7,00	2,03
10	Brzozowa, Dworcowa, Dolna, Kolejowa, Lipowa, Osiedlowa, Podgórna, Pod Skarpą, Sosnowa, Sybiraków, Wiejska, Wiśniowa	372	2,15	0,62
11	Aleksandra Głowackiego, Bema, Bolesława Chrobrego, Chopina, Dzika, Gołębia, Jana III Sobieskiego, Jaskółcza, Jastrzębia, Kazimierza Wielkiego, Kilińskiego, Kopernika, Kościuszki, Leśna, Moniuszki, Myśliwska, Orla, Plater, Pszczela, Sępia, Sowia, Traugutta, Wilcza, Żabia, Żwirki i Wigury	232	2,59	0,75
12	Kręta, Krucza, Mokra, Nadbrzeźna, Ratowników Górskich, Władysława Jagiełły, Zautek	223	1,35	0,39
13	Długa, Klubowa, Łąkowa, Łowiecka, Nadrzeczna, Starowiejska, Sudecka	354	5,37	1,56
14	Główna, Lwówecka, Młyńska, Rolnicza, Sędziwa, Szkolna, Wierzbowa	320	5,00	1,45

15	Górzysta, Izerska, Modrzewiowa, Sanatoryjna, Spadzista, Spokojna, Strażacka, Zacisze	277	6,50	1,88
----	--	-----	------	------

Źródło: Opracowanie własne

Powyższe dane wskazują, że współczynnik natężenia (koncentracji) osób korzystających z pomocy społecznej przekroczony jest na terenie obszarów: 1, 3, 9, 13, 14, 15 (w stosunku do średniej gminnej). Najwięcej osób korzystających ze wsparcia na terenie gminy miejskiej zamieszkuje obszary 9, 15 i 13 (w przeliczeniu na 100 osób).

4.2.3. Bezrobocie

Poniżej przedstawiono dane dotyczące bezrobocia na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój:

Tabela 7 Ilość osób bezrobotnych – dane za lata 2013 – 2015

Jednostka terytorialna	ogółem		
	2015	2013	2014
Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	211	244	301

Dane: Opracowanie własne na bazie danych PUP w Lubaniu

Liczba bezrobotnych na terenie Gminy systematycznie spada. W ciągu ostatnich trzech lat liczba osób bezrobotnych spadła o ok. 30%, co jest zjawiskiem pozytywnym.

Na koniec 2015 roku stopa bezrobocia kształtowała się następująco:

- Polska – 9,8%
- Województwo dolnośląskie – 8,9%.
- Powiat lubański – 14,2%

Wśród osób bezrobotnych dominują następujące grupy osób:

- długotrwale bezrobotni,
- osoby powyżej 50 roku życia,
- osoby młode do 25 roku życia,
- kobiety które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka.

Poniżej wskazano ilość osób bezrobotnych, wskaźnik ilości osób bezrobotnych na 100 mieszkańców oraz natężenie na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój (dane za 2015 rok) w podziale na wyznaczone obszary:

Tabela 8 Dane dotyczące rynku pracy na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w 2015 roku

Nr obszaru	Ulice ujęte w obszarze	Ilość mieszkańców	Wskaźnik Bezrobocia na 100 mieszkańców	Natężenie
1	Majowa, Willowa, Krótka, Zakopiańska, Nad Potokiem, Wolna, Polna	195	4,10	1,19
2	J. Korczaka (50%) , Skłodowskiej-Curie	283	1,94	0,56
3	Dąbrowskiej, Dojazdowa, Graniczna, Kościelna, Mickiewicza, Orzeszkowej, Piłsudskiego, Prusa, Spacerowa, Stefana Batorego , Żeromskiego,	340	4,77	1,38

	Sienkiewicza (50%), Wczasowa, Willowa 1, Willowa 7			
4	J. Korczaka (50%), Wyszyńskiego	348	1,58	0,46
5	Asnyka, Bronisława Czecha, Dąbrowskiego, Marusarzówny, Strumykowa, Słoneczna, Zakopiańska, Źródłana, Stroma	183	3,28	0,95
6	3 Maja, Konopnickiej, Parkowa, Piastowska, Słowackiego, Zamknięta, Zdrojowa, Zielona, Sienkiewicza (50%)	386	2,02	0,59
7	Cicha, Cmentarna, Gajowa, Grunwaldzka (bez nr 2), Nad Basenem	291	1,72	0,50
8	Budowlanych, Górska, Młodych Techników, Stokowa	252	2,38	0,69
9	11 Listopada, Boczna, Dolna, Stawowa, Grunwaldzka (tylko nr 2)	300	7,00	2,03
10	Brzozowa, Dworcowa, Dolna, Kolejowa, Lipowa, Osiedlowa, Podgórna, Pod Skarpą, Sosnowa, Sybiraków, Wiejska, Wiśniowa	372	2,15	0,62
11	Aleksandra Głowackiego, Bema, Bolesława Chrobrego, Chopina, Dzika, Gołębia, Jana III Sobieskiego, Jaskółcza, Jastrzębia, Kazimierza Wielkiego, Kilińskiego, Kopernika, Kościuszki, Leśna, Moniuszki, Myśliwska, Orla, Plater, Pszczela, Sępia, Sowia, Traugutta, Wilcza, Żabia, Żwirki i Wigury	232	2,59	0,75
12	Kręta, Krucza, Mokra, Nadbrzeżna, Ratowników Górskich, Władysława Jagiełły, Zaulek	223	1,35	0,39
13	Długa, Klubowa, Łąkowa, Łowiecka, Nadrzeczna, Starowiejska, Sudecka	354	5,37	1,56
14	Główna, Lwówecka, Młyńska, Rolnicza, Sędziwa, Szkolna, Wierzbowa	320	5,00	1,45
15	Górzysta, Izerska, Modrzewiowa, Sanatoryjna, Spadzista, Spokojna, Strażacka, Zacisze	277	6,50	1,88

Źródło: Opracowanie własne

Wskaźnik ilości osób bezrobotnych na terenie Gminy wykazuje przekroczenie w stosunku do wartości średniej gminnej na obszarach nr 1, 3, 9, 13, 14, 15. Największe wartości osiąga na terenie obszarów nr 9, 15 i 14.

4.2.4. Przestępczość

Poniżej przedstawiono dane dotyczące przestępczości na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój:

Tabela 9 Ilość zarejestrowanych i wszczętych postępowań przez Rewir Dzielnicowych w Świeradowie-Zdroju w latach 2013 - 2015

Dane dotyczące przestępczości	2013	2014	2015
Ilość zarejestrowanych i wszczętych postępowań przez Rewir Dzielnicowych w Świeradowie-Zdroju	100	118	119

Dane: Rewir Dzielnicowych w Świeradowie-Zdroju

Powyższe dane wskazują na wzrost ilości przestępstw w okresie 2013-2015 o 19%. Poniżej przedstawiono szczegółowe dane dotyczące przestępczości dla poszczególnych obszarów Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój:

Tabela 10 Dane dotyczące przestępczości na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój

Nr obszaru	Ulice ujęte w obszarze	Ilość mieszkańców	Wskaźnik ilości przestępstw na 100 mieszkańców	Natężenie
1	Majowa, Willowa, Krótka, Zakopiańska, Nad Potokiem, Wolna, Polna	195	6,15	2,14
2	J. Korczaka (50%) , Skłodowskiej-Curie	283	3,36	1,17
3	Dąbrowskiej, Dojazdowa, Graniczna, Kościelna, Mickiewicza, Orzeszkowej, Piłsudskiego, Prusa, Spacerowa, Stefana Batorego , Żeromskiego, Sienkiewicza (50%), Wczasowa, Willowa 1, Willowa 7	340	3,53	1,23
4	J. Korczaka (50%), Wyszyńskiego	348	1,58	0,55
5	Asnyka, Bronisława Czecha, Dąbrowskiego, Marusarzówny, Strumykowa, Słoneczna, Zakopiańska, Źródłana, Stroma	183	5,46	1,90
6	3 Maja ,Konopnickiej, Parkowa, Piastowska, Słowackiego, Zamknięta, Zdrojowa, Zielona, Sienkiewicza (50%)	386	4,14	1,44
7	Cicha, Cmentarna, Gajowa, Grunwaldzka (bez nr 2), Nad Basenem	291	2,41	0,84
8	Budowlanych, Górską, Młodych Techników, Stokowa	252	1,59	0,55
9	11 Listopada, Boczna, Dolna, Stawowa, Grunwaldzka (tylko nr 2)	300	3,00	1,04
10	Brzozowa, Dworcowa, Dolna, Kolejowa, Lipowa, Osiedlowa, Podgórna, Pod Skarpą, Sosnowa, Sybiraków, Wiejska, Wiśniowa	372	1,08	0,37
11	Aleksandra Głowackiego, Bema, Bolesława Chrobrego, Chopina, Dzika, Gołębia, Jana III Sobieskiego, Jaskółcza, Jastrzębia, Kazimierza Wielkiego, Kilińskiego, Kopernika, Kościuszki, Leśna, Moniuszki, Myśliwska, Orla, Plater, Pszczela, Sępia, Sowia, Traugutta, Wilcza, Żabia, Żwirki I Wigury	232	2,16	0,75
12	Kręta, Krucza, Mokra, Nadbrzeżna, Ratowników Górskich, Władysława Jagiełły, Zaulek	223	1,79	0,62
13	Długa, Klubowa, Łąkowa, Łowiecka, Nadrzeczna, Starowiejska, Sudecka	354	1,69	0,59
14	Główna, Lwówecka, Młyńska, Rolnicza, Sędziwa, Szkolna, Wierzbowa	320	1,56	0,54

15	Górzysta, Izerska, Modrzewiowa, Sanatoryjna, Spadzista, Spokojna, Strażacka, Zacisze	277	3,61	1,26
----	--	-----	------	------

Źródło: Opracowanie własne

Wskaźnik ilości przestępstw na terenie Gminy wykazuje przekroczenie w stosunku do wartości średniej gminnej na obszarach nr 1, 2, 3, 5, 6, 9, 15. Największe wartości osiąga na terenie obszarów nr 1, 5 i 6 (w przeliczeniu na 100 mieszkańców).

4.2.5. Edukacja

Na terenie gminy Świeradów-Zdrój funkcjonują następujące jednostki oświatowe:

- Miejski Zespół Szkół przy ulicy Marii Skłodowskiej-Curie 2 w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Marii Skłodowskiej-Curie oraz Gimnazjum Nr 1 im. Ratowników Górskich;
- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Pawła II przy ulicy Sanatoryjnej 3 (osiedle Czerniawa).

Podstawowe dane dot. oświaty przedstawia poniżej tabela:

Tabela 11 Dane dotyczące oświaty na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój

EDUKACJA	2010/2011	2012/2013	2013/2014
Placówki wychowania przedszkolnego	2	2	2
w tym przedszkola	1	1	1
Miejsca w przedszkolach	125	150	145
Dzieci w przedszkolach	110	138	144
Szkoły podstawowe	3	3	2
Uczniowie szkół podstawowych	262	250	265
Szkoły gimnazjalne	2	2	1
Uczniowie szkół gimnazjalnych	166	158	150
Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach:			
podstawowych	16	17	17
gimnazjalnych	21	20	21

Dane: Bank danych lokalnych - GUS.

Do szkół podstawowych uczęszcza 265 uczniów, natomiast do gimnazjum 150 uczniów. Wychowanie przedszkolne na obszarze gminy realizowane jest przez dwie placówki wychowania przedszkolnego do których uczęszcza łącznie 168 dzieci. Od września 2016 roku planowane jest uruchomienie przedszkola prywatnego, które oferować będzie 35 miejsc. Dane GUS wskazują, że w zakresie wyposażenia placówek oświatowych w komputery na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w szkołach podstawowych funkcjonują 2 pracownie komputerowe, które są wyposażone łącznie w 41 komputerów, z których 37 podłączonych jest do Internetu, a na 1 komputer w przypada 8,06 uczniów. Natomiast w gimnazjum uczniowie korzystają z 1 pracowni komputerowej wyposażonej w 19 komputerów, z których 19 podłączonych jest do Internetu, a na 1 komputer w gimnazjum przypada 8,32 uczniów.

Na terenie Gminy funkcjonuje świetlica środowiskowa, a dla uczniów organizowane są również zajęcia dodatkowe. Szkolnictwo ponadgimnazjalne odbywa się poza granicami miasta. Uczniowie wybierają szkoły średnie w miejscowościach takich jak: Mirsk, Gryfów Śląski lub Jelenia Góra.

W zakresie edukacji nie zidentyfikowano czynników, które mogłyby mieć wpływ na różny dostęp uczniów do infrastruktury edukacji na terenie gminy. Wszyscy uczniowie mają zapewniony dostęp na równych zasadach do edukacji. Wszelkie inwestycje w tym zakresie oddziaływać będą na wszystkich mieszkańców.

4.2.6. Służba zdrowia

Rynek usług medycznych na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w zakresie opieki zdrowotnej obejmuje następujące podmioty:

- Uzdrowisko Świeradów-Czerniawa Sp. z o.o. Niepubliczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej „Uzdrowisko Świeradów Czerniawa” z siedzibą przy ul. Zdrojowej 2 w Świeradowie-Zdroju, w ramach którego funkcjonują:
Szpitale uzdrowskie dla dorosłych:
  - Dom Zdrojowy, ul. 3 Maja 1, Świeradów-Zdrój,
  - Szpital „Wacław”, ul. Sienkiewicza 13, Świeradów-Zdrój,
  - Centrum Rehabilitacji i Reumatologii „Goplana”, ul. Piłsudskiego 33, Świeradów-Zdrój,oraz
  - Szpital Uzdrowski dla Dzieci, ul. Sanatoryjna 48, Świeradów-Zdrój w Domu Zdrojowym Czerniawa-Zdrój,
  - Przychodnia przy ul. Piłsudskiego 33, Świeradów-Zdrój,

Na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój funkcjonuje pogotowie ratunkowe, którego siedziba znajduje się na ul. Piłsudskiego 35 w Świeradowie-Zdroju.

W mieście nie funkcjonuje lecznictwo zamknięte. Pacjenci kierowani są do szpitali w Lubaniu lub Bogatyni. Ponadto w mieście znajdują się poradnie, prywatne gabinety lekarskie, prywatne gabinety stomatologiczne oraz apteki. Liczba porad udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej wynosiła na koniec 2014 roku 27.840 porad.

Usługi farmaceutyczne zapewnione są przez następujące apteki:

- Apteka „Provita” w Świeradowie-Zdroju ul. Zdrojowa 13a,
- Apteka „Pod Izerami” w Świeradowie-Zdroju ul. Nad Potokiem 1/4,
- Apteka „Retro” w Świeradowie-Zdroju ul. 11 Listopada 26.

Istotną częścią systemu służby zdrowia na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój jest lecznictwo uzdrowskie.

Wszyscy mieszkańcy z terenu gminy mają zapewniony równy dostęp do usług zdrowotnych świadczonych w ramach publicznego systemu opieki zdrowotnej.

4.2.7. Kultura i sport

Organizatorem życia kulturalno-sportowego w mieście jest Urząd Miasta Świeradów-Zdrój. Referat Promocji Gminy, Turystyki, Kultury i Sportu organizuje sam oraz we współpracy z różnymi podmiotami szereg imprez dla mieszkańców, turystów i kuracjuszy. W Świeradowie-Zdroju funkcjonują następujące jednostki działające w sferze kultury:

- Miejska Biblioteka Publiczna „Izerka” – placówka promuje książkę i czytelnictwo prowadząc różnorodną działalność kulturalną i oświatową w zakresie: czytelnictwa – lekcje biblioteczne, wystawy książkowe, konkursy, quizy literackie, propaguje akcję „Cały Świeradów Czyta Dzieciom”, organizuje sztuki, wystawy i konkursy plastyczno-techniczne, spotkania z twórcami, zajęcia w Kółku Teatralnym, wolontariat. Zadaniem biblioteki jest również udostępnianie zbiorów bibliecznych, w szerokim zakresie na miejscu i do domu. Biblioteka od 2002 roku wydaje własny miesięcznik – Magazyn kulturalny „BSB” czyli „Biblioteczny Sposób Bycia”, w którym informuje czytelników o sprawach biblioteki;
- Towarzystwo Kultury Sudeckiej „SUDETORIA” - organizator koncertów pn. "Pieśni Izerokarkonoskie";
- Agencja Usług Artystycznych Ryszard Dembiński - organizator Festiwalu Muzyki Dawnej.

Najważniejsze imprezy kulturalne odbywające się w Świeradowie-Zdroju to:

- Koncerty w ramach "Letniego Sezonu Koncertowego";
- Europejskie Spotkania Młodych Muzyków "Eurounionorchestries" im. W. Balickiego;
- Konkurs Orkiestr Reprezentacyjnych Wojska Polskiego;
- Festiwal Muzyki Dawnej.

Świeradów-Zdrój posiada stadion sportowy. Ogólnodostępną bazę rekreacyjną miasta uzupełniają obiekty rekreacyjne zakładów uzdrowiskowych, sanatoriów oraz bazy noclegowej.

W Świeradowie-Zdroju funkcjonują następujące stowarzyszenia działające w sferze sportu:

- Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej (TKKF) - tworzy dogodne warunki rozwoju różnych form aktywnego wypoczynku, rekreacji ruchowej, sportu masowego, wycieczek, obozów sportowych, organizuje stałe zespoły ćwiczebne, jest organizatorem Złotów, festynów, ferii zimowych i letnich dzieci i młodzieży, akcji "Lato w mieście", obozów sportowych dla dzieci z rodzin o niskim statusie materialnym,
- Izerokarkonoski Klub Auto Retro - organizator Międzynarodowego Zlotu Pojazdów Zabytkowych IKAR;
- Stowarzyszenie na rzecz wspierania wiedzy o ekologii i rozwoju kultury fizycznej Świeradów-Zdrój. Stowarzyszenie trudni się wzbogacaniem, poszerzaniem i rozpowszechnianiem wiedzy o przyrodzie w szczególności przyrodzie Gór Izerskich oraz o aktywnym obcowaniu z przyrodą poprzez organizację zawodów rowerowych i biegowych na terenie Świeradowa Zdroju oraz Gór Izerskich;
- UKS działający przy Miejskim Zespole Szkół;
- UKS działający przy Szkole Podstawowej nr 2.

W mieście cyklicznie organizowany jest Bike Maraton. Organizowane są również zajęcia w ramach szkoły narciarskiej. Wszyscy mieszkańcy z terenu gminy mają zapewniony równy dostęp do usług w zakresie sportu i kultury, których organizatorem jest Urząd Miasta Świeradów-Zdrój.

4.3. Otoczenie gospodarcze

4.3.1. Działalność gospodarcza

Na koniec 2014 roku na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój wg rejestru REGON funkcjonowało łącznie 613 podmiotów. Według struktury własnościowej 20 podmiotów należało do sektora publicznego, a 593 do sektora prywatnego.

Do dominujących gałęzi gospodarki na terenie Gminy należą:

- działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi – 113 podmiotów,
- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 80 podmiotów,
- działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – 62 podmioty,
- budownictwo – 69 podmiotów.

Z punktu widzenia otoczenia gospodarczego istotne znaczenie mają również:

- branża transportu,
- branża opieki zdrowotnej i pomocy społecznej,
- pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników.

Na terenie miasta funkcjonuje wiele obiektów gastronomicznych takich jak: restauracje, bary, pizzerie, puby, kawiarnie, cukiernie. Występuje dobrze rozwinięta baza noclegowa na której opiera się gospodarczo - turystyczny rozwój Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój.

W chwili obecnej na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój dominującą branżą jest turystyka oraz branże z nią bezpośrednio powiązane, w związku z czym konieczne jest podjęcie działań mających na celu rozwój również innych – nieuciążliwych dla środowiska naturalnego branż gospodarki.

Według klas wielkości na terenie Świeradowa-Zdroju funkcjonowała następująca liczba przedsiębiorstw (dane za 2014 rok):

- mikroprzedsiębiorstwa (0-9 pracowników) – 591 podmiotów,
- małe firmy (10-49 pracowników) – 18 podmiotów,
- średnie firmy (50-249 pracowników) – 3 podmioty,
- duże firmy (powyżej 250 pracowników) – 1 podmiot.³

Dominującą wielkością firm są mikroprzedsiębiorstwa, które stanowią ponad 96% wszystkich przedsiębiorstw mających swoją siedzibę na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój. Poniżej przedstawiono dane dotyczące ilości firm mających swoją siedzibę w Świeradowie-Zdroju:

³ Źródło: Dane GUS http://stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.display?p_id=474561&p_token=0.35287984972819686

Wykres 4 Ilość podmiotów gospodarczych funkcjonujących na obszarze Gminy

Ilość podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wyniosła na koniec 2014 roku – 2295,9 podmiotów. W analogicznym okresie wskaźnik dla województwa dolnośląskiego wynosił – 1901,3 podmiotów, a w ujęciu całego kraju wartość wskaźnika wynosiła 1700,2 podmiotów. Powyższe dane wskazują na systematyczny wzrost ilości przedsiębiorstw działających na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój. Poniżej przedstawiono szczegółowe dane dotyczące przedsiębiorczości w poszczególnych obszarach Gminy:

Tabela 12 Dane dotyczące przedsiębiorczości na terenie poszczególnych obszarów Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój

Nr obszaru	Ulice ujęte w obszarze	Ilość mieszkańców	Wskaźnik przedsiębiorczości na 100 mieszkańców	Natężenie
1	Majowa, Willowa, Krótka, Zakopiańska, Nad Potokiem, Wolna, Polna	195	4,10	1,19
2	J. Korczaka (50%) , Skłodowskiej-Curie	283	1,94	0,56
3	Dąbrowskiej, Dojazdowa, Graniczna, Kościelna, Mickiewicza, Orzeszkowej, Piłsudskiego, Prusa, Spacerowa, Stefana Batorego , Żeromskiego, Sienkiewicza (50%), Wczasowa, Willowa 1, Willowa 7	340	4,77	1,38
4	J. Korczaka (50%), Wyszyńskiego	348	1,58	0,46
5	Asnyka, Bronisława Czecha, Dąbrowskiego, Marusarzówny, Strumykowa, Słoneczna, Zakopiańska, Źródlana, Stroma	183	3,28	0,95
6	3 Maja ,Konopnickiej, Parkowa, Piastowska, Słowackiego, Zamknięta, Zdrojowa, Zielona, Sienkiewicza (50%)	386	2,02	0,59
7	Cicha, Cmentarna, Gajowa, Grunwaldzka (bez nr 2), Nad Basenem	291	1,72	0,50
8	Budowlanych, Górska, Młodych Techników, Stokowa	252	2,38	0,69

9	11 Listopada, Boczna, Dolna, Stawowa, Grunwaldzka (tylko nr 2)	300	7,00	2,03
10	Brzozowa, Dworcowa, Dolna, Kolejowa, Lipowa, Osiedlowa, Podgórna, Pod Skarpą, Sosnowa, Sybiraków, Wiejska, Wiśniowa	372	2,15	0,62
11	Aleksandra Głowackiego, Bema, Bolesława Chrobrego, Chopina, Dzika, Gołębia, Jana III Sobieskiego, Jaskółcza, Jastrzębia, Kazimierza Wielkiego, Kilińskiego, Kopernika, Kościuszki, Leśna, Moniuszki, Myśliwska, Orla, Plater, Pszczela, Sępia, Sowa, Traugutta, Wilcza, Żabia, Żwirki i Wigury	232	2,59	0,75
12	Kręta, Krucza, Mokra, Nadbrzeżna, Ratowników Górskich, Władysława Jagiełły, Zaulek	223	1,35	0,39
13	Długa, Klubowa, Łąkowa, Łowiecka, Nadrzeczna, Starowiejska, Sudecka	354	5,37	1,56
14	Główna, Lwówecka, Młyńska, Rolnicza, Sędziwa, Szkolna, Wierzbowa	320	5,00	1,45
15	Górzysta, Izerska, Modrzewiowa, Sanatoryjna, Spadzista, Spokojna, Strażacka, Zacisze	277	6,50	1,88

Źródło: Opracowanie własne

Niższe od wartości referencyjnej natężenie wskaźnika przedsiębiorczości występuje na następujących obszarach: 2, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11i 12. Mając na celu przedstawienie rzeczywistego poziomu przedsiębiorczości mieszkańców poszczególnych obszarów z zestawienia wyeliminowano 90% firm zlokalizowanych na ul. Zdrojowej oraz 70% firm zlokalizowanych na ul. Sienkiewicza (są to przedsiębiorstwa posiadające siedzibę na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój, należące do osób spoza analizowanego obszaru Centrum jak również do osób zamieszkujących poza terenem Gminy Miejskiej).

W zakresie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w ostatnich latach na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój nastąpił wzrost (dane w ujęciu całego powiatu lubańskiego). W 2010 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie wynosiło 2600,59 zł, natomiast w 2014 roku było to już 3195,72 (wzrost o blisko 23%). W analizowanym okresie rósł również wskaźnik średniego wynagrodzenia w powiecie w stosunku do średniego wynagrodzenia brutto w Polsce – wzrost z 75,7% w 2010 r. do 79,8% w 2014 r. (Polska = 100%), co jest zjawiskiem pozytywnym.

4.3.2. Turystyka i rekreacja

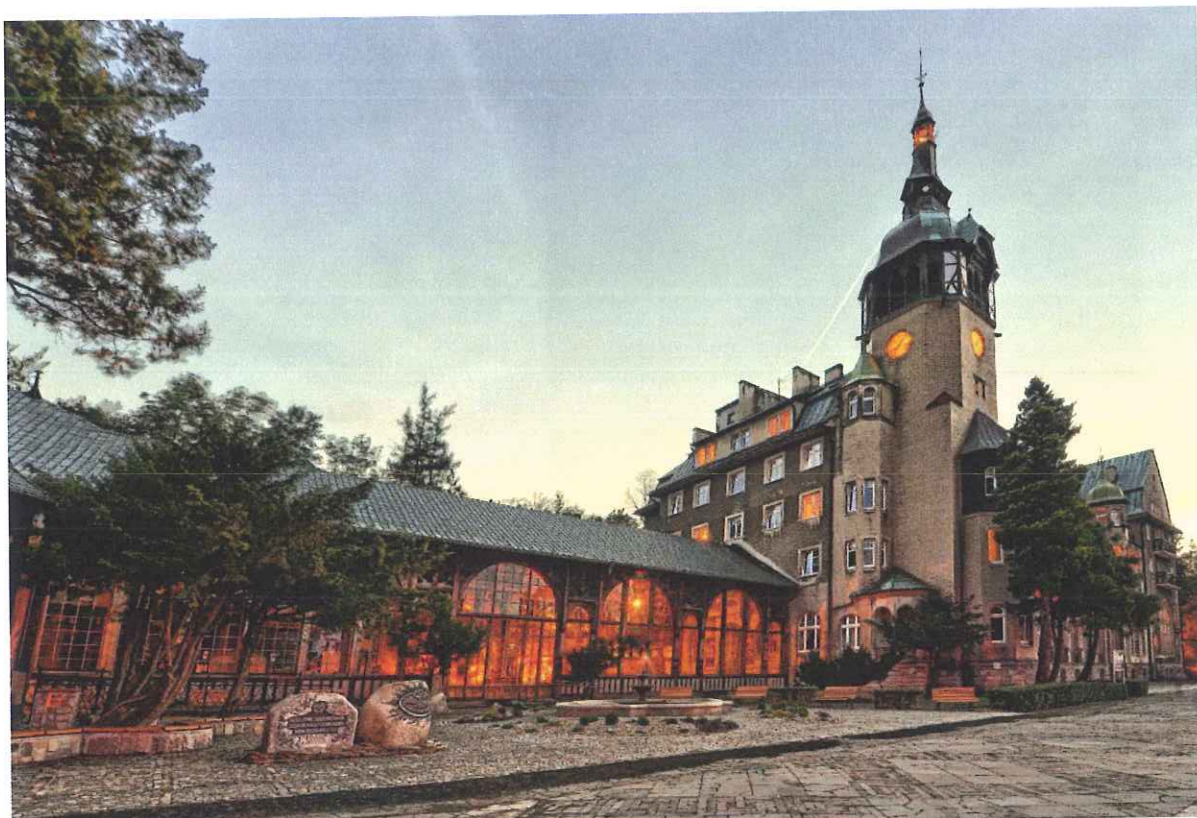
Świeradów-Zdrój słynie ze swoich uzdrowskich właściwości ze względu na występujący tu wyjątkowy mikroklimat oraz bogactwa wód mineralnych, radonowych i pokładów borowinowych.

Na terenie Świeradowa-Zdroju znajdują się następujące obiekty uzdrowskie:

- Dom Zdrojowy wraz z pijalnią wód;
- Szpital Uzdrowski „Wacław”;
- Willa Gracja;
- Centrum Rehabilitacji i Reumatologii „Goplana”;

- Szpital Uzdrawiskowy dla dzieci w Czerniawie-Zdroju;
- Hotel Zdrojowy „Sanus”.

Tabela 13 Dom zdrojowy Świeradów-Zdrój

Źródło: www.swieradowzdroj.pl

Jednym z najważniejszych walorów przyrodniczych w Świeradowie-Zdroju są Góry Izerskie stanowiące część Sudetów Zachodnich. Gmina Miejska Świeradów-Zdrój jest typowo turystyczną miejscowością nastawioną głównie na kuracjuszy, narciarzy, rowerzystów i biegaczy. Jest tu dobrze rozwinięta baza noclegowo - hotelowa. Świeradów-Zdrój jest jednym z najatrakcyjniejszych polskich uzdrowisk. Walory klimatu podgórskiego średnio bodźcowego oraz występowanie naturalnych surowców pozwalają na leczenie tu wielu schorzeń. Sezon kuracyjny trwa tutaj cały rok. Potwierdzonymi czynnikami leczniczymi uzdrowisk, obok cennych czynników klimatycznych, pozostają unikalne pod względem składu chemicznego wody mineralne (nisko zmineralizowane szczawy wodorowęglanowo – magnezowo - wapniowe z dodatkiem radonu, fluoru i żelaza). W mieście znajduje się bogata oferta organizowanych corocznie imprez kulturalno-rozrywkowych, sportowych i turystycznych. Dodatkowo można wypełniać czas wolny pobytem na jednym z basenów, kortach tenisowych, terenach do jazdy konnej, pobytem w aquaparku, przejażdżką po ścieżkach rowerowych. Na terenie miejscowości znajduje się również pole do minigolfa, liczne boiska, place zabaw, skate park oraz bowling club. Natomiast zimą są do dyspozycji turystów pozostają liczne szlaki narciarskie, sześć wyciągów narciarskich, a także całoroczną kolej gondolowa na Stóg Izerski.

Zdjęcie 1 Zdjęcia kolei gondolowej

Źródło: <http://www.swieradowzdroj.com.pl/galeria.php?dzial=galeria&j=gondola>

W Świeradowie-Zdroju zaczyna się, ciągnący się przez całe Sudety – Główny Szlak Sudecki im. Mieczysława Orłowicza. Stąd też wychodzą trasy w stronę: Szklarskiej Poręby i Karkonoszy; Karlowa i Gór Stołowych. Turyści preferujący krótkie górskie wypady, z przyjemnością wybiorą się trasami spacerowymi, w stronę górujących nad Świeradowem-Zdrój Stogu Izerskiego lub Sępiej Góry, na której według legend znajdować się miała pogańska świątynia. Ciekawymi miejscami turystycznymi, w których notabene również znajdować się miały pogańskie świątynie, są Babia Przełęcz, zwana inaczej Polaną Czarownic oraz (znajdujące się bliżej wsi Kopaniec) Ciemny Wądół i Sowi Kamień na zachodnim zboczu Ciemniaka.

Lista szlaków turystycznych na terenie Świeradowa - Zdroju:

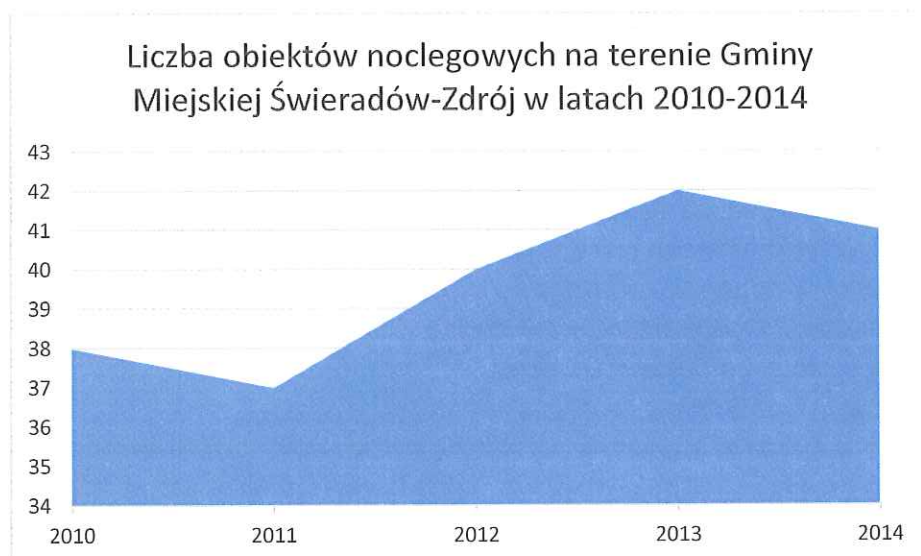
- → Główny Szlak Sudecki im. Mieczysława Orłowicza;
- → Świeradów-Zdrój → Stóg Izerski → Świeradów Zdrój;

- → Świeradów-Zdrój → Schronisko PTTK na Stogu Izerskim → Polana Izerska → Przednia Kopa → Wysoka Kopa → Izerskie Garby → Kopalnia *Stanisław* → Wieczorny Zamek → Wysoki Kamień → Hutnicza Górka → Szklarska Poręba;
- → Świeradów-Zdrój → Sępia Góra → Płókowy Mostek → Dolina Kwisy → Świeradów-Zdrój;
- → Świeradów-Zdrój → Polana Izerska → Schronisko PTTK na Stogu Izerskim → Świeradów-Zdrój;
- → Świeradów-Zdrój → Polana Izerska → Hala Izerska → Chatka Górzystów;
- → Świeradów-Zdrój → Zajęcznik → Czerniawa-Zdrój → Dolina Czarnego Potoku → Świeradów-Zdrój;
- → Świeradów-Zdrój → Zajęcznik → Świeradów-Zdrój;
- → Świeradów-Zdrój → Stóg Izerski → Smrek (CZ).

O wyjątkowości miejscowości Świeradów-Zdrój stanowią: najdłuższa na Dolnym Śląsku hala spacerowa, egzotyczna roślinność, promenada spacerowa, tarasy, sztuczna grotta oraz galeria widokowa na wieży z zegarem.

Atrakcyjność turystyczną miejscowości potwierdzają dane statystyczne dotyczące ilości obiektów noclegowych oraz miejsc noclegowych. Poniżej przedstawiono szczegółowe dane statystyczne:

Wykres 5 Liczba obiektów noclegowych na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w latach 2010-2014

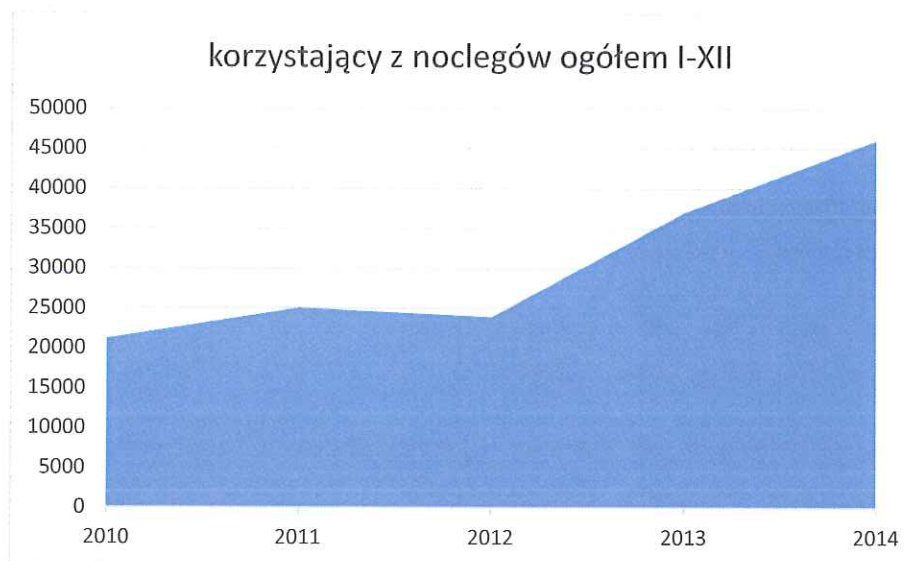

Źródło: GUS

W analizowanym okresie liczba obiektów noclegowych zwiększyła się o 3 obiekty, co spowodowało wzrost liczby miejsc noclegowych z 2328 w 2010 roku do 2592 miejsc w 2014 roku (wzrost o ok. 11%). Za wzrost liczby obiektów i miejsc noclegowych odpowiedzialne były obiekty hotelowe. W tej kategorii obiektów liczba miejsc wzrosła z 667 w 2010 roku do 1110 do roku 2014 (wzrost o ok. 60%). Wzrost liczby miejsc noclegowych przełożył się na wzrost liczby osób korzystających z noclegów, czego potwierdzeniem są poniższe dane:

Wykres 6 Ilość osób korzystających z noclegów w latach 2010 - 2014 w mieście Świeradów-Zdrój

Źródło: GUS

Powyższe dane wskazują na wzrost liczby osób korzystających z noclegów o około 117% w okresie 2010 – 2014, co jest zjawiskiem pozytywnym. Widoczny jest spadek noclegów turystów zagranicznych (w 2010 roku liczba osób korzystających z noclegów wynosiła 9329 osób, a w 2014 roku było to tylko 6802 osób) oraz wzrost ilości noclegów turystów krajowych.

4.4. Otoczenie przestrzenne i środowiskowe

4.4.1. Opis zabudowy

Na otoczenie przestrzenne Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój składa się historyczny układ przestrzenny oraz historyczna i współczesna zabudowa. Patrząc na obszar miasta z przestrzennego punktu widzenia, obejmuje ono dwie jednostki strukturalno-przestrzenne, połączone w 1973 r. w jedną jednostkę administracyjną, stanowiące w przeszłości niezależne ośrodki osadnicze, które funkcjonują obecnie w ramach organizacji jednej gminy miejskiej Świeradów-Zdrój tj.:

- Świeradów-Zdrój (położony w dolinie rzeki Kwisy),
- Czerniawa-Zdrój (położona w dolinie Czarnego Potoku).

Funkcją wiodącą miasta jest funkcja uzdrowiskowa, natomiast uzupełniającymi: funkcja wypoczynkowo - turystyczna, mieszkaniowa i administracyjno - usługowa. Świeradów-Zdrój posiada dobrze zachowany historyczny układ przestrzenny o swobodnie rozrzuconej zabudowie. W rozplanowaniu miasta wyróżnia się zwarta zabudowa centrum z ulicą Zdrojową i dominantą Domu Zdrojowego z halą spacerową, kościół oraz park zdrojowy z promenadą, tarasami i układem ścieżek spacerowych. Duży jest tu udział terenów zieleni, na które składają się parki zdrojowe oraz tereny zieleni wokół pensjonatów i obiektów sanatoryjnych. Wzdłuż ul. Zdrojowej o charakterze promenady uzdrowiskowej usytuowane są obiekty gastronomii, placówki handlowe i inne obiekty usługowe. Wzdłuż ulicy Piłsudskiego grupują się obiekty usług publicznych: zespół szkół, poczta, przedszkole. W zachodniej i południowo-zachodniej części jednostki dominują pensjonaty i domy wczasowe z dużym udziałem zieleni towarzyszącej oraz budynki mieszkalne. Zabudowa pensjonatowa i sanatoryjna grupuje się przy ulicach: Wczasowej, Piastowskiej, Strumykowej, Słonecznej, Sienkiewicza i Nadbrzeżnej. Tereny mieszkaniowej zabudowy jednorodzinnej

skupione są wzdłuż ul. Polnej i ul. Nad Basenem. Budynki o różnym stylu i charakterze, rozmieszczone często na małych działkach, decydują o dysharmonijnym charakterze tej części miasta. Przy ul. Źródlanej zlokalizowana jest kolej gondolowa wraz z trasą zjazdową. Na południe od centrum położone są tereny zabudowy pensjonatowej, turystycznej i mieszkaniowej, m.in. wzdłuż ul. Górskiej i Leśnej. W części tej dominuje zabudowa pensjonatowo-hotelowa i zabudowa mieszkaniowa. Znajdują się tu tereny narciarskie z wyciągami i trasami zjazdowymi. Odmienny charakter mają tereny zabudowy rozciągnięte w dolinie Kwisy, wzdłuż ul. Grunwaldzkiej, 11 Listopada i Nadbrzeżnej, tworzące najstarszy historycznie układ miasta o łańcuchowym układzie zabudowy. Ta część miasta pełni głównie funkcję mieszkaniową. Przeważa tu swobodnie zlokalizowana zabudowa mieszkaniowa, tworząca w części zwarte zespoły osadnictwa o zabudowie typu zagrodowego.

Natomiast osiedle Czerniawa-Zdrój pełni głównie funkcję mieszkalną i w mniejszym stopniu uzdrowiskową - jako uzdrowisko dziecięce. Brakuje wykształconego centrum. Występuje rozproszona zabudowa rozciągająca się wzdłuż ul. Sanatoryjnej i ul. Głównej z niewielkim nasyceniem usługami. Ulica Długa łączy miasto z Czechami. Na pozostałym obszarze zabudowa jest luźna, przemieszana historyczna ze współczesną z przewagą zabudowy typu zagrodowego.⁴

Analizując sferę przestrzenną należy zwrócić uwagę na fakt, iż na obszarze gminy miejskiej znajdują się budynki i tereny które wymagają znalezienia dla nich nowej funkcji.

Gmina posiada tereny inwestycyjne umożliwiające budowę nowych obiektów.

Według Narodowego Spisu Powszechnego w 2011 roku w Świeradowie-Zdroju ilość mieszkań wg. roku ich budowy przedstawiała się następująco:

- 594 mieszkania o powierzchni użytkowej 39904 m² wybudowane przed rokiem 1918,
- 402 mieszkania o powierzchni użytkowej 31667 m² wybudowane w latach 1919 – 1944,
- 47 mieszkań o powierzchni użytkowej 3406 m² wybudowane w latach 1945–1970,
- 72 mieszkania o powierzchni użytkowej 4434 m² wybudowane w latach 1971-1978,
- 333 mieszkania o powierzchni użytkowej 24619 m² wybudowane w latach 1979–1988,
- 107 mieszkań o powierzchni użytkowej 12560 m² wybudowane w latach 1989 – 2002
- (łącznie z mieszkaniami będącymi w budowie),
- 25 mieszkania o powierzchni użytkowej 3454 m² wybudowane w latach 2001 – 2002,
- (łącznie z mieszkaniami będącymi w budowie).

Jak wynika z powyższego największą grupę stanowią mieszkania wybudowane przed rokiem 1945 - prawie 62 % ogółu mieszkań. Świeradów-Zdrój charakteryzuje się niewielką dynamiką przyrostu zasobów mieszkaniowych. W okresie powojennym jedynie w latach 1979-1988 zanotowano większy przyrost mieszkań - 20,7 %.

W 2013 r. w Świeradowie-Zdroju było ogółem 1793 mieszkań. Ze względu na turystyczny charakter Gminy stopniowo następuje wzrost ilości obiektów o przeznaczeniu noclegowym. W ostatnich latach można zaobserwować wzrost w grupie mieszkań indywidualnych, a spadek mieszkań komunalnych.

Dla najuboższych mieszkańców gmina dysponuje własnym zasobem mieszkaniowym, który udostępnia jako mieszkania komunalne i lokale socjalne. Według stanu za rok 2014, miasto posiadało 173 mieszkania w 47 budynkach komunalnych. Większość lokali to mieszkania komunalne, około 20 lokali

⁴Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Świeradów-Zdrój

pełni funkcje lokali socjalnych. Czternaście budynków stanowi w 100% własność gminy (77 mieszkań), większość, bo 33 budynki to współwłasność gminy i osób fizycznych w ramach wspólnot mieszkaniowych (96 mieszkań).⁵ Zarządzaniem lokalami i budynkami wchodzącymi w skład zasobu mieszkaniowego zajmują się Referaty Gospodarki Nieruchomościami i Zagospodarowania Przestrzennego oraz Gospodarki Miejskiej, Inwestycji i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Świeradów-Zdrój.

Ponadto gmina stara się zapewnić wsparcie dla rozwoju różnych form budownictwa mieszkaniowego poprzez przygotowanie gruntów przeznaczonych pod zabudowę. Kluczowe znaczenie ma tu planowanie przestrzenne, które ma zapewnić harmonijny rozwój różnych form zabudowy. Poniżej przedstawiono prognozę liczby mieszkań na terenie gminy do roku 2023:

Wykres 7 Prognoza liczby mieszkań na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój do roku 2023

Źródło: Obliczenia własne na bazie danych GUS.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu dokonano weryfikacji potrzeb remontowych budynków gminnych, stanowiących współwłasność gminy, jak również budynków zarządzanych przez wspólnoty mieszkaniowe. Poniżej przedstawiono szczegółowe dane:

Wykres 8 Dane dotyczące potrzeb remontowych budynków zlokalizowanych na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój

Nr obszaru	Ulice ujęte w obszarze	Ilość mieszkańców	Wskaźnik ilości budynków do remontu na 100 mieszkańców	Natężenie
1	Majowa, Willowa, Krótka, Zakopiańska, Nad Potokiem, Wolna, Polna	195	4,10	1,19
2	J. Korczaka (50%) , Skłodowskiej-Curie	283	1,94	0,56
3	Dąbrowskiej, Dojazdowa, Graniczna, Kościelna, Mickiewicza, Orzeszkowej, Piłsudskiego, Prusa, Spacerowa, Stefana Batorego , Żeromskiego,	340	4,77	1,38

⁵Źródło: Polityka mieszkaniowa Gminy Miejskiej Świeradów Zdrój.

	Sienkiewicza (50%), Wczasowa, Willowa 1, Willowa 7			
4	J. Korczaka (50%), Wyszyńskiego	348	1,58	0,46
5	Asnyka, Bronisława Czecha, Dąbrowskiego, Marusarzówny, Strumykowa, Słoneczna, Zakopiańska, Źródłana, Stroma	183	3,28	0,95
6	3 Maja, Konopnickiej, Parkowa, Piastowska, Słowackiego, Zamknięta, Zdrojowa, Zielona, Sienkiewicza (50%)	386	2,02	0,59
7	Cicha, Cmentarna, Gajowa, Grunwaldzka (bez nr 2), Nad Basenem	291	1,72	0,50
8	Budowlanych, Górska, Młodych Techników, Stokowa	252	2,38	0,69
9	11 Listopada, Boczna, Dolna, Stawowa, Grunwaldzka (tylko nr 2)	300	7,00	2,03
10	Brzozowa, Dworcowa, Dolna, Kolejowa, Lipowa, Osiedlowa, Podgórna, Pod Skarpą, Sosnowa, Sybiraków, Wiejska, Wiśniowa	372	2,15	0,62
11	Aleksandra Głowackiego, Bema, Bolesława Chrobrego, Chopina, Dzika, Gołębia, Jana III Sobieskiego, Jaskółcza, Jastrzębia, Kazimierza Wielkiego, Kilińskiego, Kopernika, Kościuszki, Leśna, Moniuszki, Myśliwska, Orla, Plater, Pszczela, Sępia, Sowie, Traugutta, Wilcza, Żabia, Żwirki i Wigury	232	2,59	0,75
12	Kręta, Krucza, Mokra, Nadbrzeżna, Ratowników Górskich, Władysława Jagiełły, Zaułek	223	1,35	0,39
13	Długa, Klubowa, Łąkowa, Łowiecka, Nadrzeczna, Starowiejska, Sudecka	354	5,37	1,56
14	Główna, Lwówecka, Młyńska, Rolnicza, Sędziwa, Szkolna, Wierzbowa	320	5,00	1,45
15	Górzysta, Izerska, Modrzewiowa, Sanatoryjna, Spadzista, Spokojna, Strażacka, Żacisz	277	6,50	1,88

Źródło: Opracowanie własne

Poziom referencyjny w zakresie budynków wymagających przeprowadzenia prac remontowych przekroczony został na obszarach nr 1, 3, 9, 13, 14, 15. Najwięcej budynków wymagających remontu znajduje się odpowiednio na terenie obszarów nr 9, 15 i 14.

Remont zdefiniowany został jako potrzeba:

- rewitalizacji budynku mieszkalnego,
- modernizacji energetycznej budynku mieszkalnego,
- znalezienia nowej funkcji dla istniejącego budynku w połączeniu z jego modernizacją, bądź też wyburzenia istniejącego budynku, który z powodów technicznych (śmierć techniczna) nie może zostać wyremontowany.

4.4.2. Walory przyrodnicze

Jednym z najważniejszych walorów przyrodniczych są Góry Izerskie, które znajdują się na terenie Czech i Polski, stanowią część Sudetów Zachodnich. Od zachodu zamknięte są Bramą Żytawską, od Karkonoszy oddzielone Przełęczą Szklarską. Tworzy je szereg grzbietów górskich o przebiegu północny zachód – południowy wschód; najważniejsze z nich to: w części polskiej: Grzbiet Kamienicki (Kamienica – 974 m n.p.m.), Wysoki Grzbiet (Wysoka Kopa – 1126 m n.p.m. – najwyższe wzniesienie Gór Izerskich). Oba grzbiety łączy wododział Kwisy i Małej Kamiennej Rozdroże Izerskie; w części czeskiej: Středníizerský hřeben (Jelení stráň – 1018 m n.p.m.), Vlašský hřeben (Černý vrch – 1024 m n.p.m.), Desenský hřeben i Hejnický hřeben (Izera – 1122 m n.p.m.).

Góry Izerskie są niezbyt wysokie, o łagodnych wierzchołkach (na skutek działania warunków atmosferycznych w okresie paleogenu – 70-35 mln lat temu – nastąpiło wietrzenie skał, powodując wyrównanie szczytowych partii gór). Wschodnia część Wysokiego Grzbietu tworzy wąski grzbiet o stromych stokach północnych i południowych. Taki kształt spowodowany jest budową geologiczną tego odcinka - tworzą go bardzo odporne na wietrzenie hornfelsy. Budują one szereg skałek.

Ze skałami przeobrażonymi związane jest występowanie kamieni półszlachetnych, szlachetnych i cennych surowców mineralnych. Od średniowiecza Góry Izerskie penetrowane były przez różnych poszukiwaczy. Znanym miejscem występowania kamieni szlachetnych w polskiej części gór była dolina górnej Izery wokół osady Wielka Izera (Hala Izerska), gdzie znajdowano rubiny, szafiry oraz agaty. Jednak najbardziej znane z eksploatacji było ujście Šafirovego potoku do Jizerki na Małej jizerskiej łouce. Znajdowano tam: amfibole, apatyty, diopsyty, tytanity, ametysty, awanturyny, chalcedony, chryzoprazy, kryształy górskie, granaty, cyrkony, turmaliny i czarne ilmenity, nazywane izerynami. Zapisy z 1845 r. świadczą, że izeryny były znacznym źródłem dochodu mieszkańców Jizerki i Gross-Iser (Wielka Izera). Kobiety i dzieci wybierały je z potoków i sprzedawały do Berlina i Drezna na wyrób biżuterii żałobnej. W dolinie Kamienicy oraz w okolicy góry Złotych Jam znajdowano również samorodki złota.

Na Rozdrożu Izerskim do dziś można znaleźć okazy kwarcu występującego w żyłach kwarcowych. Największa żyła kwarcu ciągnie się na przestrzeni 10 km pasem o szerokości 10-80 m i jest eksploatowana w kopalni Stanisław. Granaty obficie pojawiają się w łupkach Kamienickiego Grzbietu, a turmaliny w zbudowanych z łupków grzebieniach Wysokiego Grzbietu. Na północnych zboczach Grzbietu Kamienickiego występują rudy cyny i rudy kobaltu wydobywane z przerwami od XV do XIX wieku. Po raz ostatni rudy cyny próbowano wydobywać w czasie II wojny światowej. Pozostałością po górnictwie kobaltu i cyny są liczne hałdy, ślady szybów i sztolni, zarówno wydobywczych, jak i poszukiwawczych. Gnejsy w okresie powojennym nie były eksploatowane. Spośród surowców skalnych największą popularnością cieszą się granity wykorzystywane jako tłuczeń i materiał budowlany. Z kilku istniejących dawniej kamieniołomów obecnie czynny jest tylko jeden - w Szklarskiej Porębie Hucie. W nieczynnych sztolniach na wschodnim zboczu czeskiej Rapickéj hory ponad Novým Městem pod Smrkem zimuje kilkaset nietoperzy.

Okolice Świeradowa-Zdroju zbudowane są ze skał metamorficznych – gnejsów i granitognejsów, z wkładkami amfibolitów należących do bloku karkonosko-izerskiego, a ściślej metamorfikuizerskiego. Na północnych zboczach Kamienickiego Grzbietu (Zajęcznika), w rejonie Czerniawy występują łupki łyszczykowe, leptynity i leukogranity. W łupkach w XX w. poszukiwano złóż rud cyny.

Przez Góry Izerskie przebiega dział wodny oddzielający zlewisko morza Bałtyckiego i Północnego. Główną rzeką odwadniającą pasmo jest graniczna Izera (czes. Jizera) wraz z licznymi dopływami (m.in. Kamenice) będąc prawym dopływem Łaby odprowadza wody

do Morza Północnego. Ważniejsze rzeki polskiej części Gór Izerskich to Kamienica, Kamienna i Kwis – dopływy Bobru, a po stronie czeskiej Smědā (Witka), Jeřice, Řasnice a Lomnice – dopływy Nysy Łużyckiej. Wszystkie one należą do dorzecza Odry.

Głównym ciekim wodnym Świeradowa-Zdroju jest rzeka Kwis, a Czarniawy-Zdrój Czarny Potok. Miasto położone jest w obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych „Karkonosze” Nr 344, ponadto dla ochrony wód mineralnych i ich źródeł w obszarze miasta utworzone zostały: obszar ochrony wód leczniczych (obszar górniczy) „Świeradów-Zdrój”, ustanowiony decyzją Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 09.05.1968 r. oraz obszar ochrony wód leczniczych (obszar górniczy) „Czarniawa-Zdrój” ustanowiony decyzją Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 18.10.1968 r., gdzie dla ochrony zasobów wód podziemnych obowiązuje:

- nakaz odprowadzania ścieków przez miejski system sieci kanalizacyjnej do miejskiej oczyszczalni ścieków,
- zakaz odprowadzania ścieków do zbiorników bezodpływowych i odpływowych z wyłączeniem wód opadowych i roztopowych,
- zakaz składowania, wysypywania, zakopywania i wylewania jakichkolwiek odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych,
- zakaz lokalizowania obiektów lub urządzeń mogących powodować stałe lub czasowe zanieczyszczenie powietrza, gleby, wód podziemnych i powierzchniowych.

Unikatowy, podgórski klimat, sieć szlaków turystycznych i rowerowych, zasoby naturalnych surowców leczniczych: wody mineralne, wody radonowe, złoża borowiny umożliwiające leczenie chorób reumatycznych i narządów ruchu, przyciągają turystów i kuracjuszy od XVII wieku. Świeradów-Zdrój nazywany jest perłą uzdrowisk dolnośląskich. Radoczynność świeradowskich wód związana jest z rozpadem substancji promieniotwórczych, występujących w granitognejsach izerskich. Wspomniane wody mają nieco wyższą od zwykłych wód temperaturę oraz zawierają rozpuszczony gaz szlachetny - radon, który nadaje im specyficzne właściwości lecznicze. Wykorzystywane są zarówno do picia, jak i do kąpieli oraz okładów borowinowych, leczą przede wszystkim choroby reumatyczne, narządów ruchu, układu krążenia oraz choroby ginekologiczne.

Na terenie Gminy znajdują się następujące pomniki przyrody:

- Buk pospolity (*Fagus sylvatica* L.) - położony przy ul. Sienkiewicza, naprzeciwko posesji nr 6. Wiek – 150 lat, pierśnica 401 cm. Numer rejestru: 444;
- Dąb szypułkowy (*Quercus robur* L.) - położony przy ul. Bocznej 4, przy osadzie Nadleśnictwa Świeradów– zrosnięty z bukiem pospolitym. Wiek 120-150 lat, pierśnica 355 i 233 cm. Numer rejestru: 445;
- Buk pospolity (*Fagus sylvatica* L.) - przy ul. Bocznej 4, przy osadzie Nadleśnictwa Świeradów– zrosnięty z dębem szypułkowym. Wiek 120 – 150 lat, pierśnica 452 cm. Numer rejestru: 446;
- Lipa drobnolistna (*Tiliacordata* Mill.) - położona w Czarniawie-Zdroju, przy ul. Sanatoryjnej 54, 2m od części narożnej budynku. Wiek 150 lat, pierśnica 412 cm. Numer rejestru: 450;
- Lipa drobnolistna (*Tiliacordata* Mill.) - położona w Czarniawie-Zdroju, przy ul. Izerskiej, 50 m od budynku sanatorium "Zameczek" Wiek 120 lat, pierśnica 372 cm. Numer rejestru 449;
- Lipa drobnolistna (*Tiliacordata* Mill.) - znajdująca się w Czarniawie-Zdroju przy ul. Izerskiej, 4 m od części narożnej budynku. Wiek 150 lat, pierśnica 412 cm;

- Lipa drobnolistna (*Tiliacordata* Mill.) - znajdująca się w Czerniawie-Zdroju przy ul. Sanatoryjnej, 45,2 m od części narożnej budynku. Wiek 150 lat, pierśnica 412 cm;
  - Buk pospolity (*Fagussylvatica* L.) - znajdujący się w Czerniawie-Zdroju przy ul. Izerskiej, wiek 100 lat. Pierśnica 393 cm. Numer rejestru 452.
  - Klon pospolity (*Acerplatanoides* L.) - znajdujący się w Czerniawie-Zdroju przy ul. Sanatoryjnej, naprzeciw budynku nr 45, wiek 100 lat. Pierśnica 379 cm. Numer rejestru 453.
- Świeradów-Zdrój położony jest w sąsiedztwie obszarów Natura 2000:
- Góry Izerskie – obszar specjalnej ochrony Ptaków PLB020009;
  - Obszary siedliskowe – Łąki Gór i Pogórza Izerskiego – Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (kod 6520), Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (kod 6510).

4.4.3. Leśnictwo

W zakresie gospodarki leśnej na obszarze Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój można zaobserwować trend wzrostowy w zakresie powierzchni użytków leśnych, które stanowią 40% powierzchni gminy. Powierzchnia gruntów leśnych wzrosła z 861,1 ha w 2002 roku do 884,12 ha w 2013 roku.

Do obszarów zalesionych należą: wzgórze Zajęcznik (Świeradówka, Młynica, Tarczownik), położone na północ od centrum Świeradowa-Zdroju niewielkie fragmenty północnych stoków Wysokiego Grzbietu Gór Izerskich oraz w zachodniej części wzdłuż granicy z Czechami Czerniawski Las (Czerniawska Kopa, Mała Góra). W obrębie Świeradów-Zdrój dominuje: las mieszany górski (35,7%), bór górski (21,9%), bór mieszany górski (20,6%), las mieszany wyżynny (15%). Teren Czerniawskiego Lasu, położonego w zachodniej części Czerniawy-Zdroju, na styku z granicą z Czechami został uznany za kompleks leśny o funkcji krajobrazowej. Fragment lasu w południowej części miasta został zaliczony do ostoi zagrożonych i ginących gatunków. Na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój występuje znaczna ilość terenów zieleni, w tym grupa historycznych założeń parkowych i ogrodowych z cennymi gatunkami drzew. Do najcenniejszych z nich należą parki: Park Zdrojowy w Świeradowie-Zdroju, w którym wyróżniają się buki, modrzewie, świerki, żywotniki, cisy oraz Park Zdrojowy w Czerniawie-Zdroju znajduje się park z drzewostanem z dominacją buka.

Lasy obrębu Świeradów stanowią fragment, powołanego Zarządzeniem Generalnego Dyrektora Lasów Państwowych Nr 61/2004, Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Sudety Zachodnie”. W jego skład wchodzi, oprócz obrębu Świeradów, obręby Piechowice i Szklarska Poręba z Nadleśnictwa Szklarska Poręba.

4.4.4. Źródła zanieczyszczenia środowiska

Obszar Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój ze względu na swoje położenie jest narażony na przenoszone w atmosferze zanieczyszczenia powietrza pochodzące z terenów pogranicza niemiecko – polsko-czeskiego, północnych i zachodnich Czech oraz zachodnich Niemiec (tereny przemysłowe). Jednak obecnie nie odnotowuje się już przekroczeń norm stężeń substancji szkodliwych oraz pyłu zawieszonego, co jest związane z likwidacją wielu zakładów przemysłowych znajdujących się w bliskim otoczeniu gminy. Należy wspomnieć, iż na terenie gminy znajduje się automatyczna stacja pomiarowa w Czerniawie-Zdrój (obszar uzdrowiskowy) – funkcjonująca w ramach sieci pomiarowej dla oceny jakości powietrza dla całego powiatu ze względu na ochronę roślin – oraz poprzez monitoring pasywny w trzech punktach (Lubań, ul. Przemysłowa; Leśna, ul. Kościuszki; Świeradów-Zdrój, ul. Nad Potokiem/Sienkiewicza - obszar uzdrowiskowy).

Spośród lokalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza duże znaczenie ma tzw. „niska emisja.” Rozwój bazy noclegowej powoduje, iż rośnie zapotrzebowanie na energię cieplną. Mieszkańcy gminy do zaspokajania potrzeb w zakresie ogrzewania wykorzystują głównie paliwa stałe. Są nimi węgiel, którym ogrzewane jest ok. 50% budynków oraz drewno, którym ogrzewa się 23% nieruchomości, co skutkuje znaczną emisją CO₂ do atmosfery zwłaszcza w sezonie grzewczym.

Poniżej przedstawiono w układzie graficznym pozyskane dane z przeprowadzonej w 2014 roku inwentaryzacji emisji źródeł ciepła w ramach Programu Gospodarki Niskoemisyjnej na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój :

Wykres 9 Struktura paliw wykorzystywanych na potrzeby ciepłne

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój.

Stworzona w ramach Planu Gospodarki Niskoemisyjnej baza danych pozwoliła na identyfikację budynków opalanych węglem. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono poniżej:

Wykres 10 Dane dotyczące budynków opalanych paliwem stałym na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój

Nr obszaru	Ulice ujęte w obszarze	Ilość mieszkańców	Wskaźnik ilości domów zasilanych paliwem stałym na 100 mieszkańców	Natężenie
1	Majowa, Willowa, Krótka, Zakopiańska, Nad Potokiem, Wolna, Polna	195	4,10	1,19
2	J. Korczaka (50%) , Skłodowskiej-Curie	283	1,94	0,56
3	Dąbrowskiej, Dojazdowa, Graniczna, Kościelna, Mickiewicza, Orzeszkowej, Piłsudskiego, Prusa, Spacerowa, Stefana Batorego , Żeromskiego,	340	4,77	1,38

	Sienkiewicza (50%), Wczasowa, Willowa 1, Willowa 7			
4	J. Korczaka (50%), Wyszyńskiego	348	1,58	0,46
5	Asnyka, Bronisława Czecha, Dąbrowskiego, Marusarzówny, Strumykowa, Słoneczna, Zakopiańska, Źródłana, Stroma	183	3,28	0,95
6	3 Maja, Konopnickiej, Parkowa, Piastowska, Słowackiego, Zamknięta, Zdrojowa, Zielona, Sienkiewicza (50%)	386	2,02	0,59
7	Cicha, Cmentarna, Gajowa, Grunwaldzka (bez nr 2), Nad Basenem	291	1,72	0,50
8	Budowlanych, Górska, Młodych Techników, Stokowa	252	2,38	0,69
9	11 Listopada, Boczna, Dolna, Stawowa, Grunwaldzka (nr 2)	300	7,00	2,03
10	Brzozowa, Dworcowa, Dolna, Kolejowa, Lipowa, Osiedlowa, Podgórna, Pod Skarpą, Sosnowa, Sybiraków, Wiejska, Wiśniowa	372	2,15	0,62
11	Aleksandra Głowackiego, Bema, Bolesława Chrobrego, Chopina, Dzika, Gołębia, Jana III Sobieskiego, Jaskółcza, Jastrzębia, Kazimierza Wielkiego, Kilińskiego, Kopernika, Kościuszki, Leśna, Moniuszki, Myśliwska, Orla, Plater, Pszczela, Sępia, Sowa, Traugutta, Wilcza, Żabia, Żwirki i Wigury	232	2,59	0,75
12	Kręta, Krucza, Mokra, Nadbrzeżna, Ratowników Górskich, Władysława Jagiełły, Zaulek	223	1,35	0,39
13	Długa, Klubowa, Łukowa, Łowiecka, Nadrzeczna, Starowiejska, Sudecka	354	5,37	1,56
14	Główna, Lwówecka, Młyńska, Rolnicza, Sędziwa, Szkolna, Wierzbowa	320	5,00	1,45
15	Górzysta, Izerska, Modrzewiowa, Sanatoryjna, Spadzista, Spokojna, Strażacka, Zacisze	277	6,50	1,88

Źródło: Opracowanie własne

Ilość budynków zasilanych paliwem stałym na terenie Gminy wykazuje przekroczenie w stosunku do wartości średniej gminnej na obszarach nr 1, 3, 9, 13, 14, 15. Największe wartości wskaźnik osiąga na terenie obszarów nr 9, 15 i 13.

Ponadto należy zauważyć, iż rosnąca ilość obiektów noclegowych na terenie gminy powoduje wzrost zapotrzebowania na wodę, której bieżące zużycie pociąga za sobą coraz większą ilość wytwarzanych ścieków. Ścieki częściowo oczyszczane są w istniejącej na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój oczyszczalni i są istotnym problemem dla miasta. Głównymi źródłami zagrożeń dla czystości wód powierzchniowych są ścieki bytowo gospodarcze pochodzące zarówno od stałych mieszkańców miasta, jak również kuracjuszy zakładów leczniczych i uzdrowiskowych.

Wzrasta również ilość odpadów, w tym tworzyw sztucznych. Pochodzą one przede wszystkim z gospodarstw domowych oraz obiektów turystycznych, w których powstają odpady podobne do komunalnych, jednakże problem dla środowiska naturalnego stanowią występujące nielegalne wysypiska śmieci. Na terenie miasta znajduje się Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Jest to specjalnie przystosowany i zorganizowany obiekt, w przyjmowane są od właścicieli nieruchomości zamieszkałych selektywnie posegregowane odpady (papier i tektura, tworzywa sztuczne, metale, opakowania wielomateriałowe, szkło bezbarwne i kolorowe, odpady biodegradowalne), a także zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte baterie i akumulatory, zużyte opony, przeterminowane lekarstwa, inne niż niebezpieczne odpady budowlane i rozbiórkowe. Odpady na terenie Gminy wywożone są zgodnie z harmonogramem podawanym do publicznej wiadomości. Na terenie Gminy wdrożony został system segregacji odpadów komunalnych w ramach którego funkcjonują pojemniki / worki oznaczone kolorami, które przeznaczone są na składowanie określonych odpadów. Odpady wywożone są na zlecenie gminy przez wyspecjalizowane przedsiębiorstwo. Na podstawie przeprowadzonej na terenie gminy inwentaryzacji ilości azbestu stwierdzono, że na terenie gminy znajduje się 25 753,59 m² wyrobów zawierających azbest, co w przeliczeniu daje 283,29 Mg tego wyrobu. Przewiduje się, iż proces usuwania wyrobów zawierających azbest powinien być zakończony do końca 2032 roku.⁶

4.5. Infrastruktura techniczna

4.5.1. Gazownictwo

Dystrybucją gazu na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój zajmuje się Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. ul. M. Kasprzaka 25, 01-224 Warszawa - Dolnośląski Oddział Obrotu Gazem we Wrocławiu, Biuro Handlowe - Region Zgorzelecki ul. Gazowa 1 59-800 Lubań. Mieszkańcy miasta Świeradów-Zdrój korzystają z gazu ziemnego wysokometanowego. Podstawą systemu zaopatrzenia mieszkańców w gaz przewodowy jest gazociąg wysokiego ciśnienia DN 200 relacji Krzewie Wielkie – Mirsk i stacja redukcyjno-pomiarowa I stopnia, zlokalizowana na terenie gminy Mirsk oraz przesyłowe i rozdzielcze gazociągi średniego ciśnienia doprowadzające gaz do odbiorców na terenie Świeradowa-Zdroju i Czarniawy-Zdroju. Zużycie gazu w 2014 roku z sieci w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca wynosiło 183,2 m³. Poniżej przedstawiono uzyskane dane w układzie tabelarycznym:

Tabela 14 Zużycie gazu na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w 2014 roku w podziale na grupy odbiorców

Rok 2014	Zużycie gazu [m ³]
Gospodarstwa domowe	788 500,00
Przemysł	113 100,00
Handel/Ustugi	2 617 600,00
Pozostali	24 200,00

Źródło danych: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój

⁶ Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest z Terenu Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój Na Lata 2014 – 2032 – Opracowanie AT GROUP S.A. – 2014

Biorąc pod uwagę rosnącą liczbę mieszkań na terenie gminy szacuje się, że zużycie gazu będzie rosło. Dane GUS wskazują, że z instalacji gazowej na terenie Gminy Miejskiej korzysta 28,4% mieszkańców (dane za 2014 rok). W analogicznym okresie z instalacji gazowej korzystało 61,4% mieszkańców województwa dolnośląskiego i 52,2% mieszkańców Polski. Odsetek korzystających na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój z instalacji gazowej w okresie 2010-2014 wzrósł o 3,4%. Niewielkie tempo wzrostu odbiorców gazu wynika w znacznej mierze z rozproszenia zabudowy oraz nieopłacalności rozwoju infrastruktury przez dostawców.

4.5.2. Wodociągi

Na terenie gminy zaopatrzenie w wodę odbywa się przy pomocy miejskiego wodociągu centralnego, zasilanego wodami powierzchniowymi. Długość sieci wodociągowej w 2014 roku na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój wynosiła: 43 km. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w 2014 roku wynosiło 37,6 m³. Z instalacji kanalizacji sanitarnej korzystało 78,1% ogółu ludności. Dane statystyczne wskazują na systematyczny wzrost ilości zużywanej wody pochodzącej z sieci wodociągowej. W roku 2011 r. wynosiła - 325 dam³, w 2012r., - 331 dam³, w 2013r., - 399 dam³, a w 2014r., - 415 dam³.

Istniejące studnie kopane stanowią drugorzędne źródło wody o niewielkim znaczeniu. Wykorzystuje się je lokalnie do celów gospodarczych i porządkowych. Zasoby wód powierzchniowych zasilające istniejące ujęcia, są wystarczające do pokrycia bieżących potrzeb użytkowników w relacji średniego poboru dobowego, jednakże w trakcie długich okresów bezdeszczowych występują lokalne problemy z zaopatrzeniem mieszkańców w wodę.

Dane GUS wskazują, że z instalacji wodnej na terenie Gminy Miejskiej korzysta 78,1% mieszkańców (dane za 2014 rok). W analogicznym okresie z instalacji wodnej korzystało 94,8% mieszkańców województwa dolnośląskiego i 91,6% mieszkańców Polski. Odsetek korzystających na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój z instalacji wodnej w okresie 2010-2014 wzrósł o 0,9%.

4.5.3. Kanalizacja

Długość sieci kanalizacyjnej w 2014 roku na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój wynosiła 35,1 km. Sieć kanalizacji sanitarnej obejmuje głównie tereny centralnej części miasta. Miasto systematycznie rozbudowuje sieć kanalizacji. Miejską sieć kanalizacyjną uzupełniają niezależne systemy kanalizacji, znajdujące się we władaniu podmiotów innych niż Gmina.

4.5.4. Oczyszczalnia ścieków

Na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój funkcjonują dwie oczyszczalnie ścieków. Pierwsza przy ulicy Wiejskiej o przepustowości średniodobowej 1329 m³/d, a druga przy ul. Wierzbowej o przepustowości średniodobowej 250m³/d. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków z oczyszczalni przy ul. Wiejskiej jest rzeka Kwisza stanowiąca dopływ rzeki Bóbr, a z oczyszczalni ścieków przy ul. Wierzbowej rzeka Czarny Potok. Pozwolenie wodno-prawne na odprowadzenie oczyszczonych ścieków z oczyszczalni przy ul. Wiejskiej do wód powierzchniowych zostało wydane decyzją Starosty Powiatu Lubańskiego nr RŚ.6223-38/04/05 z terminem ważności do 31.12.2016 r., natomiast pozwolenie na odprowadzanie ścieków z oczyszczalni przy ul. Wierzbowej (RŚ.6341.24.2011) wydane zostało z terminem ważności do 31.10.2021 r. Po uruchomieniu funkcjonującej obecnie oczyszczalni, wyłączono z eksploatacji dwie oczyszczalnie komunalne, stanowiące wcześniej podstawę funkcjonowania

miejskiego systemu oczyszczania ścieków. Należy zwrócić uwagę na fakt, że ilość ścieków odprowadzanych do oczyszczalni ścieków systematycznie rośnie (w roku 2010 odprowadzono 229 dam³, a w roku 2014 -337 dam³).

4.5.5. Energetyka

Dystrybutorem energii elektrycznej na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój jest Tauron – Dystrybucja S.A. z siedzibą w Jeleniej Górze ul. Bogusławskiego 32. Teren gminy charakteryzuje się pokryciem sieci energetycznej w 100%. Zużycie energii elektrycznej 2014 roku w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca wyniosło - 742,1 kWh, natomiast faktyczne zużycie energii elektrycznej na obszarze Gminy wyniosło - 12 674,69 [MWh]. Podział na poszczególne grupy odbiorców kształtował się następująco:

Tabela 15 Zużycie energii elektrycznej w podziale na grupy taryfowe – 2014 rok

rok 2014		
Grupa taryfowa	Liczba odbiorców	Zużycie MWh
A	0	
B	4	6 534,99
C + R	253	2 837,25
G	1969	3 302,45
		12 674,69

Źródło: Opracowanie własne

Legenda:

Grupa taryfowa „A” – głównie duże zakłady produkcyjne,

Grupa taryfowa „B” - głównie średnie i małe firmy produkcyjne, duże obiekty hotelowe,

Grupa taryfowa „C + R” – usługi, handel, tymczasowe punkty poboru,

Grupa taryfowa „G”- gospodarstwa domowe.

Szacuje się, że w związku z rosną liczbą mieszkań na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój zużycie energii elektrycznej będzie rosło.

4.5.6. Komunikacja drogowa

Podstawowymi elementami układu komunikacyjnego Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój jest droga wojewódzka nr 358 (Leśna – Czarniawa - Szklarska Poręba) oraz droga nr 361 (z Mirska do przejścia granicznego w Czarniawie). Ważnymi elementami sieci drogowej jest droga powiatowa nr 12346D (Czarniawa - Wolimice - Giebułtów, która przebiegająca ulicą Główną) oraz drogi gminne. Świeradów-Zdrój znajduje się w odległości 45 km od autostrady A4. Ruch samochodowy odbywający się na terenie gminy ma głównie charakter ruchu lokalnego i turystycznego, który nasila się w sezonie zimowym i letnim. W mieście znajduje się przystanek PKS, z którego można dojechać do pobliskich miejscowości. Funkcjonują również połączenia dalekobieżne (np. do Wrocławia). Lokalny transport zbiorowy zapewniają miejscowi przewoźnicy oraz gmina. Na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój dostępne są następujące połączenia autobusowe:

- Świeradów-Zdrój – Jelenia Góra,

- Świeradów-Zdrój – Lubań,
- Świeradów-Zdrój – Mirsk,
- Świeradów-Zdrój – Lubań,
- Świeradów-Zdrój – Szklarska Poręba,
- Świeradów-Zdrój – Bolestawiec,
- Świeradów-Zdrój – Zgorzelec,
- Świeradów-Zdrój – Lwówek Śląski.

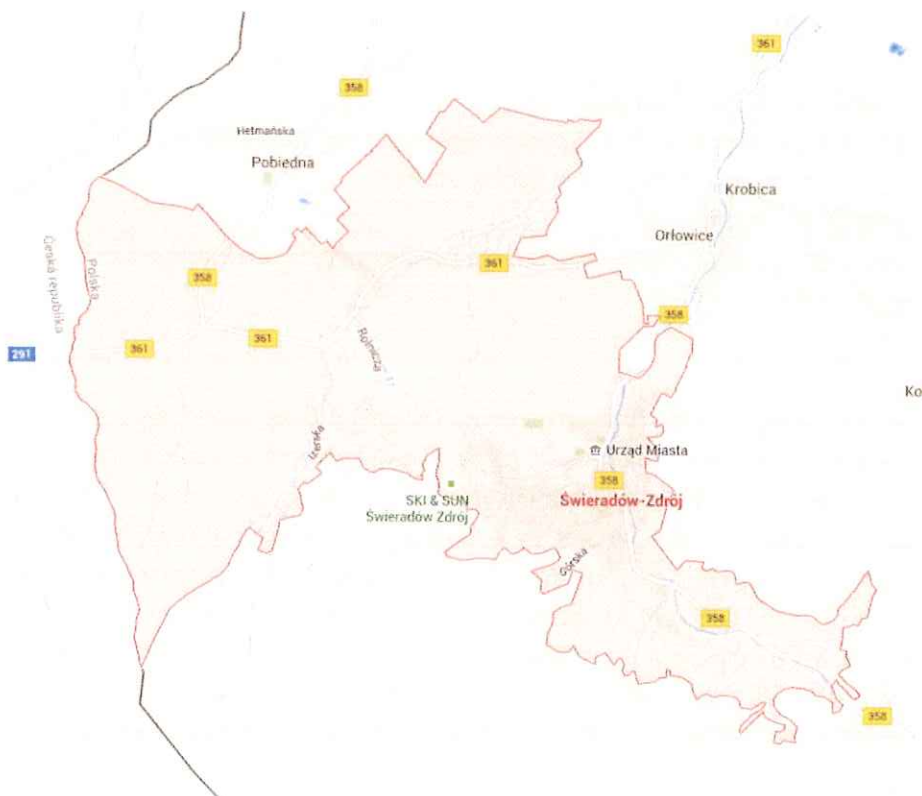
Obecna sytuacja w zakresie komunikacji zbiorowej wewnątrz gminy oraz komunikacji z ościennymi miastami wymaga podjęcia działań naprawczych. Niewystarczająca ilość połączeń wpływa na rozwój całej gminy (w tym na rozwój obszarów zdegradowanych i objętych rewitalizacją) w ujęciu społecznym, gospodarczym, przestrzennym i środowiskowym (dojazd do pracy, szkoły, poruszanie się turystów po okolicy). Rozwój komunikacji zbiorowej wpływa na wzrost możliwości poszukiwania pracy, wzrost mobilności, przyczynia się do ograniczenia ilości pojazdów.

Znaczna część dróg lokalnych wymaga podjęcia prac remontowych podobnie jak mała infrastruktura drogowa (ciągi pieszo-rowerowe, oświetlenie uliczne, przystanki). Jednym z najbardziej pilnych zadań do wykonania wg. mieszkańców jest przebudowa ulicy Sanatoryjnej w Czerniawie-Zdroju.

Do miasta prowadzi również nieczynna przez wiele lat linia kolejowa. Znajduje się także budynek dawnej [stacji kolejowej](#), który jest obecnie przystosowany głównie do celów mieszkalnych.

Poniżej przedstawiono miasto na tle lokalnej sieci drogowej:

Mapa 2 Gmina Miejska Świeradów- Zdrój na tle lokalnej sieci drogowej

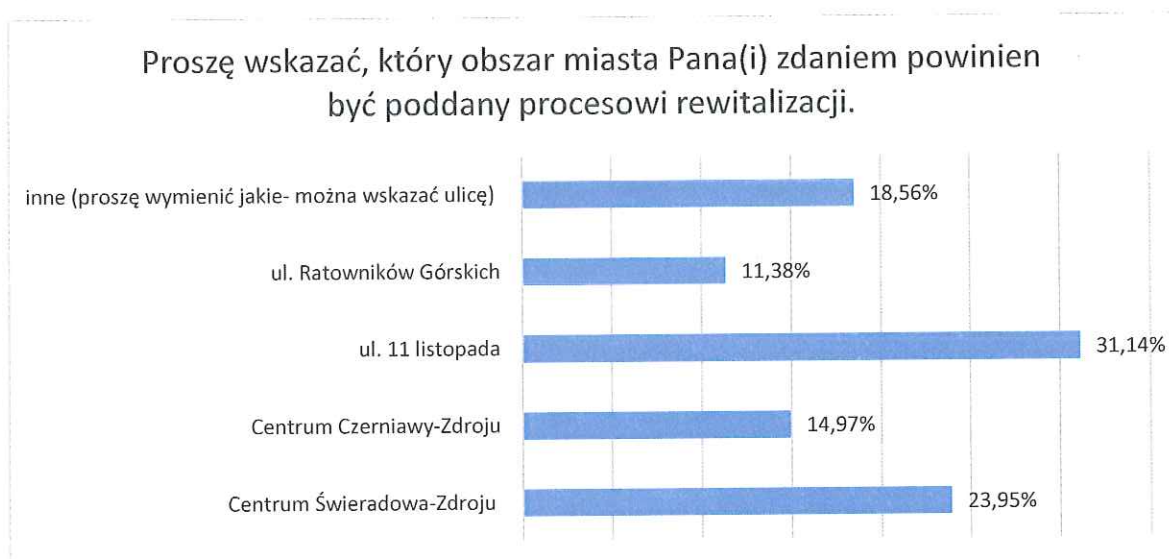

Źródło: Google maps

5. Podsumowanie badań ankietowych

W celu zachowanie partycypacyjnego charakteru dokumentu przeprowadzono badanie ankietowe, które miało na celu poznanie opinii mieszkańców w zakresie obszarów Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój które należy zrewitalizować, przyczyn degradacji tych terenów oraz problemów występujących na tych obszarach. Ankietę można było wypełnić w formie papierowej. Dostępna była bezpośrednio w Urzędzie Miasta oraz w innych kluczowych punktach Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój). Ankieta dostępna była również w wersji elektronicznej (dostępnej na stronie Urzędu Miasta Świeradów-Zdrój). W ramach odpowiedzi otrzymano 83 ankiety. Poniżej przedstawiono wyniki.

Wykres 11 Wyniki badań ankietowych

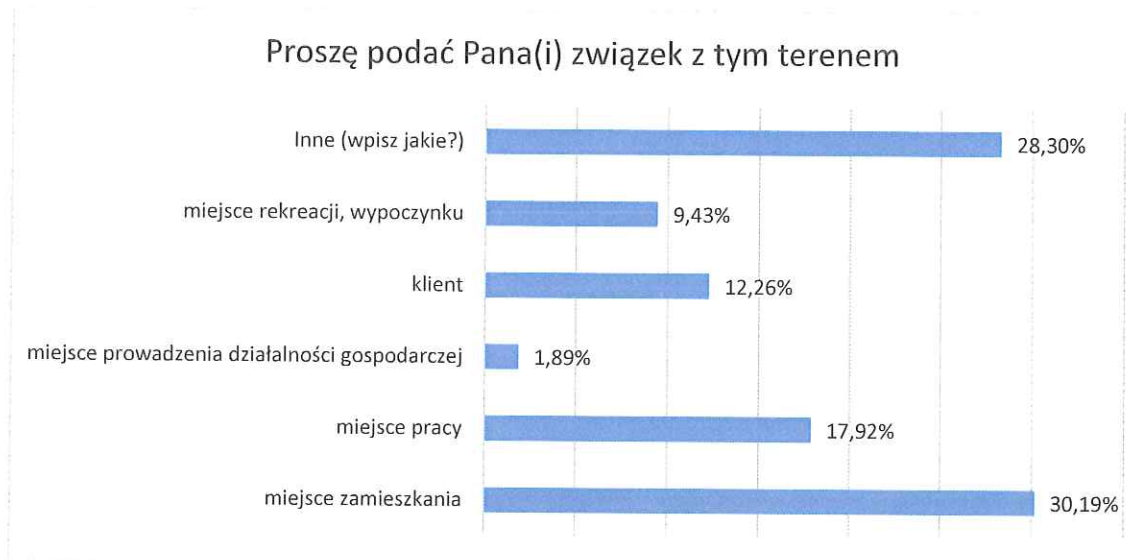
Źródło: Opracowanie własne

Przeprowadzona ankietyzacja wskazała, że mieszkańcy chcą, aby rewitalizacją objąć przede wszystkim ulicę 11 Listopada, następnie Centrum Świeradowa-Zdroju oraz Centrum Czerniawy-Zdroju. W kategorii odpowiedzi „inne” mieściły się zazwyczaj ulice znajdujące się w na terenach graniczących z ulicą 11 Listopada oraz na terenie Centrum Świeradowa-Zdroju i Czerniawy-Zdroju. Ponadto, znaczna część odpowiedzi w ramach odpowiedzi „inne” nie zawierała żadnej odpowiedzi. Według osób wypełniających ankietę, jako pierwszy powinien zostać poddany rewitalizacji obszar ulicy 11 listopada (34,43% odpowiedzi), a następnie Centrum Czerniawy-Zdroju (14,75% odpowiedzi).

Obszar który powinien zostać poddany rewitalizacji wskazywali mieszkańcy oraz zarządcy nieruchomości (odpowiedź: inne). W dalszej kolejności były to osoby pracujące i wypoczywające na danym terenie.

Wykres 12 Wyniki badań ankietowych

Źródło: Opracowanie własne

Jako przyczynę degradacji wskazanych obszarów wskazywano głównie koncentrację negatywnych zjawisk społecznych oraz koncentrację negatywnych zjawisk dotyczących stanu budynków.

W planowanym procesie rewitalizacji osoby wypełniające ankietę chciałyby głównie rozwiązać problem dotyczący bezrobocia (17,61%), niskiego poziomu kapitału społecznego (16,98%) oraz ubóstwa (15,72%). W zakresie problemów gospodarczych zwrócono uwagę na konieczność podniesienia poziomu przedsiębiorczości (42,5% odpowiedzi) oraz konieczność zwiększenia wsparcia przedsiębiorstw przez instytucje otoczenia biznesu (20% odpowiedzi). Analizując sferę środowiskową najwięcej osób (60%) chciałyby rozwiązania problemu w zakresie tzw. „niskiej emisji, hałasu oraz spalin”. W sferze infrastruktury technicznej najwięcej osób chciałyby poprawy w zakresie wyposażenia w infrastrukturę techniczną (33,33% odpowiedzi), poprawy w zakresie rozwiązań urbanistycznych oraz jakości terenów publicznych. Zdecydowana większość mieszkańców chciałyby rozwiązania problemów w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym (55,68%).

Ankieta wypełniona została głównie przez kobiety (70,89%). Udział poszczególnych grup wiekowych (osoby pełnoletnie) wahał się w przedziale od 12,66% do 25,32%. Szczegółowe dane zostały przedstawione poniżej:

Wiek

- (0-19) 0,00% ankietowanych,
- (20-29) 12,66% ankietowanych,
- (30-39) 25,32% ankietowanych,
- (40-49) 20,25% ankietowanych,
- (50-59) 25,32% ankietowanych,
- 60+ 16,46% ankietowanych.

W zdecydowanej większości ankietę wypełniły osoby pozostające w stosunku pracy (91,04% ankiet), posiadające wykształcenie średnie bądź wyższe (odpowiednio po 47,3%).

6. Wnioski z przeprowadzonej analizy danych

Podsumowując zebrane i przeanalizowane dane można sformułować następujące wnioski:

- istotnym problemem jest depopulacja Gminy, co wynika po części ze starzenia się społeczeństwa. Według danych w 2014 roku Gminę Miejską Świeradów-Zdrój zamieszkiwało 4308 osób, natomiast w 2001 roku było to 4672 osoby. W analizowanym okresie liczba mieszkańców spadła o ok. 8%. Analizując prognozy dotyczące ludności można stwierdzić, że w dalszym ciągu następował będzie spadek ilości mieszkańców;
- w skali całej Gminy zaobserwować można systematyczny spadek osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z czym powiązany jest spadek bezrobocia. Przeanalizowane dane wskazują, że współczynnik natężenia (koncentracji) osób korzystających z pomocy społecznej przekroczony jest na terenie obszarów: 1, 3, 9, 13, 14, 15 (w stosunku do średniej gminnej). Najwięcej osób korzystających ze wsparcia na terenie gminy miejskiej zamieszkuje obszary 9, 15 i 13. Wskaźnik ilości osób bezrobotnych na terenie Gminy wykazuje przekroczenie w stosunku do wartości średniej gminnej na obszarach nr 1, 3, 9, 13, 14, 15. Największe wartości osiąga na terenie obszarów nr 9, 15 i 14;
- dane statystyczne wskazują na wzrost ilości przestępstw w okresie 2013-2015 o 19%. Wskaźnik ilości przestępstw na terenie Gminy wykazuje przekroczenie w stosunku do wartości średniej gminnej na obszarach nr 1, 2, 3, 5, 6, 9, 15. Największe wartości osiąga na terenie obszarów nr 1, 5 i 6;
- bezrobocie - na koniec 2015 roku stopa bezrobocia kształtowała się następująco:
Polska – 9,8%
Województwo dolnośląskie – 8,9%
Powiat lubański – 14,2%
Pomimo faktu, iż bezrobocie na terenie Gminy Miejskiej systematycznie spada jego poziom w dalszym ciągu jest niezadowalający co wymaga podjęcia odpowiednich działań zaradczych. Wskaźnik ilości osób bezrobotnych na terenie Gminy wykazuje przekroczenie w stosunku do wartości średniej gminnej na obszarach nr 3, 5, 8, 9, 14, 15. Największe wartości osiąga na terenie obszarów nr 5, 9 i 15;
- w zakresie edukacji, służby zdrowia oraz obszaru kultury i sportu nie zidentyfikowano czynników, które miałyby wpływ na różnicowanie dostępu poszczególnych obszarów do tego typu usług. Mieszkańcy wszystkich obszarów mają równy dostęp do usług świadczonych przez podmioty publiczne. Gmina cechuje się dużą ilością miejsc umożliwiających spędzanie czasu wolnego, odpowiednią wielkością bazy edukacyjnej oraz wystarczającą ilością obiektów kulturalnych;
- Ilość podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wyniosła na koniec 2014 roku – 2295,9 podmiotów. W analogicznym okresie wskaźnik dla województwa dolnośląskiego wynosił – 1901,3 podmiotów, a w ujęciu całego kraju wartość wskaźnika wynosiła 1700,2 podmiotów. Powyższe dane świadczą

o wysokim rozwoju przedsiębiorczości; Niższe od wartości referencyjnej natężenie wskaźnika przedsiębiorczości występuje na następujących obszarach: 2, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11 i 12. Mając na celu przedstawienie rzeczywistego poziomu przedsiębiorczości mieszkańców poszczególnych obszarów z zestawienia wyeliminowano 90% firm zlokalizowanych na ul. Zdrojowej oraz 80% firm zlokalizowanych na ul. Sienkiewicza (są to przedsiębiorstwa posiadające siedzibę na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój, należące do osób spoza analizowanego obszaru Centrum jak również do osób zamieszkujących poza terenem Gminy Miejskiej). Najmniej firm zlokalizowanych jest w obszarach nr 2 i 13;

- dobrze zachowany historyczny układ przestrzenny Świeradowa-Zdroju o swobodnie rozrzuconej zabudowie. W rozplanowaniu miasta wyróżnia się zwarta zabudowa centrum z ulicą Zdrojową i dominantą Domu Zdrojowego z halą spacerową, kościół oraz park zdrojowy z promenadą, tarasami i układem ścieżek spacerowych. Duży jest tu udział terenów zieleni, na które składają się parki zdrojowe oraz tereny zieleni wokół pensjonatów i obiektów sanatoryjnych;
- poziom referencyjny w zakresie budynków wymagających przeprowadzenia prac remontowych przekroczony został na obszarach nr 1, 3, 9, 13, 14, 15. Najwięcej budynków wymagających remontu znajduje się odpowiednio na terenie obszarów nr 9, 15 i 14;
- duża ilość obiektów zabytkowych, źródła wód zdrojowych; statusy uzdrowiska; parki, duża ilość terenów zielonych, walory przyrodnicze miejscowości;
- spośród lokalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza duże znaczenie ma tzw. „niska emisja”. Mieszkańcy gminy do zaspokajania potrzeb w zakresie ogrzewania wykorzystują głównie paliwa stałe. Są nimi węgiel, którym ogrzewane jest ok. 50% budynków oraz drewno, którym ogrzewa się 23% nieruchomości, co skutkuje znaczną emisją CO₂ do atmosfery zwłaszcza w sezonie grzewczym. Ilość budynków zasilanych paliwem stałym na terenie Gminy wykazuje przekroczenie w stosunku do wartości średniej gminnej na obszarach nr 1, 3, 9, 13, 14, 15. Największe wartości wskaźnik osiąga na terenie obszarów nr 9, 15 i 13.
- dostępność sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej, rosnąca liczba nowych inwestycji budowlanych, system segregacji odpadów;
- Przeprowadzona ankietyzacja wskazała, że mieszkańcy chcą aby rewitalizacją objąć przede wszystkim ulicę 11 Listopada, następnie Centrum Świeradowa-Zdroju oraz Centrum Czerniawy-Zdroju. Jako przyczynę degradacji wskazanych obszarów wskazywano głównie koncentrację negatywnych zjawisk społecznych oraz koncentrację negatywnych zjawisk dotyczących stanu budynków i ich otoczenia.

7. Metodologia

Wyznaczenie obszarów zdegradowanych oraz obszarów objętych Lokalnym Programem Rewitalizacji nastąpiło w oparciu o:

- Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 3 lipca 2015 roku opracowane przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju;
- Wytyczne programowe IZ RPO WD dotyczące zasad przygotowania lokalnych programów rewitalizacji (lub dokumentów równorzędnych) w perspektywie finansowej 2014-2020;
- dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego;
- dane Urzędu Miasta Świeradów-Zdrój;

- dane udostępnione przez Miejską Komisję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świeradowie-Zdroju;
- dane udostępnione przez Komisariat Policji w Świeradowie-Zdroju;
- dane Powiatowego Urzędu Pracy w Lubaniu;
- przeprowadzoną ankietyzację;
- uwagi Komitetu ds. rewitalizacji oraz Zespołów zadaniowych;
- konsultacje społeczne w tym systematyczne spotkania ze Wspólnotami Mieszkaniowymi.

Mając na celu jak najbardziej trafne wyznaczenie obszarów zdegradowanych oraz obszarów objętych Lokalnym Programem Rewitalizacji przyjęto następujące założenia:

- obszar którego dotyczy program obejmuje Gminę Miejską Świeradów-Zdrój;
- gminę podzielono na jednostki pomocnicze (obrębny);
- lokalny program rewitalizacji nie może obejmować więcej niż 20% powierzchni Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój i nie więcej niż 30% jego mieszkańców;
- wyznaczenie obszarów objętych programem nastąpiło w oparciu o wyniki analizy wskaźnikowej na podstawie zebranych danych;
- wskaźniki zostały skonstruowane w oparciu o zasadę, że rewitalizację należy prowadzić tam, gdzie występuje największe nasilenie niepożądanych zjawisk i problemów.

W ramach prac dotyczących wyznaczenia obszarów objętych oraz obszarów objętych rewitalizacją określono następujące wskaźniki:

- wskaźnik nr 1 – „Pomoc społeczna” – udział osób korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców. W celu identyfikacji osób i obszarów wymagających wsparcia wzięto pod uwagę ustawę o pomocy społecznej ponieważ ustawa przyznaje pomoc w oparciu o najszerszy katalog dysfunkcji (m.in. ubóstwo, bezrobocie, bezradność, długotrwała choroba, narkomania, niepełnosprawność, potrzeba ochrony macierzyństwa, przemoc, sytuacja kryzysowa). Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów cechujących się największym wsparciem z pomocy społecznej na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój;
- wskaźnik nr 2 – „Przestępczość” – ilość przestępstw w danym obszarze na 100 mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów, które charakteryzują się najwyższą stopą przestępczości;
- wskaźnik nr 3 – „Bezrobocie” – ilość osób bezrobotnych w danym obszarze na 100 mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów, które charakteryzują się najwyższą stopą bezrobocia;
- wskaźnik nr 4 – „Przedsiębiorczość” – ilość osób które prowadzących działalność gospodarczą w danym obszarze na 100 mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wskazanie obszarów gdzie przedsiębiorczość jest najmniejsza, dlatego też wartość wskaźnika została odjęta od pozostałych, które wskazują sytuację kryzysową;
- wskaźnik nr 5 – „Zanieczyszczenie środowiska” – ilość budynków opalanych paliwem stałym w danym obszarze na 100 mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wskazanie obszarów cechujących się największym zanieczyszczeniem środowiska;

- wskaźnik nr 6 – „Ilość budynków do remontu” – ilość budynków wielorodzinnych wymagająca remontu w danym obszarze na 100 mieszkańców. Wskaźnik dotyczy infrastruktury mieszkaniowej wielorodzinnej. Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów, na których znajduje się najwięcej budynków wymagających remontu. Pod pojęciem remontu należy rozumieć prace mające na celu przywrócenie budynkom utraconej wartości (prace modernizacyjne w tym termomodernizacja);

Wartości wskaźników zostały obliczone w oparciu o dane z 2015 roku. Zastosowane wskaźniki w pełni odzwierciedlają sytuację społeczną, przestrzenną, infrastrukturalną, środowiskową oraz gospodarczą w obszarach miasta, nie ma więc potrzeby określania dodatkowych wskaźników.

W zakresie edukacji, służby zdrowia oraz obszaru kultury i sportu nie zidentyfikowano czynników, które miałyby wpływ na różnicowanie dostępu poszczególnych obszarów do tego typu usług. Mieszkańcy wszystkich obszarów mają równy dostęp do usług świadczonych przez podmioty publiczne. Gmina cechuje się dużą ilością miejsc umożliwiających spędzanie czasu wolnego, odpowiednią wielkością bazy edukacyjnej oraz wystarczającą ilością obiektów kulturalnych.

Wskaźnikom zostały przyporządkowane następujące wagi:

- wskaźnik nr 1 – „Pomoc społeczna” – 0,3;
- wskaźnik nr 2 – „Przestępczość” – 0,1;
- wskaźnik nr 3 – „Bezrobocie” – 0,1;
- wskaźnik nr 4 – „Przedsiębiorczość” – 0,1
- wskaźnik nr 5 – „Zanieczyszczenie środowiska” – 0,1
- wskaźnik nr 6 – „Ilość budynków do remontu” – 0,3

Uzasadnieniem zastosowania największej wagi dla wskaźnika „pomoc społeczna” jest fakt, że w największym stopniu odzwierciedla czynnik społeczny tj. osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej (pomoc udzielana w ramach ustawy zawiera szeroki katalog dysfunkcji). Natomiast, uzasadnieniem nadania wysokiej wagi wskaźnikowi nr 6 jest utrzymujący się od wielu lat zły stan techniczny wielu budynków w tym budynków mieszkalnych.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

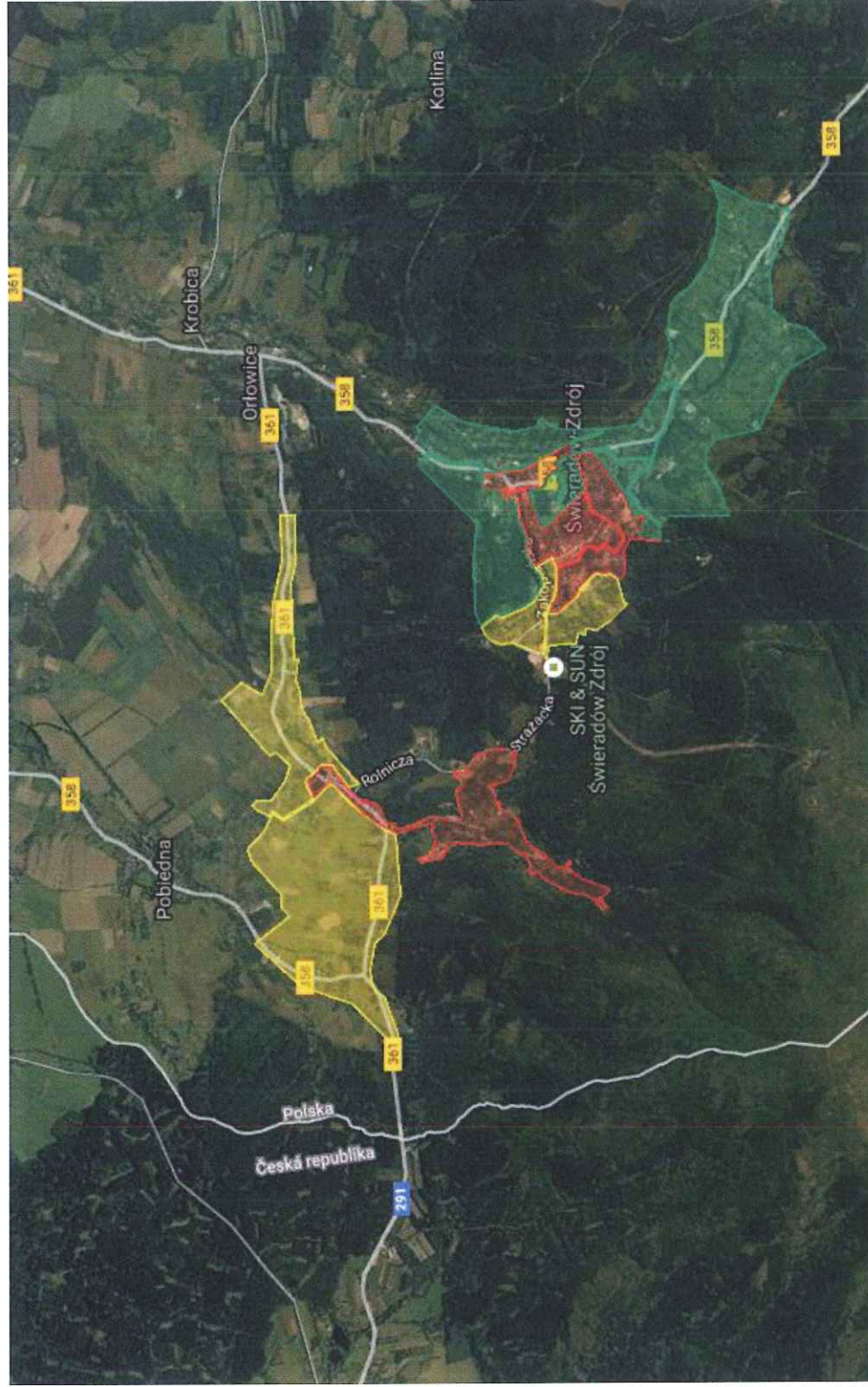

DOLNY
ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Mapa 3 Podział Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój do celów określenia obszarów zdegradowanych i wyznaczenia obszarów rewitalizowanych

9. Delimitacja obszarów zdegradowanych

Mając na celu wyznaczenie obszarów zdegradowanych oraz obszarów które objęte zostaną rewitalizacją wykorzystano metodę ilorazu lokalizacji. Wskaźnik ilorazu lokalizacji jest miernikiem natężenia (nagromadzenia, koncentracji) danej cechy na określonym obszarze. Metoda ta umożliwia identyfikację zjawisk odznaczających się ponadprzeciętną koncentracją na analizowanym terenie w stosunku do wartości średniej dla jednostki wyższego rzędu (tj. jednostki odniesienia). O ponadprzeciętnej koncentracji danej cechy na badanym obszarze można mówić, kiedy wskaźnik ilorazu lokalizacji osiąga wartości wyższe od 1,00. Kiedy miernik ilorazu lokalizacji równa się 1,00 wtedy oznacza to, że analizowane zjawisko w granicach rozpatrywanej jednostki kształtuje się na poziomie wartości przeciętnej dla jednostki, która stanowi punkt odniesienia. Natomiast wartości ilorazu lokalizacji poniżej 1,00 informują, że omawiany obszar cechuje się niższym natężeniem danej cechy niż przeciętnie w przypadku jednostki wyższego rzędu.

Poniżej przedstawiono podział Gminy na obszary:

Poniżej przedstawiono zestawienie natężenie zjawisk kryzysowych na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w podziale na obszary:

Tabela 16 Ocena negatywnych zjawisk na terenie poszczególnych obszarów Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój (wartości nominalne wskaźników)

Nr obszaru	Wskaźnik 1 Pomoc społeczna	Wskaźnik 2 Przestępczość	Wskaźnik 3 Bezrobocie	Wskaźnik 4 Przedsiębiorczość	Wskaźnik 5 Ilość domów zasłanych p stałym	Wskaźnik 6 Ilość budynków do remontu
1	4,10	6,15	4,10	11,79	4,62	0,51
2	1,94	3,36	3,89	4,42	0,35	0,18
3	4,77	3,53	4,53	7,23	0,71	3,24
4	1,58	1,58	3,45	4,74	0,29	0,43
5	3,28	5,46	5,46	12,02	2,19	1,09
6	2,02	4,14	3,78	8,38	1,45	3,62
7	1,72	2,41	4,47	6,19	3,09	1,37
8	2,38	1,59	5,95	8,73	2,38	1,59
9	7,00	3,00	6,67	9,00	2,67	4,33
10	2,15	1,08	4,30	7,26	6,99	0,81
11	2,59	2,16	3,45	7,33	8,62	1,72
12	1,35	1,79	4,48	6,73	2,24	0,90
13	5,37	1,69	4,24	3,67	9,32	0,00
14	5,00	1,56	5,31	7,50	7,50	0,94
15	6,50	3,61	8,66	8,30	4,33	2,53
	3,45	2,87	4,85	7,55	3,78	1,55

Tabela 17 Ocena negatywnych zjawisk na terenie poszczególnych obszarów Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój (wartości wskaźników sprowadzone do wspólnego mianownika)

Nr obszaru	Wskaźnik 1 Pomoc społeczna	Wskaźnik 2 Przestępczość	Wskaźnik 3 Bezrobocie	Wskaźnik 4 Przedsiębiorczość	Wskaźnik 5 Ilość domów zasłanych p stałym	Wskaźnik 6 Ilość budynków do remontu
1	7,05	12,02	5,69	11,79	5,95	1,42
2	3,34	6,56	5,39	4,42	0,46	0,49
3	8,19	6,90	6,29	7,23	0,91	8,99

4	2,71	3,09	4,78	4,74	0,37	1,20
5	5,63	10,68	7,58	12,02	2,82	3,03
6	3,47	8,09	5,24	8,38	1,87	10,05
7	2,95	4,70	6,20	6,19	3,99	3,81
8	4,09	3,10	8,26	8,73	3,07	4,40
9	12,02	5,86	9,25	9,00	3,44	12,02
10	3,69	2,10	5,97	7,26	9,01	2,24
11	4,44	4,21	4,78	7,33	11,12	4,78
12	2,31	3,50	6,22	6,73	2,89	2,49
13	9,22	3,31	5,88	3,67	12,02	0,00
14	8,59	3,05	7,37	7,50	9,67	2,60
15	11,16	7,05	12,02	8,30	5,59	7,01
	5,92	5,62	6,73	7,55	4,88	4,30

Tabela 18 Ocena negatywnych zjawisk na terenie poszczególnych obszarów Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój (wartości wskaźników po przemnożeniu przez wagi nadane poszczególnym kryteriom)

Nr obszaru	Wskaźnik 1 Pomoc społeczna	Wskaźnik 2 Przestępczość	Wskaźnik 3 Bezrobocie	Wskaźnik 4 Przedsiębiorczość	Wskaźnik 5 Ilość domów zasilanych p stałym	Wskaźnik 6 Ilość budynków do remontu	Natężenie negatywnych zjawisk na terenie Gminy
1	2,11	1,20	0,57	1,18	0,60	0,43	1,10
2	1,00	0,66	0,54	0,44	0,05	0,15	0,51
3	2,46	0,69	0,63	0,72	0,09	2,70	1,31
4	0,81	0,31	0,48	0,47	0,04	0,36	0,45
5	1,69	1,07	0,76	1,20	0,28	0,91	1,07
6	1,04	0,81	0,52	0,84	0,19	3,02	1,16
7	0,89	0,47	0,62	0,62	0,40	1,14	0,75
8	1,23	0,31	0,83	0,87	0,31	1,32	0,88
9	3,61	0,59	0,93	0,90	0,34	3,61	1,80
10	1,11	0,21	0,60	0,73	0,90	0,67	0,76
11	1,33	0,42	0,48	0,73	1,11	1,43	0,99
12	0,69	0,35	0,62	0,67	0,29	0,75	0,61
13	2,77	0,33	0,59	0,37	1,20	0,00	0,95
14	2,58	0,31	0,74	0,75	0,97	0,78	1,10
15	3,35	0,71	1,20	0,83	0,56	2,10	1,58
	1,78	0,56	0,67	0,76	0,49	1,29	1

W oparciu o przeprowadzoną analizę natężenia zjawisk kryzysowych określono, że obszarami zdegradowanymi na obszarze Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój są obszary nr 1, 3, 6, 9, 14, 15.

Mapa 4 Mapa Obszarów zdegradowanych na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój

10. Delimitacja obszarów objętych rewitalizacją

Obszary objęte rewitalizacją to te obszary na których natężenie negatywnych zjawisk jest największe – są to obszary nr 3, 6, 9 i 15. Komitet ds. rewitalizacji Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój zdecydował o połączeniu obszaru nr 3 i 6 w jeden obszar priorytetowy objęty działaniami rewitalizacyjnymi. Poniżej przedstawiono szczegółową charakterystykę poszczególnych obszarów.

10.1. Obszar rewitalizowany nr 1 „Obszar ul. 11 Listopada”

Obszar obejmuje teren ulicy 11 Listopada oraz teren ulic Bocznej, Dolnej i Stawowej wraz z przyległymi nieruchomościami. Obszar zamieszkuje 300 osób. Obszar cechuje się koncentracją problemów społecznych oraz problemów dotyczących infrastruktury mieszkaniowej. Pod względem ilościowym na omawianym obszarze 41 osób korzysta ze wsparcia pomocy społecznej (13,9% ogółu wszystkich osób korzystających ze wsparcia na terenie gminy), 20 osób jest bezrobotnych (9,6% ogółu wszystkich osób bezrobotnych na terenie gminy), a 13 budynków mieszkalnych przeznaczonych jest do remontu (w tym rewitalizacji, modernizacji energetycznej, zmiany funkcji), co stanowi 18,6% ogółu wszystkich budynków wymagających prac modernizacyjnych. Obszar ten cechuje się również znaczną ilością przestępstw w stosunku do innych obszarów na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój. Poniżej przedstawiono analizę również wskaźnikową obszaru:

Tabela 19 Analiza wskaźnikowa obszaru priorytetowego pn. "Obszar ul. 11 Listopada

Nr obszaru	Ilość mieszkańców	Wskaźnik 1 Pomoc społeczna	Wskaźnik 2 Przestępczość	Wskaźnik 3 Bezrobocie	Wskaźnik 4 Przedsiębiorczość	Wskaźnik 5 Ilość domów zasilanych p stałym	Wskaźnik 6 Ilość budynków do remontu	Natężenie negatywnych zjawisk na terenle Gminy
9	300	3,61	0,59	0,93	0,90	0,34	3,61	1,80
Wart. średnie dla całego obszaru		1,78	0,56	0,67	0,76	0,49	1,29	1

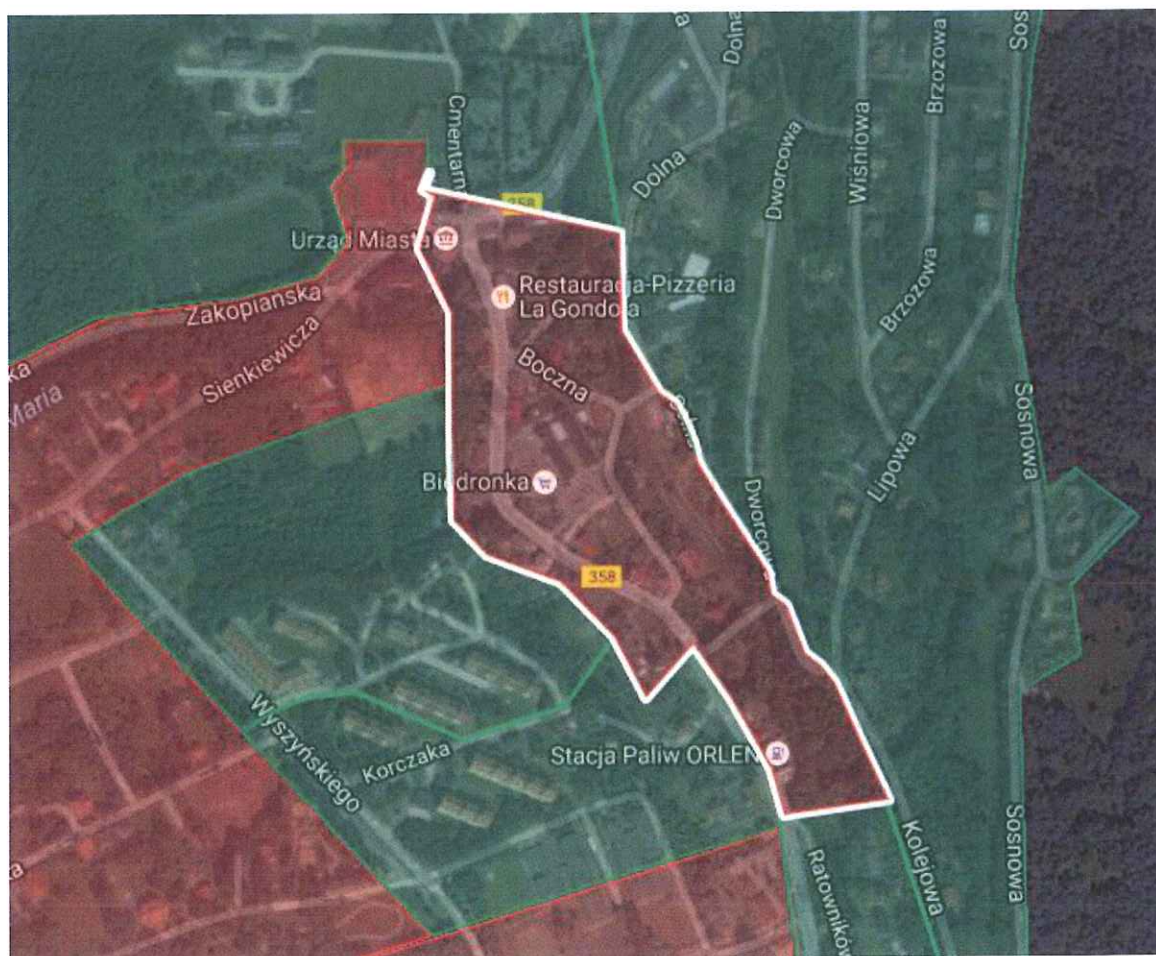
Analizowany obszar cechuje się przekroczeniem następujących wskaźników:

- Wskaźnik nr 1 Pomoc społeczna – które obrazuje udział osób korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców;
- Wskaźnik nr 2 Przestępczość – który wskazuje ilość przestępstw w danym obszarze na 100 mieszkańców;
- Wskaźnik nr 3 Bezrobocie – wskaźnik przedstawia ilość osób bezrobotnych na 100 mieszkańców;
- Wskaźnik nr 6 Ilość budynków do remontu – wskaźnik obrazuje ilość budynków do remontu na 100 mieszkańców.

Wskaźnik przedsiębiorczości znajduje się powyżej średniej gminnej, co wynika z faktu, że ulica 11 Listopada jest jednym z głównych szlaków komunikacyjnych Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój.

Powierzchnia obszaru objętego rewitalizacją: 0,0761 km² (0,5% powierzchni całej gminy).

Mapa 5 Obszar priorytetowy "ul. 11 Listopada"

Źródło: Opracowanie własne

Legenda:

 - obszar objęty rewitalizacją

Powody przyznania pomocy na terenie objętym rewitalizacją przedstawiały się następująco (dane za 2015 r.):

- Alkoholizm – 6;
- Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 2;
- Bezrobocie – 10;
- Długotrwała lub ciężka choroba – 4;
- Niepełnosprawność – 7;
- Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego – 1;
- Ubóstwo – 15.

Reasumując, główne powody przyznania pomocy dotyczyły ubóstwa, bezrobocia oraz niepełnosprawności.

Potencjały obszaru:

- obszar przy drodze wjazdowej do miasta – atrakcyjny dla świadczenia usług;
- boczne ulice obszaru atrakcyjnym miejscem do zamieszkania.

10.2. Obszar rewitalizowany nr 2 „Centrum Świeradowa-Zdroju”

Obszar priorytetowy „Centrum Świeradowa-Zdroju” obejmuje obszary nr 3 i 6 (obszary na które podzielono gminę w celu dokonania analizy), które ze sobą graniczą. Obszary zamieszkuje łącznie 726 osób. Pod względem ilościowym na tym obszarze zamieszkuje 30 osób bezrobotnych (ok. 14,35% bezrobotnych całej gminy), 31 osób korzysta ze wsparcia pomocy społecznej (10,3% osób z ogółu korzystających). W ostatnim roku na analizowanym obszarze odnotowano łącznie 28 przestępstw co stanowiło 23,5% wszystkich przestępstw na terenie gminy. Obszar cechuje się znaczną ilością budynków do remontu (w tym do rewitalizacji, modernizacji energetycznej, zmiany funkcji), – w chwili obecnej takich prac wymaga 25 budynków (35,7% wszystkich budynków wymagających prac modernizacyjnych z terenu całej gminy). Poniżej przedstawiono analizę wskaźnikową obszaru:

Tabela 20 Analiza wskaźnikowa obszaru priorytetowego pn. „Centrum Świeradowa-Zdroju”

Nr obszaru	Ilość mieszkańców	Wskaźnik 1 Pomoc społeczna	Wskaźnik 2 Przestępczość	Wskaźnik 3 Bezrobocie	Wskaźnik 4 Przedsiębiorczość	Wskaźnik 5 Ilość domów zasilanych p stałym	Wskaźnik 6 Ilość budynków do remontu	Natężenie negatywnych zjawisk na terenie Gminy
3	340	2,46	0,69	0,63	0,72	0,09	2,70	1,31
6	386	1,04	0,81	0,52	0,84	0,19	3,02	1,16
	Wart. średnie dla całego obszaru	1,78	0,56	0,67	0,76	0,49	1,29	1

Analizowany obszar cechuje się przekroczeniem następujących wskaźników:

- Wskaźnik nr 1 Pomoc społeczna – które obrazuje udział osób korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców;
- Wskaźnik nr 2 Przestępczość – który wskazuje ilość przestępstw w danym obszarze na 100 mieszkańców;
- Wskaźnik nr 4 Przedsiębiorczość (poziom wskaźnika jest niższa niż średnia gminna);
- Wskaźnik nr 6 Ilość budynków do remontu – wskaźnik obrazuje ilość budynków do remontu na 100 mieszkańców.

Mając na celu przedstawienie rzeczywistego poziomu przedsiębiorczości mieszkańców poszczególnych obszarów z zestawienia wyeliminowano 90% firm zlokalizowanych na ul. Zdrojowej oraz 80% firm zlokalizowanych na ul. Sienkiewicza (są to przedsiębiorstwa posiadające siedzibę na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój, należące do osób spoza analizowanego obszaru Centrum).

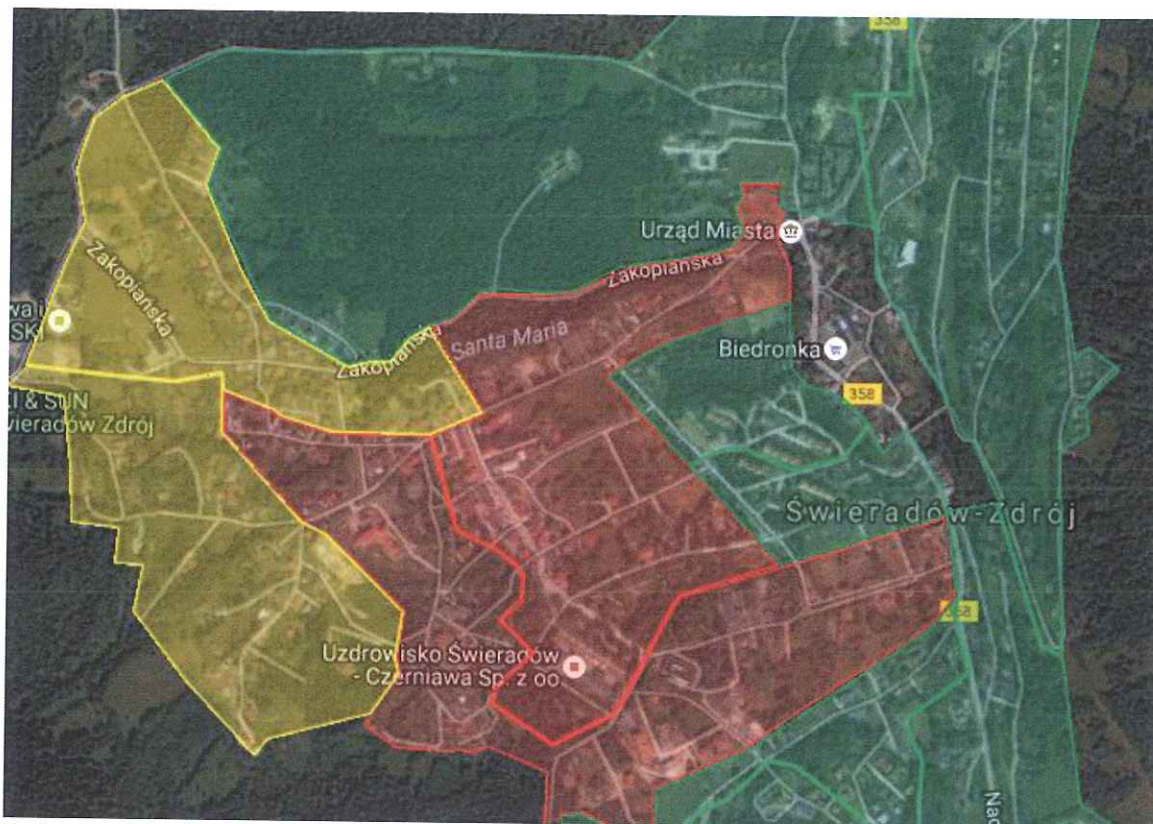
Uzasadnieniem założenia jest fakt, że pozostałe firmy należą do osób zamieszkałych w innych częściach gminy bądź też niezamieszkałych w Świeradowie-Zdroju w ogóle. Tak duża koncentracja firm wynika z faktu, iż obszar ten stanowi ściśle centrum miasta w którym znajdują się liczne punkty usługowe, restauracje oraz sklepy. Wskaźnik budynków zasilanych paliwem stałym wskazuje wartość niższą od średniej gminnej co wynika z faktu, iż analizowany obszar znajduje się w granicach strefy uzdrowiskowej.

Przeprowadzona analiza obszaru wskazuje na koncentrację na tym obszarze problemów społecznych oraz problemów dotyczących stanu zabudowy.

Powierzchnia obszaru objętego rewitalizacją: 0,603 km² (2,91% powierzchni całej gminy).

Mapa 6 Obszar priorytetowy "Centrum Świeradów-Zdroju

Źródło: Opracowanie własne

Legenda:

- obszar objęty rewitalizacją

Powody przyznania pomocy na terenie objętym rewitalizacją przedstawiały się następująco (dane za 2015 r.):

- Alkoholizm - 10;
- Bezrobocie - 8;
- Długotrwała lub ciężka choroba - 25;
- Niepełnosprawność - 18;
- Ubóstwo - 20;
- Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - rodzina niepełna - 3;
- Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - 1;
- Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych - rodzina wielodzietna - 1.

Reasumując, główne powody przyznania pomocy dotyczyły długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz niepełnosprawności.

Potencjały obszaru:

- centrum miasta – obszar najbardziej rozpoznawalny i charakterystyczny na tle całej gminy miejskiej,
- obszar atrakcyjny dla świadczenia usług uzdrowiskowych, restauracyjnych, noclegowych, rekreacyjnych;
- możliwość kreacji i rozwoju nowych usług w zakresie zdrowia i szeroko pojętej rekreacji,
- możliwość organizacji imprez i wydarzeń o randze ponadlokalnej.

10.3. Obszar rewitalizowany nr 3 „Centrum Czerniawy-Zdrój”

Obszar priorytetowy „Centrum Czerniawy-Zdrój” obejmuje obszar ulic: Górzysta, Izerska, Modrzewiowa, Sanatoryjna, Spadzista, Spokojna, Strażacka, Zacisze. Jest to obszar zamieszkały przez 277 osób. Pod względem ilościowym obszar zamieszkiwany jest przez 24 osoby bezrobotne (11,48% ogółu wszystkich bezrobotnych w gminie), 43 osoby korzystające ze wsparcia pomocy społecznej (14,3% ogółu wszystkich osób korzystających ze wsparcia na terenie gminy). Na analizowanym obszarze popełniono w 2015 roku 10 przestępstw (8,5% wszystkich przestępstw w gminie). Znajduje się tutaj 7 budynków które wymagają remontu (w tym rewitalizacji, modernizacji energetycznej, zmiany funkcji) tj. 10% wszystkich budynków na terenie gminy, które wymagają podjęcia prac.

Poniżej przedstawiono analizę również wskaźnikową obszaru:

Tabela 21 Analiza wskaźnikowa obszaru priorytetowego pn. "Centrum Czerniawy-Zdrój"

Nr obszaru	Ilość mieszkańców	Wskaźnik 1 Pomoc społeczna	Wskaźnik 2 Przestępczość	Wskaźnik 3 Bezrobocie	Wskaźnik 4 Przedsiębiorczość	Wskaźnik 5 Ilość domów zasilanych p stałym	Wskaźnik 6 Ilość budynków do remontu	Natężenie negatywnych zjawisk na terenie Gminy
15	277	3,35	0,71	1,20	0,83	0,56	2,10	1,58
	Wart. średnie dla całego obszaru	1,78	0,56	0,67	0,76	0,49	1,29	1

Analizowany obszar cechuje się przekroczeniem następujących wskaźników:

- Wskaźnik nr 1 Pomoc społeczna – które obrazuje udział osób korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców;
- Wskaźnik nr 2 Przestępczość – który wskazuje ilość przestępstw w danym obszarze na 100 mieszkańców;
- Wskaźnik nr 3 Bezrobocie – wskaźnik przedstawia ilość osób bezrobotnych na 100 mieszkańców;
- Wskaźnik nr 5 Ilość budynków zasilanych paliwem stałym – wskaźnik przedstawia ilość budynków zasilanych paliwem stałym na 100 mieszkańców;
- Wskaźnik nr 6 Ilość budynków do remontu – wskaźnik obrazuje ilość budynków do remontu na 100 mieszkańców.

Wskaźnik przedsiębiorczości na analizowanym obszarze znajduje się poniżej średniej gminnej.

Podsumowując powyższe dane można stwierdzić, że na analizowanym obszarze dominują problemy społeczne, gospodarcze, środowiskowe oraz dotyczące infrastruktury mieszkaniowej. Konieczne są również działania mające na celu zwiększenie stopnia przedsiębiorczości.

Powierzchnia obszaru objętego rewitalizacją: 0,582 km² (2,81% powierzchni całej gminy).

Mapa 7 Obszar priorytetowy "Centrum Czerniawy-Zdrój"

Źródło: Opracowanie własne

Legenda:

- obszar objęty rewitalizacją

Powody przyznania pomocy na terenie objętym rewitalizacją przedstawiały się następująco (dane za 2015 r.):

- Alkoholizm - 5;
- Bezrobocie – 11;
- Długotrwała lub ciężka choroba - 5;
- Niepełnosprawność – 7;
- Ubóstwo – 17;
- Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - rodzina niepełna – 3;
- Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 1;
- Potrzeba ochrony macierzyństwa – 1;
- Wielodzietność – 2.

Reasumując, główne powody przyznania pomocy dotyczyły ubóstwa, bezrobocia i niepełnosprawności.

Potencjały obszaru:

- możliwość rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej, rolniczej (agroturystyka),
- spokojna okolica sprzyjająca tworzeniu usług społecznych dla osób starszych,
- możliwość rozwoju funkcji mieszkalnej,
- możliwość rozwoju nieuciążliwej funkcji gospodarczej.

10.4. Podsumowanie

Wyznaczone obszary na których prowadzone będą działania rewitalizacyjne obejmować będą:

- 1,261 km² powierzchni gminy co stanowi 6,08% całości powierzchni;
- 1303 osób (29,91% ludności gminy);
- 35,41% osób bezrobotnych;
- 38,21% osób korzystających z pomocy społecznej;
- 64,29% budynków wymagających remontu;
- obszar na którym wydarzyło się 39,5% przestępstw;
- obszar na którym znajduje się 25,9% firm;
- obszar na którym znajduje się 16,87% budynków zasilanych paliwem stałym.

11. Analiza SWOT

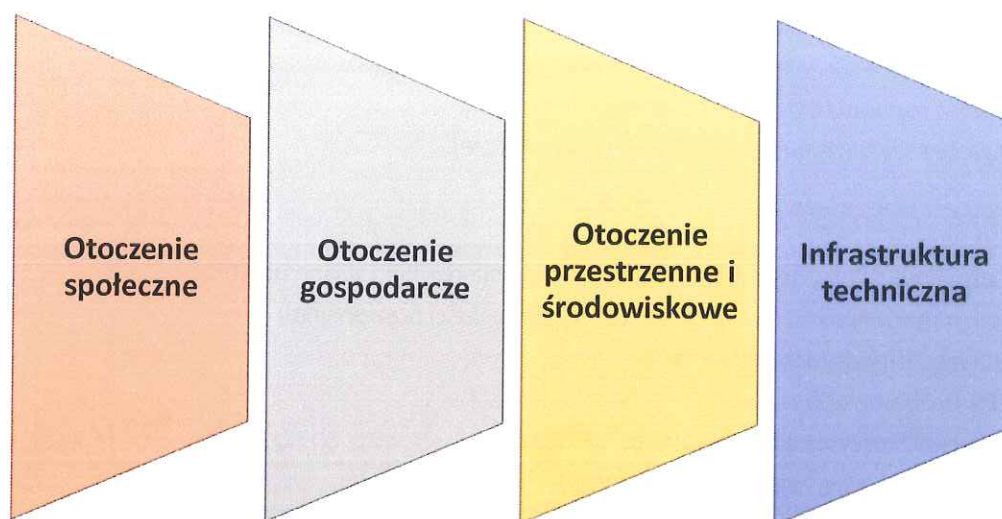
Analiza uwarunkowań rozwojowych SWOT została opracowana na podstawie:

- diagnozy obszaru objętego strategią,
- ankiety diagnostycznej przeprowadzonej wśród mieszkańców i turystów,
- spotkań komitetu strategicznego powołanego celem opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój,
- konsultacji społecznych przeprowadzonych z mieszkańcami.

W analizie SWOT, zwłaszcza w słabościach gminy zawarto szereg uwarunkowań problemowych, które mogą stanowić uzasadnienie dla podjęcia działań rewitalizacyjnych. Ze względu na niewielką ilość mieszkańców gminy oraz terenu objętego analizą, co wpływa na wzajemne oddziaływanie analiza opracowana została w ujęciu całej gminy.

Nazwa SWOT jest wywodzi się z języka angielskiego - od słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analizie poddane zostały następujące obszary (sfery funkcjonowania gminy):

W niżej przedstawiony sposób zostały wskazane podstawowe mocne i słabe strony wynikające z uwarunkowań wewnętrznych oraz szanse i zagrożenia wynikające z uwarunkowań zewnętrznych, czyli czynników niezależnych od mieszkańców i władz Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój.

1. Analiza otoczenia społecznego

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Malejący procent bezrobocia; ✓ Wysoki odsetek ludzi w wieku produkcyjnym; ✓ Bliskość czeskiego rynku pracy; ✓ Różnorodny rynek usług medycznych; ✓ Świetlica Środowiskowa dla dzieci; ✓ Otwartość mieszkańców na turystów; ✓ Miejsca do spędzania wolnego czasu przez mieszkańców (Skate Park, Fun Park, Aquapark, Minigolf, Bowling Club, Boiska wielofunkcyjne Orliki, Stadion Miejski, Sale gimnastyczne i siłownia w MZS); ✓ Odpowiednia wielkość bazy edukacyjnej (przedszkola, szkoły); ✓ Odpowiednia liczba obiektów kulturalnych w gminie; ✓ Wysoka jakość usług świadczonych przez gminne obiekty kulturalne; ✓ Dostępność zajęć dodatkowych dla uczniów; 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wysoki poziom bezrobocia na tle województwa dolnośląskiego; ✓ Wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym; ✓ Występujące zjawisko „starzenia się społeczeństwa”; ✓ Malejąca liczba mieszkańców; ✓ Rosnący wskaźnik przestępczości; ✓ Brak szkół ponadgimnazjalnych; ✓ Wysokie koszty utrzymania; ✓ Niedostateczna ilość mieszkań komunalnych; ✓ Niski poziom zaangażowania mieszkańców w sprawy społeczności lokalnej; ✓ Niewystarczająca różnorodność wydarzeń kulturalno - rozrywkowych na terenie gminy.

✓ Wysoki poziom edukacji na terenie gminy (jakość kształcenia).	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Możliwość pozyskania dofinansowania na działania aktywizujące osoby bezrobotne oraz wykluczone; ✓ Wzrost jakości życia umożliwiający zatrzymanie niekorzystnych trendów demograficznych; ✓ Stały wzrost zamożności mieszkańców; ✓ Stworzenie infrastruktury opieki dla osób w podeszłym wieku; ✓ Budowa mieszkań komunalnych; ✓ Stały rozwój oferty edukacyjnej i kulturalnej skierowanej do mieszkańców; ✓ Stworzenie infrastruktury opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech; ✓ Wzrost integracji lokalnej społeczności; ✓ Poprawa jakości i różnorodności usług świadczonych przez obiekty kulturalne na terenie gminy; ✓ Możliwość pozyskania zewnętrznych środków finansowych na edukację (projekty infrastrukturalne oraz dotyczące podnoszenia kompetencji); ✓ Możliwość pozyskania zewnętrznych środków finansowych na infrastrukturę kultury; ✓ Rosnący popyt na usługi w zakresie spędzania czasu wolnego. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Możliwość zamknięcia części placówek służby zdrowia; ✓ Duża konkurencja przy aplikowaniu o zewnętrzne środki pomocowe na doskonalenie lokalnych zasobów ludzkich oraz rozwój lokalnej infrastruktury społecznej; ✓ Emigracja zarobkowa ludności, a w szczególności ludzi młodych; ✓ Trudności w pozyskaniu zewnętrznych środków finansowych w tym pochodzących z funduszy europejskich (skomplikowana procedura).

2. Analiza otoczenia gospodarczego (w tym obszaru turystyki)

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wysoki wskaźnik przedsiębiorczości; ✓ Wolne tereny inwestycyjne; ✓ Położenie przygraniczne; 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ograniczona wiedza na temat pozyskania przez firmy zewnętrznych środków finansowych na inwestycje;

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dobrze rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna (duża ilość miejsc pracy); ✓ Atrakcyjność inwestycyjna gminy; ✓ Przewaga mikroprzedsiębiorstw prywatnych; ✓ Pozytywny stosunek władz dla powstającej przedsiębiorczości; ✓ Wzrost ilości zatrudnionych; ✓ Dobrze prosperujące tartaki; ✓ Rozbudowana i różnorodna baza noclegowa, gastronomiczna i usługowa; ✓ Infrastruktura narciarska; ✓ Kolejka gondolowa; ✓ Skate Park, Fun Park, Aquapark, Minigolf, Bowling Club; ✓ Duża ilość szlaków, ścieżek rowerowych i atrakcji turystycznych; ✓ Świadomość marki „Świeradów-Zdrój”; ✓ Rozbudowany system informowania o atrakcjach turystycznych (strona www, aplikacje mobilne, informatory papierowe). 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Małe zasoby wykwalifikowanej siły roboczej; ✓ Mała liczba całorocznych miejsc pracy ✓ Zła jakość gleb; ✓ Słabo rozwinięte rolnictwo; ✓ Niedostateczny stan połączeń komunikacyjnych wewnątrz gminy i z ościennymi gminami; ✓ Brak strategii dotyczącej promocji gminy na rynku krajowym i zagranicznym; ✓ Brak oferty inwestycyjnej w zakresie gospodarki gruntami; ✓ Niedostateczny stan infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej, sportowej i leczniczej (m.in. infrastruktura narciarska, aqua park, boiska, place zabaw itp.); ✓ Część obiektów zabytków wymaga prac modernizacyjnych i konserwatorskich ✓ co niekorzystnie wpływa na wizerunek Miasta; ✓ Peryferyjne położenie gminy na tle województwa dolnośląskiego.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozwój przedsiębiorstw działających na terenie Świeradowa Zdroju; ✓ Wzrost kwalifikacji zasobów siły roboczej; ✓ Wzrost liczby całorocznych miejsc pracy poprzez działania w pozostałych obszarach; ✓ Rozwój rolnictwa ekologicznego, rozwój agroturystyki; ✓ Poprawa połączeń komunikacyjnych gminy z ościennymi gminami; ✓ Rosnący popyt na usługi w zakresie turystyki i rekreacji (oferta spędzania czasu wolnego); ✓ Zainteresowanie inwestorów nieruchomościami; 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wysokie koszty utrzymania miejsc pracy; ✓ Trudności w pozyskaniu zewnętrznych środków finansowych w tym pochodzących z funduszy europejskich (skomplikowana procedura); ✓ Brak dywersyfikacji struktury gospodarczej miasta (oparta głównie na turystyce); ✓ Wysokie koszty rozpoczęcia i prowadzenia działalności gospodarczej; ✓ Zmienność przepisów prawa; ✓ Niewystarczające środki finansowe na realizowanie zadań w zakresie turystyki i rekreacji;

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Promocja gminy na rynku krajowym i zagranicznym; ✓ Opracowanie strategii dotyczącej gospodarowania gruntami gminnymi; ✓ Poprawa stanu infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej, sportowej i leczniczej (m.in. infrastruktura narciarska, aqua park, boiska, place zabaw, geotermia, źródła wód mineralnych, wieże widokowe itp.), ✓ Modernizacja zabytków architektury; ✓ Odnowienie i zagospodarowanie nieużytkowanych budynków (pustostanów) poprzez znajdowanie dla nich nowej funkcji; ✓ Tworzenie warunków inwestycyjnych dla rozwoju infrastruktury turystyki i rekreacji; ✓ Poprawa dostępności komunikacyjnej. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dalszy postęp dewastacji opuszczonych budynków (pustostanów); ✓ Odpyły turystów do innych miejscowości; ✓ Niekorzystny kurs EUR/PLN.
---	--

3. Analiza otoczenia przestrzennego i środowiskowego

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Atrakcyjne położenie geograficzne, położenie u styku trzech granic (strefa przygraniczna); ✓ Walory architektoniczne gminy, estetyka miejscowości w tym głównych ulic w mieście; ✓ Duża ilość obiektów zabytkowych; ✓ Występujące głównie budownictwo indywidualne; ✓ Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Świeradów-Zdrój; ✓ System Informacji Przestrzennej; ✓ Swobodnie rozrzucona zabudowa; ✓ Rosnąca ilość lasów; ✓ Przygraniczne położenie; 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Część budynków gminnych wymaga prac modernizacyjnych i konserwatorskich; ✓ Niewystarczający stan zagospodarowania przestrzeni publicznej (parkingi, chodniki, ławki, kosze na śmieci); ✓ Rosnąca cena gruntu; ✓ Niewielkie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, niewystarczająca efektywność energetyczna budynków.

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Góry Izerskie – odpowiednie do uprawiania turystyki i rekreacji; ✓ Duża ilość obiektów zabytkowych; ✓ Źródła wód zdrojowych; ✓ Statusy uzdrowiska; ✓ Parki, duża ilość terenów zielonych, walory przyrodnicze miejscowości; ✓ Bliskość obszarów NATURA 2000; bliskość siedliska gatunków chronionych roślin i zwierząt. 	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Modernizacja budynków gminnych; ✓ Odnowienie i zagospodarowanie nieużytkowanych budynków (pustostanów) poprzez znajdowanie dla nich nowej funkcji; ✓ Opracowanie dokumentów programowych umożliwiających pozyskanie środków zewnętrznych na prace modernizacyjne budynków; ✓ Poprawa stanu zagospodarowania przestrzennego poprzez inwestycje dotyczące zagospodarowania terenu (parkingi, chodniki, ławki, kosze na śmieci, inne); ✓ Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz efektywności energetycznej budynków; ✓ Poprawa stanu czystości miejscowości i obszarów leśnych. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ograniczony rozwój budownictwa ze względu na obszary chronione; ✓ Niewystarczające środki finansowe na rewitalizację zabytków; ✓ Zaśmiecanie obszarów leśnych i degradacja środowiska naturalnego; ✓ Dalszy postęp dewastacji opuszczonych budynków (pustostanów); ✓ Niezagospodarowane działki oczekujące na wzrost cen.

4. Analiza otoczenia w zakresie infrastruktury technicznej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dostępność sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej; ✓ Rosnąca liczba nowych inwestycji budowlanych; 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Niezadawalający stan dróg; ✓ Niezadawalający stan małej infrastruktury drogowej (ciągi pieszo – rowerowe, oświetlenie, przystanki);

✓ System segregacji odpadów;	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Poprawa stanu dróg lokalnych; ✓ Poprawa stanu małej infrastruktury drogowej (ciągi pieszo – rowerowe, oświetlenie, przystanki); 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Spadek atrakcyjności inwestycyjnej miasta; ✓ Pogarszanie się stanu środowiska naturalnego w związku z ograniczonym dostępem do kanalizacji i sieci gazowej (wykorzystanie paliw stałych do celów grzewczych).

12. Cele Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę która obejmowała zebranie danych dotyczących sfer: społecznej, przestrzennej, gospodarczej, środowiskowej i infrastrukturalnej oraz zastosowane mechanizmy partycypacyjne określono cel główny, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań dla poszczególnych obszarów objętych rewitalizacją na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój. Wyznaczone cele odpowiadają zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym i mają na celu nie tylko zahamowanie, ale również odwrócenie niekorzystnych trendów i zjawisk. Wyznaczone cele tworzą ramy dla działań pozwalających na skierowanie obszarów dotkniętych kryzysem na ścieżkę rozwoju.

Biorąc pod uwagę złożoność procesu rewitalizacji koniecznym jest stworzenie struktury celów i ich uporządkowanie, tak aby móc monitorować ich osiągnięcie na terenie poszczególnych obszarów objętych działaniami rewitalizacyjnymi oraz podejmować w razie potrzeby działania korygujące. Wyszczególnione cele zostały sformułowane jako odpowiedź na zdiagnozowane problemy, w taki sposób, że suma celów operacyjnych tworzy określony cel strategiczny, natomiast suma celów strategicznych tworzy cel główny rewitalizacji Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój. Mając na celu zachowanie przejrzystości struktury celów w tym planowanego monitoringu, dla każdego obszaru objętego rewitalizacją wyznaczone zostały odrębne cele operacyjne i kierunki działań.

Kierując się zasadą partnerstwa i partycypacji społecznej zarówno zdiagnozowane obszary problemowe jak i wyznaczone cele zostały określone przy udziale wszystkich grup interesariuszy Lokalnego Programu Rewitalizacji. Do każdego z celów operacyjnych określono kierunki działań, które precyzują każdy z celów. Dało to podstawę do wyboru konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które charakteryzują się największym potencjałem oddziaływania. Wykaz wszystkich projektów, które zostały zgłoszone podczas szeroko zakrojonych konsultacji społecznych stanowi załącznik do dokumentu. Projekty o których mowa ujęte zostały w bazie projektów rewitalizacyjnych.

Określone poniżej cele koncentrują się na procesie wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania obejmujące wszystkie sfery rewitalizacji (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne, gospodarcze, przestrzenno – funkcjonalne, techniczne, środowiskowe) tj. działania całościowe, które pozwolą na koncentrację interwencji na rzecz lokalnej

społeczności, przestrzeni i lokalnej gospodarki co wpłynie na jakość życia na obszarach objętych rewitalizacją.

Wyznaczone cele zgodne są z celami dokumentów planistycznych i strategicznych powiązanych z problematyką rewitalizacji na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym, a poziom ich wykonania monitorowany będzie w oparciu o określone wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania, które pozwolą zmierzyć stopień ich osiągnięcia.

W odpowiedzi na zdiagnozowane problemy występujące na obszarze Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój określone cele w znacznej mierze koncentrują się na sferze społecznej, która oddziałuje bardzo intensywnie na pozostałe sfery rewitalizacji – głównie na sferę gospodarczą i przestrzenną. Realizacja zadań mających na celu aktywizację ludności obszarów rewitalizowanych powinna wpłynąć na zmniejszenie stopy bezrobocia, która jest wyższa (w ujęciu powiatu) w stosunku do stopy bezrobocia w ujęciu całego kraju. Zaplanowane działania mają skupiać się głównie na obszarach objętych działaniami rewitalizacyjnymi.

Skutkiem zaplanowanych działań powinno być również obniżenie wskaźnika osób korzystających z pomocy społecznej na obszarach rewitalizowanych. Podejmowane działania powinny służyć zwiększeniu aktywności lokalnych firm oraz inwestorów zewnętrznych, co przełoży się na wzrost siły nabywczej lokalnych firm i konsumentów oraz wzrost nakładów inwestycyjnych na 1 mieszkańca Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój.

Określone cele dotyczyć powinny również sfery przestrzennej tj. poprawy stanu technicznego budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, zagospodarowania terenów i budynków niewykorzystywanych w chwili obecnej. Efektami zaplanowanych działań rewitalizacyjnych będą:

- Ożywienie społeczno-gospodarcze;
- Uzyskanie ładu przestrzennego;
- Przywrócenie nieruchomościom ich utraconej wartości;
- Poprawa standardu zasobów mieszkaniowych;
- Poprawa wizerunku i tożsamości lokalnej mieszkańców;
- Wzrost ilości przedsięwzięć organizowanych w obszarze oddziaływania inwestycji;
- Spadek ilości osób korzystających z pomocy społecznej;
- Spadek ilości osób bezrobotnych;
- Wzrost ilości podmiotów gospodarczych na terenie gminy;
- Zwiększenie udziału społeczności lokalnej w życiu miasta i gminy;
- Zainicjowanie i wzmocnienie współpracy między różnymi podmiotami przy lokalnych działaniach społecznych;
- Wzrost partycypacji społecznej, rozumianej jako włączenie mieszkańców do procesu decyzyjnego;
- Wsparcie formalne społecznych grup inicjatywnych na rzecz inwestycji rewitalizacyjnych.

Kompleksowość działań rewitalizacyjnych przejawiać się będzie w integrowaniu działań w ramach różnych priorytetów inwestycyjnych. Projekty infrastrukturalne, współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego towarzyszyć będą działaniom finansowanym przy udziale Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 ukierunkowanych m.in.

na samozatrudnienie, rozwój przedsiębiorczości społecznej, poprawę dostępu do usług publicznych, aktywizację środowisk zagrożonych wykluczeniem i ubogich.

12.1. Wizja (planowany efekt rewitalizacji)

Wyznaczone cele oraz kierunki działań poprzez integrację, kompleksowość i komplementarność oraz koordynację przyczynią się do osiągnięcia wizji obszaru rewitalizacji, która została określona poniżej:

„Gmina Miejska Świeradów-Zdrój obszarem spójnym pod względem społecznym, gospodarczym i przestrzennym, charakteryzujące się wysokim poziomem jakości życia”

Obszar objęty Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój po zrealizowaniu projektów i pozostałych działań rewitalizacyjnych jest obszarem, który został uzdrowiony zarówno społecznie, przestrzennie, jak i gospodarczo, wykazując spójność z pozostałymi obszarami gminy. Wzmocniono aktywność zawodową i społeczną mieszkańców, wzmocniono więzi społeczne, przede wszystkim poprzez odbudowanie więzi sąsiedzkich i mnogość oddolnych mikro-inicjatyw. Zwiększona aktywność zawodowa wpłynęła na obniżenie poziomu bezrobocia oraz na obniżenie wskaźnika liczby mieszkańców korzystających ze wsparcia pomocy społecznej, a wzrost aktywności społecznej spowodował spadek przestępczości. Odnowiona i zmodernizowana zabudowa, zachęca mieszkańców do aktywności społecznej, podejmowania inicjatyw oddolnych, a tym samym do rozwoju osobistego. Aktywne społeczeństwo stosujące zasadę nauki przez całe życie, jak również pozytywny klimat dla przedsiębiorczości - zachęcają do podejmowania inicjatywy gospodarczej przez mieszkańców oraz do lokowania nowych inwestycji na terenach gminy przez zewnętrznych inwestorów. Zjawisko wykluczenia społecznego niemal nie występuje. Stan zamożności lokalnego społeczeństwa podnosi się, co pozwala na przełamanie niekorzystnych trendów demograficznych i stopniowe zwiększanie się ilości mieszkańców. Na obszarze rewitalizowanym znacząco poprawia się jakość życia. Ożywia się przestrzeń publiczna, partery budynków wypełniają się sklepami, lokalami usługowymi, miejscami kultury i przestrzeniami aktywności obywatelskiej, które zaspokajają potrzeby mieszkańców i odwiedzających miasto turystów. Miasto rozwija się równomiernie bez powstawania „wysp biedy” i „wysp bogactwa”. W odnowionych i nowych powierzchniach zamieszkują aktywni mieszkańcy, tworzą się również przestrzenie biurowe wykorzystywane przez przedsiębiorstwa. Miasto systematycznie się rozwija czego odzwierciedleniem są poprawiające się wskaźniki gospodarcze i demograficzne. Władze miejskie czuwają, aby nowe inwestycje miejskie wzbogacały i uatrakcyjniały miasto, a nie konkurowały pomiędzy sobą. Rozwój miasta planowany jest przy udziale mieszkańców z zachowaniem zasady partnerstwa i partycypacji. Wymienione powyżej czynniki wpływają na postrzeganie Świeradowa-Zdroju, które jest miastem atrakcyjnym dla mieszkańców, inwestorów i turystów.

Efektom projektów i pozostałych działań rewitalizacyjnych będzie osiągnięcie na obszarach rewitalizowanych co najmniej średnich wartości wskaźników w oparciu o które wyznaczone zostały obszary zdegradowane i rewitalizowane. Średnie wartości wskaźników dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój podane zostały poniżej:

Tabela 22 Wartości docelowe dla obszarów rewitalizowanych na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój

Nr obszaru	Ilość mieszkańców	Wskaźnik 1 Pomoc społeczna	Wskaźnik 2 Przestępczość	Wskaźnik 3 Bezrobocie	Wskaźnik 4 Przedsiębiorczość	Wskaźnik 5 Ilość domów zasilanych p stałym	Wskaźnik 6 Ilość budynków do remontu	Natężenie negatywnych zjawisk na terenie Gminy
------------	-------------------	-------------------------------	-----------------------------	--------------------------	---------------------------------	---	---	--

		1,78	0,56	0,67	0,76	0,49	1,29	1
--	--	------	------	------	------	------	------	---

Źródło: Opracowanie własne

12.2. Cel główny i cele strategiczne rewitalizacji obszarów Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój

Poniżej przedstawiono określony cel główny rewitalizacji obszarów Gminy Świeradów-Zdrój, którym jest:

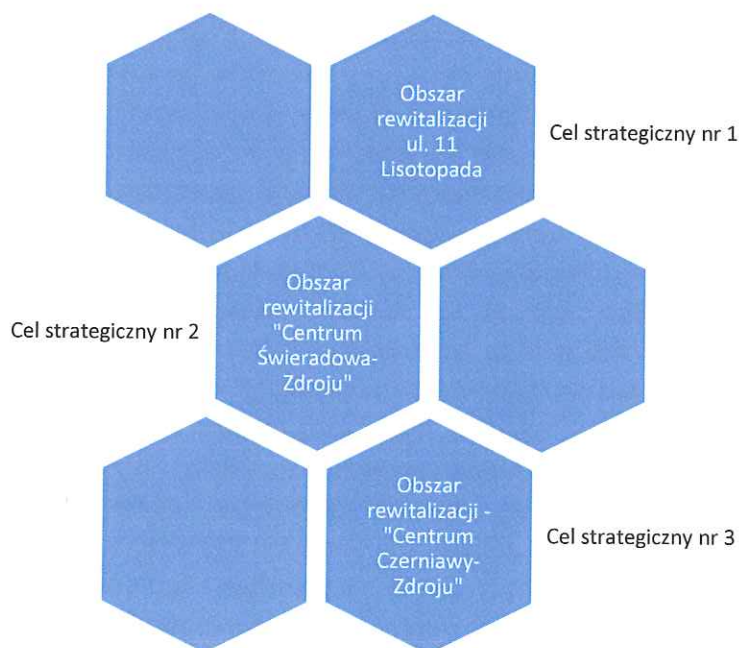
Spójność społeczna, gospodarcza i przestrzenna obszarów Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój poprzez realizację zintegrowanych, kompleksowych i komplementarnych projektów i działań rewitalizacyjnych.

Poniżej przedstawiono cele strategiczne rewitalizacji obszarów Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój:

Cel strategiczny nr 1: Wzrost wewnątrzmięjskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej obszaru ulicy 11 Listopada

Cel strategiczny nr 2: Wzrost wewnątrzmięjskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Świeradowa-Zdroju

Cel strategiczny nr 3: Wzrost wewnątrzmięjskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Czerniawy-Zdroju

Beneficjentami projektów mających na celu osiągnięcie zaplanowanych celów będą:

- mieszkańcy obszarów rewitalizowanych (m.in. osoby bezrobotne, osoby korzystające ze wsparcia pomocy społecznej w tym ich rodziny);
- przedsiębiorcy,
- instytucje publiczne,
- organizacje pozarządowe,
- pozostałe grupy interesariuszy, którzy będą chcieli partycypować w procesie rewitalizacji.

12.3. Cele operacyjne i kierunki działań dla obszaru rewitalizacji „ul. 11 Listopada”

Cel operacyjny nr 1: Inkluzja społeczna i zawodowa mieszkańców wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem w obszarze ulicy 11 Listopada

Kierunki działań:

1. Edukacja w zakresie możliwości aktywnego i prozdrowotnego spędzania czasu wolnego.
2. Niwelowanie różnic pomiędzy mieszkańcami Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój poprzez organizowanie działań środowiskowych z uwzględnieniem niepełnosprawnych i seniorów budujących tożsamość lokalną.
3. Integracja społeczności lokalnej w celu zwiększenia aktywności społecznej oraz poziomu bezpieczeństwa publicznego.
4. Świadczenie usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz poprawie funkcjonowania w życiu codziennym osób zagrożonych wykluczeniem.

Cel operacyjny nr 2: Ulica 11 Listopada bramą Gór Izerskich.

Kierunki działań:

1. Poprawa stanu zabudowy wielorodzinnej zlokalizowanej na obszarze ul. 11 Listopada.
2. Poprawa stanu środowiska naturalnego.
3. Rewitalizacja zdegradowanych budynków i terenów w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji.

Cel operacyjny nr 3: Wzrost aktywności ekonomicznej ludności na obszarze ul. 11 Listopada

Kierunki działań:

1. Poradnictwo zawodowe, stworzenie i wdrożenie skutecznych metod aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.
2. Działania edukacyjne nastawione na zwiększanie kompetencji, wzrost zatrudnienia i wskaźnika przedsiębiorczości.
3. Wzrost aktywności zawodowej i gospodarczej mieszkańców obszarów rewitalizowanych poprzez zagospodarowanie terenów inwestycyjnych.
4. Rozwój wsparcia skierowanego do osób przedsiębiorczych z terenów rewitalizowanych.
5. Wzrost mobilności osób poszukujących pracy.

12.4. Cele operacyjne i kierunki działań dla obszaru rewitalizacji „Centrum Świeradowa-Zdroju”

Cel operacyjny nr 1: Inkluzja społeczna i zawodowa mieszkańców wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem na terenie Centrum Świeradowa-Zdroju.

Kierunki działań:

1. Edukacja w zakresie możliwości aktywnego i prozdrowotnego spędzania czasu wolnego.
2. Niwelowanie różnic pomiędzy mieszkańcami Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój poprzez organizowanie działań środowiskowych z uwzględnieniem niepełnosprawnych i seniorów budujących tożsamość lokalną.
3. Integracja społeczności lokalnej w celu zwiększenia aktywności społecznej oraz poziomu bezpieczeństwa publicznego.
4. Świadczenie usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz poprawie funkcjonowania w życiu codziennym osób zagrożonych wykluczeniem.

Cel operacyjny nr 2: Podniesienie atrakcyjności i estetyki zamieszkania na obszarze Centrum Świeradowa-Zdroju.

Kierunki działań:

1. *Poprawa stanu zabudowy wielorodzinnej zlokalizowanej na obszarze Centrum Świeradowa-Zdroju.*
2. *Poprawa stanu środowiska naturalnego.*
3. *Rewitalizacja zdegradowanych budynków i terenów w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji.*

Cel operacyjny nr 3: Wzrost aktywności ekonomicznej ludności na obszarze priorytetowym „Centrum Świeradowa-Zdroju”

Kierunki działań:

1. *Poradnictwo zawodowe, stworzenie i wdrożenie skutecznych metod aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.*
2. *Działania edukacyjne nastawione na zwiększanie kompetencji, wzrost zatrudnienia i wskaźnika przedsiębiorczości.*
3. *Wzrost aktywności zawodowej i gospodarczej mieszkańców obszarów rewitalizowanych poprzez zagospodarowanie terenów inwestycyjnych.*
4. *Rozwój wsparcia skierowanego do osób przedsiębiorczych z terenów rewitalizowanych.*
5. *Wzrost mobilności osób poszukujących pracy.*

12.5. Cele operacyjne i kierunki działań dla obszaru rewitalizacji „Centrum Czerniawy-Zdroju”

Cel operacyjny nr 1: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu mieszkańców wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem na obszarze Centrum Czerniawy-Zdroju.

Kierunki działań:

1. *Edukacja w zakresie możliwości aktywnego i prozdrowotnego spędzania czasu wolnego.*
2. *Niwelowanie różnic pomiędzy mieszkańcami Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój poprzez organizowanie działań środowiskowych z uwzględnieniem niepełnosprawnych i seniorów budujących tożsamość lokalną.*
3. *Integracja społeczności lokalnej w celu zwiększenia aktywności społecznej oraz poziomu bezpieczeństwa publicznego.*
4. *Świadczenie usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz poprawie funkcjonowania w życiu codziennym osób zagrożonych wykluczeniem.*

Cel operacyjny nr 2: Podniesienie atrakcyjności, bezpieczeństwa i estetyki zamieszkania na obszarze Centrum Czerniawy-Zdroju.

Kierunki działań:

1. *Poprawa stanu zabudowy wielorodzinnej zlokalizowanej na obszarze Centrum Czerniawy-Zdroju.*
2. *Poprawa stanu środowiska naturalnego.*
3. *Rewitalizacja zdegradowanych budynków i terenów w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji.*

Cel operacyjny nr 3: Wzrost aktywności ekonomicznej ludności na obszarze priorytetowym „Centrum Czerniawy-Zdroju”

Kierunki działań:

1. *Poradnictwo zawodowe, stworzenie i wdrożenie skutecznych metod aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.*
2. *Działania edukacyjne nastawione na zwiększanie kompetencji, wzrost zatrudnienia i wskaźnika przedsiębiorczości.*
3. *Wzrost aktywności zawodowej i gospodarczej mieszkańców obszarów rewitalizowanych poprzez zagospodarowanie terenów inwestycyjnych.*
4. *Rozwój wsparcia skierowanego do osób przedsiębiorczych z terenów rewitalizowanych.*
5. *Wzrost mobilności osób poszukujących pracy.*

Zaplanowane kierunki działań zostały doprecyzowane w kolejnym punkcie który prezentuje planowane do realizacji główne projekty rewitalizacyjne, jak również przedstawia charakterystykę pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Przedstawione powyżej cele i kierunki działań uwzględniają przeciwdziałanie gentryfikacji, tak aby po zrealizowaniu zaplanowanych projektów i działań nie nastąpiło „wypchnięcie” z zrewitalizowanych obszarów jego dotychczasowych mieszkańców. Pozwoli to zapobiec segregacji przestrzennej, poprzez przeciwdziałanie tworzeniu „wysp dobrobytu” i „wysp biedy”.

13. Zadania planowane do realizacji w ramach Programu

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

13.1. Projekty o zasięgu gminnym i powiatowym

Numer projektu	Tytuł projektu	Zgłaszający / Wnioskodawca	Lokalizacja	Krótki opis projektu, założone wskaźniki produktu i rezultatu	Okres realizacji	Szacunkowy koszt realizacji projektu w zł	Źródła finansowania
PROJEKTY O ZASIĘGU GMINNYM I POWIATOWYM DOTYCZĄCE WSZYSTKICH OBSZARÓW REWITALIZACJI							
M1	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie lubańskim (II)''	Zgłaszający: Powiatowy Urząd Pracy w Lubaniu Wnioskodawca: Powiatowy Urząd Pracy w Lubaniu	Powiat lubański w tym Gmina Miejska Świeradów-Zdrój ze szczególnym uwzględnieniem obszarów rewitalizowanych	Krótki opis projektu oraz zaplanowanych działań: Projekt skierowany jest do osób młodych w wieku 18-29 lat pozostających bez pracy, zarejestrowanych w PUP Lubania jako bezrobotne (należących do I lub II profilu pomocy), które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET), zgodnie z definicją osoby z kategorii NEET przyjętą w PO WER 2014-2020. Projekt przewiduje wsparcie w postaci skierowania na staż, przyznania środków na podjęcie działalności gospodarczej, przyznania bonów na zasiedlenie. Celem projektu jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia pozostających bez pracy w powiecie lubańskim. Określony cel wynika ze zdiagnozowanego problemu, którym jest znaczny udział ludzi młodych pozostających bez pracy w ogólnej liczbie bezrobotnych. Produkty: Liczba osób z terenów rewitalizowanych Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój które otrzymały wsparcie w ramach projektu [osoby] Sposób pomiaru: Dane PUP - ewidencja uczestników projektu Rezultaty: Liczba osób z terenów rewitalizowanych Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój które rozpoczęły pracę po zakończeniu stażu [osoby] Sposób pomiaru: Dane PUP	2016 - 2023	16 000 000 zł	Europejski Fundusz Społeczny; Środki krajowe

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

M2	„Aktywizacja osób bezrobotnych od 30 roku życia, które znajdują się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w powiecie lubańskim (II)”	Zgłaszający: Powiatowy Urząd Pracy w Lubaniu Wnioskodawca: Powiatowy Urząd Pracy w Lubaniu	Powiat lubański w tym Gmina Miejska Świeradów-Zdrój ze szczególnym uwzględnieniem obszarów rewitalizowanych	Liczba osób z terenów rewitalizowanych Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój które rozpoczęły działalność gospodarczą [osoby] Sposób pomiaru: Dane PUP Cele rewitalizacji: Cel strategiczny nr 1: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej obszaru ulicy 11 Listopada Cel strategiczny nr 2: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Świeradowa-Zdroju Cel strategiczny nr 3: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Czerniawy-Zdroju	2016 - 2023	14 240 000 zł	Europejski Fundusz Społeczny;
				Krótki opis projektu oraz zaplanowanych działań: Projekt skierowany jest do osób od 30 roku życia pozostających bez zatrudnienia, zarejestrowanych w PUP w Lubaniu jako bezrobotne, należących do I lub II profilu pomocy, znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy tj. <ul style="list-style-type: none"> • osoby starsze po 50 roku życia, • kobiety, • osoby niepełnosprawne, • osoby długotrwale bezrobotne, • osoby o niskich kwalifikacjach, pierwszeństwo udziału w projekcie mają osoby mieszkające na terenach objętych rewitalizacją. Cel projektu: zwiększenie możliwości zatrudnienia osób od 30 roku życia pozostających bez pracy w powiecie lubańskim. Cel jest odpowiedzią na zdiagnozowany problem, którym jest duży udział osób po 30 roku życia pozostających bez pracy w ogólnej liczbie bezrobotnych.			

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY
ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

				<p>Projekt przewiduje formy wsparcia w postaci skierowania na staż oraz przyznania środków na podjęcie działalności gospodarczej.</p> <p>Produkty:</p> <p>Liczba osób z terenów rewitalizowanych Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój które otrzymały wsparcie w ramach projektu [osoby]</p> <p>Sposób pomiaru: Dane PUP - ewidencja uczestników projektu</p> <p>Rezultaty:</p> <p>Liczba osób z terenów rewitalizowanych Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój które rozpoczęły pracę po zakończeniu stażu [osoby]</p> <p>Sposób pomiaru: Dane PUP</p> <p>Liczba osób z terenów rewitalizowanych Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój które rozpoczęły działalność gospodarczą [osoby]</p> <p>Sposób pomiaru: Dane PUP, CIEDG</p> <p>Cele rewitalizacji:</p> <p>Cel strategiczny nr 1: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej obszaru ulicy 11 Listopada</p> <p>Cel strategiczny nr 2: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Świeradowa-Zdroju</p> <p>Cel strategiczny nr 3: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Czerniawy-Zdroju</p>			
M3	<p>Program specjalny pn. „BUDZIK 2”</p>	<p>Zgłaszający: Powiatowy Urząd Pracy w Lubaniu</p> <p>Wnioskodawca:</p>	<p>Powiat lubański w tym Gmina Miejska Świeradów-Zdrój ze szczególnym uwzględnieniem</p>	<p>Krótki opis projektu oraz zaplanowanych działań:</p> <p>Projekt skierowany jest do osób od 30 roku życia pozostających bez zatrudnienia, zarejestrowanych w PUP w Lubaniu jako bezrobotne, należących do I lub II profilu pomocy, znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy tj.</p>	2016 - 2023	4 616 000 zł	Środki krajowe

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY MIEJSKIEJ ŚWIERADÓW-ZDRÓJ NA LATA 2016-2023

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY
ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

	Powiatowy Urząd Pracy w Lubaniu	obszarów rewitalizowanych	<ul style="list-style-type: none"> osoby starsze po 50 roku życia, kobiety, osoby niepełnosprawne, osoby długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach, <p>pierwszeństwo udziału w projekcie mają osoby mieszkające na terenach objętych rewitalizacją.</p> <p>Cel projektu: zwiększenie możliwości zatrudnienia osób od 30 roku życia pozostających bez pracy w powiecie lubańskim. Cel jest odpowiedzią na zdiagnozowany problem, którym jest duży udział osób po 30 roku życia pozostających bez pracy w ogólnej liczbie bezrobotnych. Projekt przewiduje formy wsparcia w postaci skierowania na staż oraz przyznania środków na podjęcie działalności gospodarczej.</p> <p>Uczestnikami projektu będą osoby bezrobotne zarejestrowane w PUP w Lubaniu, dla których Powiatowy Urząd Pracy w Lubaniu ustalił profil pomocy III. Projekt przewiduje następujące formy wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> wszyscy uczestnicy programu zostaną objęci Indywidualnym planem działania, wezmą udział w warsztatach w formie grupowej porady z zakresu aktywnego poszukiwania pracy, zostaną skierowani na staż oraz zostaną objęci wsparciem doradczym w trakcie stażu, po jego rozpoczęciu, osoby, które nie podjęły zatrudnienia po zakończeniu udziału w programie zostaną objęte wsparciem doradczym po stażu, uczestnicy programu, którzy ukończą staż zgodnie z zaplanowaną ścieżką otrzymają bon izerunkowy, dla osób skierowanych na staż w ramach programu przewidziane jest wsparcie towarzyszące: zwrot		
--	------------------------------------	------------------------------	---	--	--

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY MIEJSKIEJ ŚWIERADÓW-ZDRÓJ NA LATA 2016-2023

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY
ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

				<p>Sposób pomiaru: Dane MOPS w Świeradowie-Zdroju - ewidencja uczestników projektu</p> <p>Rezultaty:</p> <p>Liczba osób z obszarów rewitalizowanych, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu [osoby]</p> <p>Sposób pomiaru: Dane MOPS w Świeradowie-Zdroju</p> <p>Liczba osób z obszarów rewitalizowanych poszukujących pracy po opuszczeniu programu [osoby]</p> <p>Sposób pomiaru: Dane MOPS w Świeradowie-Zdroju – dane sprawozdawcze dotyczące projektu</p> <p>Liczba osób z obszarów rewitalizowanych pracujących po zakończeniu projektu [osoby]</p> <p>Sposób pomiaru: Dane MOPS w Świeradowie-Zdroju – dane sprawozdawcze dotyczące projektu</p> <p>Cele rewitalizacji:</p> <p>Cel strategiczny nr 1: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej obszaru ulicy 11 Listopada</p> <p>Cel strategiczny nr 2: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Świeradowa-Zdroju</p> <p>Cel strategiczny nr 3: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Czerniawy-Zdroju</p>					
M5	Wzrost aktywności zawodowej i gospodarczej mieszkańców Gminy Miejskiej Świeradow-Zdrój poprzez zagospodarowanie	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradow-Zdrój Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradow-Zdrój	Tereny inwestycyjne (działki na sprzedaż) na terenie Gminy Miejskiej Świeradow-Zdrój	<p>Krótki opis projektu oraz zaplanowanych działań:</p> <p>Projekt polegał będzie na sprzedaży terenów inwestycyjnych na terenie Gminy Miejskiej Świeradow-Zdrój, czego efektem będzie wzrost ilości miejsc pracy oraz powstanie nowych podmiotów gospodarczych. Realizacja projektu w połączeniu z działaniami edukacyjnymi umożliwi wzrost aktywności zawodowej i gospodarczej mieszkańców obszarów rewitalizowanych. Istotnym problemem zidentyfikowanym na etapie diagnozy w sferze</p>	2016-2023	20 000,00	Budżet Gminy Miejskiej Świeradow-Zdrój		

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY MIEJSKIEJ ŚWIERADÓW-ZDRÓJ NA LATA 2016-2023

e terenów inwestycyjnych				<p>społecznej i gospodarczej jest bezrobocie które choć małe wymaga dalszych działań mających na celu jego redukcję. Celem projektu jest powstanie na terenie gminy nowych podmiotów gospodarczych, które pozwolą na stworzenie na jej terenie trwałych i całorocznych miejsc pracy.</p> <p>Produkty: Powierzchnia sprzedanych terenów inwestycyjnych [ha] Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój [ewidencja umów]</p> <p>Rezultaty: Liczba utworzonych przedsiębiorstw [szt.] Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój, CEIDG Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój, CEIDG Liczba utworzonych miejsc pracy [EPC] Sposób pomiaru: Dane PUP, Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój</p> <p>Liczba osób z obszarów rewitalizowanych, która rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej [osoby] Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój, CEIDG</p> <p>Cele rewitalizacji: Cel strategiczny nr 1: Wzrost wewnętrznej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej obszaru ulicy 11 Listopada Cel strategiczny nr 2: Wzrost wewnętrznej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Świeradów-Zdroju Cel strategiczny nr 3: Wzrost wewnętrznej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Czerniawy-Zdroju</p>		
--------------------------	--	--	--	--	--	--

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

M6	Rozwój wsparcia skierowanego do osób przedsiębiorczych na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	ul. 11 Listopada 35	<p>Krótki opis projektu oraz zaplanowanych działań: Projekt polegać będzie na utworzeniu przestrzeni coworkingowej na terenie Urzędu Miasta w Świeradów-Zdroju. Efektem realizacji projektu będzie ułatwienie prowadzenia działalności, zwiększenie aktywności gospodarczej mieszkańców w tym również mieszkańców obszarów zdegradowanych. Problemem który projekt ma rozwiązać jest niedostateczna aktywność i mono branżowość lokalnej gospodarki, zwłaszcza niski wskaźnik przedsiębiorczości w miejscowości Czarniawa. Celem projektu jest wzrost ilości lokalnych przedsiębiorstw funkcjonujących w różnych branżach – nie tylko w sektorze turystycznym. Projekt podzielony zostanie na etapy.</p> <p>Produkty: Liczba osób z obszarów rewitalizowanych, która skorzystała ze wsparcia w ramach projektu [osoby] Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – ewidencja uczestników projektu</p> <p>Rezultaty: Liczba osób z obszarów rewitalizowanych, która rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej [osoby] Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – dane sprawozdawcze, CEIDG</p> <p>Cele rewitalizacji: Cel strategiczny nr 1: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej obszaru ulicy 11 Listopada Cel strategiczny nr 2: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Świeradowa-Zdroju Cel strategiczny nr 3: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Czarniawy-Zdroju</p>	2017	100 000,00	Budżet Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój
----	---	---	---------------------	--	------	------------	--

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY
ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

M7	Wsparcie osób poszukujących pracy (LISTA B)	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	Obszar całej gminy miejskiej z uwzględnieniem obszarów rewitalizowanych	<p>Krótki opis projektu oraz zaplanowanych działań:</p> <p>Projekt obejmował będzie naukę aktywnego poszukiwania pracy, nabywanie, podwyższanie lub dostosowywanie kompetencji i kwalifikacji niezbędnych na rynku pracy w kontekście zidentyfikowanych potrzeb osoby; nabywanie lub uzupełnianie doświadczenia zawodowego oraz praktycznych umiejętności w zakresie wykonywania danego zawodu, wsparcie zatrudnienia u przedsiębiorcy lub innego pracodawcy stanowiące zachętę do zatrudnienia (pokrycie kosztów subsydiowania zatrudnienia dla osób u których zidentyfikowano adekwatność tej formy wsparcia, refundację wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, granty na utworzenie stanowiska pracy w formie telepracy, doposażenie stanowisk pracy do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Istotnym problemem zidentyfikowanym na etapie diagnozy w sferze społecznej i gospodarczej jest bezrobocie które choć małe wymaga dalszych działań mających na celu jego redukcję. Celem projektu jest poprawa szans na zatrudnienie osób, które znajdują się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (50+, kobiety, osoby niepełnosprawne, długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach). Planuje się utworzenie inkubatora przedsiębiorczości, który zajmował się będzie realizacją projektu. Projekt skierowany będzie do mieszkańców całej gminy ze szczególnym uwzględnieniem obszarów rewitalizowanych. Projekt realizowany będzie etapami.</p> <p>Produkty:</p> <p>Liczba osób z obszarów rewitalizowanych, która skorzystała ze wsparcia w ramach projektu [osoby]</p> <p>Liczba przeszkolonych osób z obszarów rewitalizowanych [osoby]</p>	2017 - 2020	500 000 zł	Środki zewnętrzne (RPO WD 2014 – 2020) Środki budżetowe Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój
----	---	---	---	---	-------------	------------	--

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY
ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

					<p>Liczba podmiotów gospodarczych, które skorzystały ze wsparcia w ramach projektu [przedsiębiorstwa]</p> <p>Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – ewidencja uczestników projektu</p> <p>Rezultaty:</p> <p>Liczba osób z obszarów rewitalizowanych, która rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej [osoby]</p> <p>Liczba osób z obszarów rewitalizowanych, pracujących po zakończeniu projektu [osoby]</p> <p>Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – dane sprawozdawcze, CEIDG</p> <p>Cele rewitalizacji:</p> <p>Cel strategiczny nr 1: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej obszaru ulicy 11 Listopada</p> <p>Cel strategiczny nr 2: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Świeradowa-Zdroju</p> <p>Cel strategiczny nr 3: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Czerniawy-Zdroju</p>	2017 - 2018	500 000 zł	<p>Środki zewnętrzne (RPO WD 2014 – 2020)</p> <p>Środki budżetowe Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój</p>
M8	<p>Samozatrudnienie , przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy (LISTA B)</p>	<p>Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój</p> <p>Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój</p>	<p>Obszar całej gminy miejskiej z uwzględnieniem obszarów rewitalizowanych</p>	<p>Krótki opis projektu oraz zaplanowanych działań:</p> <p>Projekt obejmował będzie udzielanie bezzwrotnych dotacji na rozwój przedsiębiorczości oraz finansowe wsparcie pomostowe. Istotnym elementem projektu będą działania doradcze oraz szkolenia niezbędne do podjęcia i prowadzenia działalności oraz efektywnego wykorzystania dotacji. Istotnym problemem zidentyfikowanym na etapie diagnozy w sferze społecznej i gospodarczej jest bezrobocie które choć małeje wymaga dalszych działań mających na celu jego redukcję. Celem projektu jest tworzenie nowych i trwałych miejsc pracy. Planuje się utworzenie inkubatora przedsiębiorczości, który zajmował się będzie realizacją projektu. Projekt skierowany będzie</p>				

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY MIEJSKIEJ ŚWIERADÓW-ZDRÓJ NA LATA 2016-2023

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY
ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

M9	Zakup niskoemisyjnego taboru autobusowego dla połączeń miejskich i podmiejskich w Gminie Miejskiej Świeradów-Zdrój (LISTA B)	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	Obszar całej gminy miejskiej z uwzględnieniem obszarów rewitalizowanych	<p>do mieszkańców całej gminy ze szczególnym uwzględnieniem obszarów rewitalizowanych.</p> <p>Produkty:</p> <p>Liczba osób z obszarów rewitalizowanych, która skorzystała ze wsparcia w ramach projektu [osoby]</p> <p>Liczba przeszkolonych osób z obszarów rewitalizowanych [osoby]</p> <p>Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – ewidencja uczestników projektu</p> <p>Rezultaty:</p> <p>Liczba osób z obszarów rewitalizowanych, która rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej [osoby]</p> <p>Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – dane sprawozdawcze, CEIDG</p> <p>Cele rewitalizacji:</p> <p>Cel strategiczny nr 1: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej obszaru ulicy 11 Listopada</p> <p>Cel strategiczny nr 2: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Świeradów-Zdroju</p> <p>Cel strategiczny nr 3: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Czerniawy-Zdroju</p>	2016 - 2017	2 500 000 zł	Środki zewnętrzne (RPO WD 2014 – 2020) Środki budżetowe Gminy Miejskiej

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY MIEJSKIEJ ŚWIERADÓW-ZDRÓJ NA LATA 2016-2023

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY
ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

				rewitalizowanych. Celem projektu jest ograniczenie emisji transportowej, poprawa stanu środowiska oraz wzrost dostępności komunikacyjnej Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój z uwzględnieniem obszarów rewitalizowanych, jak również wzrost mobilności osób poszukujących pracy. Produkty: Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej [szt.] Rezultaty: Liczba przewozów komunikacją miejską na przebudowanych i nowych liniach komunikacji miejskiej [szt./rok] Redukcja emisji gazów cieplarnianych: szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych [tony równoważnika CO ₂ /rok] Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – ewidencja zużycia paliwa, wykaz przewozów Cele rewitalizacji: Cel strategiczny nr 1: Wzrost wewnętrznej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej obszaru ulicy 11 Listopada Cel strategiczny nr 2: Wzrost wewnętrznej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Świeradowa-Zdroju Cel strategiczny nr 3: Wzrost wewnętrznej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Czerniawy-Zdroju			Świeradów-Zdrój
M10	Program Ograniczenia Niskiej Emisji	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Wspólnoty mieszkaniowe	Obszar Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizowanego	Krótki opis projektu oraz zaplanowanych działań: Realizacja projektu będzie miała na celu zastąpienie wysokoemisyjnych pieców węglowych – piecami retortowymi lub też piecami opalanymi paliwem gazowym. Efektem realizacji projektu będzie ograniczenie emisji szkodliwych substancji do atmosfery, poprawa jakości	2016-2018	250 000 zł	Środkie budżetowe Gminy Miejskiej

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY MIEJSKIEJ ŚWIERADÓW-ZDRÓJ NA LATA 2016-2023

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY
ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Wnioskodawca: Wspólnoty mieszkaniowe	„Centrum Czerniawy Zdroju”	<p>powietrza oraz poprawa stanu zabudowy. Problemem, który projekt ma rozwiązać jest znaczna emisja zanieczyszczeń do środowiska. Celem projektu jest poprawa jakości powietrza na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój.</p> <p>Produkty: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.] Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich [osoby] Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – protokół odbioru, ewidencja ludności.</p> <p>Rezultaty: Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby] Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej [GJ] Redukcja emisji CO2 [Mg] Redukcja emisji PM10 [Mg] Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – pomiar zużycia energii, ewidencja ludności</p> <p>Cele rewitalizacji: Cel strategiczny nr 1: Wzrost wewnętrznej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej obszaru ulicy 11 Listopada Cel strategiczny nr 2: Wzrost wewnętrznej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Świeradowa-Zdroju Cel strategiczny nr 3: Wzrost wewnętrznej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Czerniawy-Zdroju</p>			Świeradów-Zdrój

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

M11	Adaptacja budynku byłego dworca kolejowego wraz z otoczeniem na centrum muzealno – kulturalne społeczne w Świeradów-Zdroju (LISTA B)	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	Świeradów-Zdrój ul. Dworcowa 1	<p>Krótki opis projektu oraz zaplanowanych działań: Projekt polegał będzie na adaptacji zabytkowych pomieszczeń dworca, który pełnił będzie funkcję zaplecza dla realizowanych projektów „miękkich” finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego m.in. Wzmocnianie potencjału społeczności lokalnej na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój, Wsparcie osób poszukujących pracy, samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy. Projekt pozwoli na rozwiązanie problemu w zakresie braku infrastruktury umożliwiającej realizację działań aktywizujących lokalną społeczność w ujęciu społecznym, zdrowotnym i zawodowym. Uzasadnieniem realizacji projektów w budynku znajdującym się poza obszarem rewitalizacji jest bezpośrednie sąsiedztwo z obszarami objętymi rewitalizacją. Budynnek ten najbardziej nadaje się do realizacji tego typu projektów.</p> <p>Produkty: Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.] Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich [osoby] Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – protokół odbioru, ewidencja ludności</p> <p>Rezultaty: Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby] Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – ewidencja ludności</p> <p>Cele rewitalizacji: Cel strategiczny nr 1: Wzrost wewnętrznej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej obszaru ulicy 11 Listopada</p>	2017 - 2018	3 500 000 zł	Środki zewnętrzne (RPO WD 2014 – 2020) Środki budżetowe Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój
-----	--	---	--------------------------------	---	-------------	--------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

					<p>Produkty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej [szt.] - Powierzchnia przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej [m2] - Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich [osoby] <p>Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – protokół odbioru, ewidencja ludności</p> <p>Rezultaty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób korzystających ze wsparcia infrastruktury [osoby] - Liczba nowo utworzonych przedsiębiorstw [szt.], - Liczba utworzonych miejsc pracy [EPC], - Liczba osób z obszarów rewitalizowanych, która rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej [osoby] <p>Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – ewidencja ludności</p> <p>Cele rewitalizacji:</p> <p>Cel strategiczny nr 1: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej obszaru ulicy 11 Listopada</p> <p>Cel strategiczny nr 2: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Świeradowa-Zdroju</p> <p>Cel strategiczny nr 3: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Czerniawy-Zdroju</p>			
--	--	--	--	--	---	--	--	--

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY
ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

13.2. Projekty dla obszaru rewitalizowanego nr 1 „Obszar ul. 11 Listopada

Numer projektu	Tytuł projektu	Zgłaszający / Wnioskodawca	Lokalizacja	Krótki opis projektu, założone wskaźniki produktu i rezultatu	Okres realizacji	Szacunkowy koszt realizacji projektu w zł	Źródła finansowania
L1	Wzrost efektywności energetycznej budynków mieszkalnych na obszarze rewitalizowanym „Obszar ulicy 11 Listopada” (LISTA B)	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Wspólnoty mieszkaniowe Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	Ulice: 11 Listopada, Boczna, Dolna, Stawowa, Grunwaldzka	<p>Krótki opis projektu oraz zaplanowanych działań:</p> <p>Projekt obejmował będzie opracowanie dokumentacji technicznej w tym audytów energetycznych oraz przeprowadzenie prac termomodernizacyjnych w obiektach wytypowanych w oparciu o wykonane rozeznanie potrzeb wśród właścicieli nieruchomości. Efektem realizacji projektu będzie wzrost jakości i wartości zasobów mieszkalnych oraz obniżenie negatywnej presji na środowisko. Projekt spowoduje przywrócenie atrakcyjności zamieszkiwania w tej okolicy. Przewiduje się, że projekt realizowany będzie etapami. Głównym problemem, który jest przyczyną realizacji projektu jest niska efektywność energetyczna budynków, co skutkuje emisją zanieczyszczeń do atmosfery oraz wysokimi kosztami bieżącymi utrzymania budynków. Celem projektu jest wzrost efektywności energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych.</p> <p>Produkty:</p> <p>Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji [m2]</p> <p>Efektywność energetyczna: liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii [szt.]</p> <p>Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków [szt.]</p> <p>Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła [szt.]</p> <p>Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – protokół odbioru</p> <p>Rezultaty:</p> <p>Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej [GJ/rok]</p>	2016 - 2023	759 000 zł	Środki zewnętrzne (RPO WD 2014 – 2020) Środki budżetowe Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY
ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

L2	Rewitalizacja zdegradowanych obszarów na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w tym Rewitalizacja zdegradowanych zasobów mieszkaniowych na obszarze rewitalizowanym „Obszar ulicy 11 Listopada” (LISTA A)	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Wspólnoty mieszkaniowe Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	Ulice: 11 Listopada, Boczna, Dolna, Stawowa, Grunwaldzka	<p>Redukcja emisji gazów cieplarnianych: szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych [tony równoważnika CO2/rok]</p> <p>Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – pomiar zużycia energii</p> <p>Cele rewitalizacji:</p> <p>Cel strategiczny nr 1: Wzrost wewnętrznej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej obszaru ulicy 11 Listopada</p>	2016 - 2023	1 506 000 zł	Środki zewnętrzne (RPO WD 2014 – 2020) Środki budżetowe Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój
				<p>Krótki opis projektu oraz zaplanowanych działań:</p> <p>Projekt obejmował będzie opracowanie dokumentacji technicznej oraz przeprowadzenie prac budowlanych mających na celu eliminację substandardowych warunków zamieszkiwania w częściach wspólnych budynków mieszkalnych. Projekt obejmował będzie również rewitalizację otoczenia budynków. W ramach zwiększenie efektów rewitalizacji planuje się współudział mieszkańców nieruchomości w wykonywaniu drobnych prac remontowych (np. zagospodarowanie terenu, malowanie ławek).</p> <p>Efektom realizacji projektu będzie poprawa jakości zamieszkiwania oraz przywrócenie utraconej wartości budynkom mieszkalnym na tym obszarze, jak również wzrost kapitału społecznego (wzrost integracji oraz lokalnej tożsamości). Przewiduje się, że projekt realizowany będzie etapami. Istotnym problemem który projekt ma rozwiązać jest degradacja przestrzenna i społeczna obszaru. Celem projektu jest kompleksowa rewitalizacja obszaru w ujęciu społecznym i przestrzennym.</p> <p>Produkty:</p> <p>Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [km2] Rozwój obszarów miejskich: wyremontowane</p>			

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

				<p>budynki mieszkalne na obszarach miejskich [szt.]</p> <p>Rozwój obszarów miejskich: wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich [jednostki mieszkalne]</p> <p>Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – protokół odbioru</p> <p>Rezultaty:</p> <p>Liczba osób korzystających ze wsparcia infrastruktury [osoby]</p> <p>Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – ewidencja ludności</p> <p>Cele rewitalizacji:</p> <p>Cel strategiczny nr 1: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej obszaru ulicy 11 Listopada</p>	2016 - 2023	150 000 zł	Środki budżetowe Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój
L3	<p>Rewitalizacja zdegradowanych budynków i terenów w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych na obszarze rewitalizowanym „Obszar ulicy 11 Listopada”</p>	<p>Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój</p> <p>Wspólnicy mieszkańcy</p> <p>Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój</p>	<p>Ulice: 11 Listopada, Boczna, Dolna, Stawowa.</p>	<p>Krótki opis projektu oraz zaplanowanych działań: Projekt obejmował będzie opracowanie koncepcji wykorzystania zdegradowanych budynków i terenów, ewentualne prace rozbiórkowe i sprzedaż terenu w celu przywrócenia lub nadania nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych na tym obszarze. Efektem realizacji projektu będą zrewitalizowane obszary oferujące nowe funkcje społeczne, gospodarcze i kulturalne, co wpłynie na atrakcyjność przestrzeni publicznej na tym obszarze. Przewiduje się, że projekt realizowany będzie etapami. Istotnym problemem który projekt ma rozwiązać jest degradacja przestrzenna i społeczna obszaru. Celem projektu jest kompleksowa rewitalizacja obszaru w ujęciu społecznym i przestrzennym.</p> <p>Produkty:</p>			

13.3. Projekty dla obszaru rewitalizowanego nr 2 „Centrum Świeradowa-Zdroju”

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY MIEJSKIEJ ŚWIERADÓW-ZDRÓJ NA LATA 2016-2023

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY
ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Świeradowa-Zdrój (LISTA B)	Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	Sienkiewicza, Wczasowa, 3 Maja , Konopnickiej, Parkowa, Piastowska, Słowackiego, Zamknięta, Zdrojowa, Zielona.	<p>środowisko. Projekt spowoduje przywrócenie atrakcyjności zamieszkiwania w tej okolicy. Przewiduje się, że projekt realizowany będzie etapami. Głównym problemem, który jest przyczyną realizacji projektu jest niska efektywność energetyczna budynków, co skutkuje emisją zanieczyszczeń do atmosfery oraz wysokimi kosztami bieżącymi utrzymania budynków. Celem projektu jest wzrost efektywności energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych.</p> <p>Produkty:</p> <p>Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji [m2]</p> <p>Efektywność energetyczna: liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii [szt.]</p> <p>Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków [szt.]</p> <p>Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła [szt.]</p> <p>Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – protokół odbioru</p> <p>Rezultaty:</p> <p>Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej [GJ/rok]</p> <p>Redukcja emisji gazów cieplarnianych: szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych [tony równoważnika CO2/rok]</p> <p>Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – pomiar zużycia energii</p> <p>Cele rewitalizacji:</p> <p>Cel strategiczny nr 2: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Świeradowa-Zdroju</p>		Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój
-------------------------------	----------------------------------	--	--	--	---------------------------------

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY
ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

SZ2	Rewitalizacja zdegradowanych obszarów na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w tym Rewitalizacja zdegradowanych zasobów mieszkaniowych na obszarze rewitalizowanym „Centrum Świeradowa-Zdroju” (LISTA A)	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Wspólnoty mieszkaniowe Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	Ulice: Dąbrowskiej, Dojazdowa, Graniczna, Kościelna, Mickiewicza, Orzeszkowej, Piłsudskiego, Prusa, Spacerowa, Stefana Batorego, Żeromskiego, Sienkiewicza, Wczasowa, 3 Maja, Konopnickiej, Parkowa, Piastowska, Słowackiego, Zamknięta, Zdrojowa, Zielona.	<p>Krótki opis projektu oraz zaplanowanych działań: Projekt obejmował będzie opracowanie dokumentacji technicznej oraz przeprowadzenie prac budowlanych mających na celu eliminację substandardowych warunków zamieszkiwania w częściach wspólnych budynków mieszkalnych. Projekt obejmował będzie również rewitalizację otoczenia budynków. W ramach zwiększenia efektów rewitalizacji planuje się współudział mieszkańców nieruchomości w wykonywaniu drobnych prac remontowych (np. zagospodarowanie terenu, malowanie tawek). Efektem realizacji projektu będzie poprawa jakości zamieszkiwania oraz przywrócenie utraconej wartości budynkom mieszkalnym na tym obszarze, jak również wzrost kapitału społecznego (wzrost integracji oraz lokalnej tożsamości). Przewiduje się, że projekt realizowany będzie etapami. Istotnym problemem który projekt ma rozwiązać jest degradacja przestrzenna i społeczna obszaru. Celem projektu jest kompleksowa rewitalizacja obszaru w ujęciu społecznym i przestrzennym.</p> <p>Produkty: Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [km2] Rozwój obszarów miejskich: wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich [szt.] Rozwój obszarów miejskich: wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich [jednostki mieszkalne]</p>	2016 - 2023	3 686 000 zł	Środki zewnętrzne (RPO WD 2014 – 2020) Środki budżetowe Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój
-----	--	---	---	--	-------------	--------------	--

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

				<p>Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – protokół odbioru</p> <p>Rezultaty:</p> <p>Liczba osób korzystających ze wsparcia infrastruktury [osoby]</p> <p>Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – ewidencja ludności</p> <p>Cele rewitalizacji:</p> <p>Cel strategiczny nr 2: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Świeradowa-Zdroju</p>			
SZ3	<p>Rewitalizacja zdegradowanych budynków i terenów w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych na obszarze rewitalizowanym „Obszar Centrum Świeradowa-Zdroju”</p>	<p>Zgłaszający:</p> <p>Gmina Miejska Świeradów-Zdrój</p> <p>Wspólnoty mieszkaniowe</p> <p>Wnioskodawca:</p> <p>Gmina Miejska Świeradów-Zdrój</p>	<p>Ulice: Dąbrowskiej, Dojazdowa, Graniczna, Kościelna, Mickiewicza, Orzeszkowej, Piłsudskiego, Prusa, Spacerowa, Stefana Batoro , Żeromskiego, Sienkiewicza, Wczasowa, 3 Maja , Konopnickiej, Parkowa, Piastowska, Słowackiego, Zamknięta, Zdrojowa, Zielona.</p>	<p>Krótki opis projektu oraz zaplanowanych działań:</p> <p>Projekt obejmował będzie opracowanie koncepcji wykorzystania zdegradowanych budynków i terenów, opracowanie dokumentacji technicznej jak również przeprowadzenie robót budowlanych w budynkach w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych. Efektem realizacji projektu będą zrewitalizowane obszary (w tym budynki) oferujące nowe funkcje społeczne, gospodarcze i kulturalne, co wpłynie na atrakcyjność przestrzeni publicznej na tym obszarze. Przewiduje się, że projekt realizowany będzie etapami. Istotnym problemem który projekt ma rozwiązać jest degradacja przestrzeni i społeczna obszar. Celem projektu jest kompleksowa rewitalizacja obszaru w ujęciu społecznym i przestrzennym.</p> <p>Produkty:</p>	2016 - 2023	300 000 zł	Środki budżetowe Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

SZ4	Rewitalizacja zdegradowanych budynków i terenów uzdrowiskowych w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych,	Zgłaszający: Uzdrowisko Świeradów- Czerniawa Sp. z o.o. – Grupa PGU, Świeradów-Zdrój, ul. Zdrojowa 2	Dom Zdrojowy ul. 3 Maja 1; Obiekt Goplana ul. Piłsudskiego 33 Obiekt „Szarotka” dawna Willa Charlotte ul. Zdrojowa 2 Obiekt Wacław ul. Sienkiewicza 13		Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [km2] Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.] Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – protokół odbioru Rezultaty: Liczba osób korzystających ze wsparcia infrastruktury [osoby] Ilość budynków oferujących nowe funkcje społeczne, gospodarcze i kulturalne [szt.] Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – ewidencja użytkowników, rejestr budynków Cele rewitalizacji: Cel strategiczny nr 2: Wzrost wewnętrznej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Świeradowa-Zdroju	2017-2020	44 300 000 zł	Środki zewnętrzne (RPO WD 2014 – 2020) Środki prywatne
-----	--	---	--	--	---	-----------	---------------	---

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY
ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

przywrócenie lub poprawa funkcji uzdrowiskowych na terenie obszaru rewitalizowanego „Centrum Świeradowa-Zdroju”. (LISTA A)	Obiekt techniczny warsztaty ul. Dojazdowa 2 Obiekt ZAJAZD ul. Piłsudskiego 35 Obiekt Zakłady Przyrodolecnicze Borowinowe ul. Dojazdowa 2 Obiekt Zakłady Przyrodolecnicze Radoczyne ul. Sienkiewicza 15	<p>Efektom realizacji projektu będą zrewitalizowane obszary (w tym budynki) oferujące nowe funkcje społeczne, gospodarcze i kulturalne, co wpłynie na atrakcyjność przestrzeni publicznej na tym obszarze. Przewiduje się, że projekt realizowany będzie etapami.</p> <p>Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na niwelowanie negatywnych zjawisk gospodarczych takich jak degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych i ich otoczenia oraz zachowanie i ochronę przestrzeni o zasobach i walorach uzdrowiskowych.</p> <p>Cele projektu dotyczą poprawy funkcji uzdrowiskowych, wzrostu efektywności energetycznej obiektów, przywrócenie wartości budynkom na obszarze rewitalizowanym, kompleksową rewitalizację obszaru w ujęciu społecznym, przestrzennym i gospodarczym.</p> <p>Produkty:</p> <p>Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [km2]</p> <p>Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]</p> <p>Sposób pomiaru: Dane Inwestora – protokół odbioru</p> <p>Rezultaty:</p> <p>Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby]</p> <p>Ilość budynków oferujących nowe funkcje społeczne, gospodarcze i kulturalne [szt.]</p> <p>Sposób pomiaru: Dane Inwestora – ewidencja użytkowników, rejestr budynków</p> <p>Cele rewitalizacji:</p>		
---	---	--	--	--

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY
ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

				Cel strategiczny nr 2: Wzrost wewnątrzmięjskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Świeradowa-Zdroju		
--	--	--	--	--	--	--

13.4. Projekty dla obszaru rewitalizowanego nr 3 „Centrum Czerniawy-Zdrój”

Numer projektu	Tytuł projektu	Zgłaszający / Wnioskodawca	Lokalizacja	Krótki opis projektu, założone wskaźniki produktu i rezultatu	Okres realizacji	Szacunkowy koszt realizacji projektu w zł	Źródła finansowania
CZ1	Wzrost efektywności energetycznej budynków mieszkalnych na obszarze rewitalizowanym „Centrum Czerniawy-Zdroju” (LISTA B)	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Współnoty mieszkaniowe Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	ul. Sanatoryjna	Krótki opis projektu oraz zaplanowanych działań: Projekt obejmował będzie opracowanie dokumentacji technicznej w tym audytów energetycznych oraz przeprowadzenie prac termomodernizacyjnych w obiektach wytypowanych w oparciu o wykonane rozeznanie potrzeb wśród właścicieli nieruchomości. Efektem realizacji projektu będzie wzrost jakości i wartości zasobów mieszkalnych oraz obniżenie negatywnej presji na środowisko. Projekt spowoduje przywrócenie atrakcyjności zamieszkiwania w tej okolicy. Przewiduje się, że projekt realizowany będzie etapami. Głównym problemem, który jest przyczyną realizacji projektu jest niska efektywność energetyczna budynków, co skutkuje emisją zanieczyszczeń do atmosfery oraz wysokimi kosztami bieżącymi utrzymania budynków. Celem projektu jest wzrost efektywności energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych. Produkty: Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji [m2]	2016 - 2023	284 000 zł	Środki zewnętrzne (RPO WD 2014 – 2020) Środki budżetowe Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY
ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

CZ2	Rewitalizacja zdegradowanych obszarów na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w tym Rewitalizacja zdegradowanych zasobów mieszkaniowych na obszarze rewitalizowanym „Centrum Czerniawy-Zdroju” (LISTA A)	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Wspólnoty mieszkaniowe Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	Ulice: Górzysta, Izerska, Modrzewiowa, Sanatoryjna, Spadzista, Spokojna, Strażacka, Zacisze.	<p>Efektywność energetyczna: liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii [szt.]</p> <p>Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków [szt.]</p> <p>Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła [szt.]</p> <p>Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – protokół odbioru</p> <p>Rezultaty:</p> <p>Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej [GJ/rok]</p> <p>Redukcja emisji gazów cieplarnianych: szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34) [tony równoważnika CO2/rok]</p> <p>Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – pomiar zużycia energii</p> <p>Cele rewitalizacji:</p> <p>Cel strategiczny nr 3: Wzrost wewnątrzmijskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Czerniawy-Zdroju</p>	2016 - 2023	211 000 zł	Środki zewnętrzne (RPO WD 2014 – 2020) Środki budżetowe Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

CZ3	Rewitalizacja zdegradowanych budynków i terenów w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych,	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Wspólnoty mieszkaniowe Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	Ulice: Górzysta, Izerska, Modrzewiowa, Sanatoryjna, Spadziста, Spokojna, Strażacka, Zaczysze.	projekt ma rozwiązać jest degradacja przestrzenna, społeczna i gospodarcza obszaru. Celem projektu jest kompleksowa rewitalizacja obszaru w ujęciu społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Produkty: Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [km2] Rozwój obszarów miejskich: wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich [szt.] Rozwój obszarów miejskich: wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich [jednostki mieszkalne] Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – protokoł odbioru Rezultaty: Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby] Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – ewidencja ludności Cele rewitalizacji: Cele rewitalizacji: Cel strategiczny nr 3: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Czerniawy-Zdroju	2016 - 2023	450 000 zł	Środki budżetowe Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój
-----	--	---	---	--	-------------	------------	--

gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych na obszarze rewitalizowanym „Obszar Centrum Czerniawy-Zdroju” (LISTA A)			przestrzeni publicznej na tym obszarze. Przewiduje się, że projekt realizowany będzie etapami. Istotnym problemem który projekt ma rozwiązać jest degradacja przestrzeni, gospodarcza i społeczna obszaru. Celem projektu jest kompleksowa rewitalizacja obszaru w ujęciu społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Produkty: Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [km2] Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.] Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – protokół odbioru Rezultaty: Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby] Ilość budynków oferujących nowe funkcje społeczne, gospodarcze i kulturalne [szt.] Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – ewidencja użytkowników, rejestr budynków Cele rewitalizacji: Cel strategiczny nr 3: Wzrost wewnątrzmijskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Czerniawy-Zdroju	2 000 000 zł	2019-2020	Środki zewnętrzne (RPO WD 2014 – 2020) Środki budżetowe Gminy Miejskiej
CZ4	Rewitalizacja ulicy Sanatoryjnej w Czerniawie-Zdroju	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Mieszkańcy	Ulica Sanatoryjna	Krótki opis projektu oraz zaplanowanych działań: Projekt obejmował będzie przebudowę ul. Sanatoryjnej na ciąg pieszo -jezdny od skrzyżowania ul. Sanatoryjnej z ul. Sudecką do Domu Zdrojowej wraz z rewitalizacją pijalni wód mineralnych. Efektem realizacji projektu będą rewitalizowane obszary (w tym budynki), co wpłynie na atrakcyjność przestrzeni publicznej na tym obszarze. Istotnym problemem który projekt ma rozwiązać jest degradacja przestrzeni, gospodarcza i społeczna obszaru.		

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

				<p>Celem projektu jest kompleksowa rewitalizacja obszaru w ujęciu społecznym, gospodarczym i przestrzennym.</p> <p>Produkty:</p> <p>Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [km2]</p> <p>Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]</p> <p>Długość przebudowanych dróg gminnych [km]</p> <p>Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – protokoły odbioru</p> <p>Rezultaty:</p> <p>Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby]</p> <p>Sposób pomiaru: Dane Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój – ewidencja użytkowników, rejestr budynków</p> <p>Cele rewitalizacji:</p> <p>Cel strategiczny nr 3: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Czerniawy-Zdroju</p>	2017-2020	12 000 000 zł	<p>Środki zewnętrzne (RPO WD 2014 – 2020)</p> <p>Środki prywatne</p>	Świeradów-Zdrój
CZ5	<p>Rewitalizacja zdegradowanych budynków i terenów uzdrowiskowych w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, przywrócenie lub poprawa funkcji uzdrowiskowych</p>	<p>Zgłaszający: Uzdrawisko Świeradów-Zdrój – Grupa PGU, ul. Zdrojowa 2</p>	<p>Obiekt Dom Zdrojowy Czerniawa ul. Sanatoryjna 48</p>	<p>Krótki opis projektu oraz zaplanowanych działań:</p> <p>Projekt obejmował będzie sporządzenie koncepcji i dokumentacji technicznej wykorzystania zdegradowanych budynków i terenów jak również przeprowadzenie robót budowlanych w budynku w celu przywrócenia im lub nadania nowych funkcji społecznych, kulturalnych i gospodarczych w tym poprawy funkcji uzdrowiskowych. Realizacja projektu pozwoli na ochronę obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków, usytuowanych w strefie ochrony konserwatorskiej, przed techniczną degradacją.</p> <p>Efektom realizacji projektu będą zrewitalizowane obszary (w tym budynki) oferujące nowe funkcje społeczne, gospodarcze i kulturalne, co wpłynie na atrakcyjność</p>				

	<p>na terenie obszaru rewitalizowanego „Centrum Czerniawy-Zdrój”.</p>			<p>przestrzeni publicznej na tym obszarze. Przewiduje się, że projekt realizowany będzie etapami.</p> <p>Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na niwelowanie negatywnych zjawisk gospodarczych takich jak degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych i ich otoczenia oraz zachowanie i ochronę przestrzeni o zasobach i walorach uzdrowiskowych.</p> <p>Cele projektu dotyczą poprawy funkcji uzdrowiskowych, wzrostu efektywności energetycznej obiektów, przywrócenie wartości budynkom na obszarze rewitalizowanym, kompleksową rewitalizację obszaru w ujęciu społecznym, przestrzennym i gospodarczym.</p> <p>Produkty:</p> <p>Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [km2]</p> <p>Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]</p> <p>Sposób pomiaru: Dane Inwestora – protokół odbioru</p> <p>Rezultaty:</p> <p>Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby]</p> <p>Ilość budynków oferujących nowe funkcje społeczne, gospodarcze i kulturalne [szt.]</p> <p>Sposób pomiaru: Dane Inwestora – ewidencja użytkowników, rejestr budynków</p> <p>Cele rewitalizacji:</p> <p>Cel strategiczny nr 3: Wzrost wewnętrznej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Centrum Czerniawy-Zdroju</p>		
--	---	--	--	---	--	--

13.5. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Wymienione w poprzednim punkcie projekty rewitalizacyjne wspierane będą przez szereg mniejszych projektów (działań) komplementarnych, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno zidentyfikować indywidualnie, lecz wspomagają w sposób istotny i znaczny realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Poniżej przedstawiono proponowane działania uzupełniające w kontekście poszczególnych sfer objętych rewitalizacją, które pozwolą na osiągnięcie zaplanowanych celów dla każdego z wyznaczonych obszarów rewitalizacji:

- projekty sfery społecznej przyczyniające się do wzrostu aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców obszarów rewitalizowanych, wzrostu integracji społeczności lokalnej oraz wzrostu jakości życia. Będą to działania organizowane nie tylko przez instytucje publiczne, ale również przez organizacje trzeciego sektora oraz samych mieszkańców. Działania te obejmować będą różnorodne imprezy, wydarzenia, spotkania o charakterze rekreacyjnym, sportowym, kulturalnym i edukacyjnym, jak również przedsięwzięcia infrastrukturalne. Efektem realizowanych przedsięwzięć będzie wzmocnienie oddziaływania głównych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz realizacja założonego celu społecznego w zakresie rewitalizacji. Poniżej przedstawiono przykładowe przedsięwzięcia, które realizowane będą w sferze społecznej:
  - wypracowanie i wdrożenia mechanizmów partycypacji społecznej w celu zwiększenia poziomu integracji społecznej i współdecydowania w procesie podejmowania decyzji przez lokalny samorząd,
  - plenery filmowe dla mieszkańców,
  - malowanie ogólnodostępnych ławek,
  - organizacja pikników na świeżym powietrzu, wspólnych wycieczek,
  - wspólne zagospodarowanie przestrzeni otaczających budynki mieszkalne (ogródki, niewielkie wspólne tereny zielone, nasadzenia roślin),
  - wspólne malowanie klatek schodowych, elementów wspólnych,
  - organizacja zawodów sportowych w ujęciu lokalnym (np. turnieje piłki nożnej pomiędzy poszczególnymi ulicami),
  - premiowanie postępów w nauce (stypendia, promowanie),
  - premiowanie aktywności sportowej (puchary, niewielkie nagrody),
  - podnoszenie kompetencji „miękkich” lokalnych liderów i osób współpracujących z grupami problemowymi,
  - tworzenie kalendarzy wydarzeń dla każdego obszaru objętego rewitalizacją,
  - organizacja konkursów w zakresie wiedzy o mieście, organizacja lokalnych wycieczek pozwalających zwiększyć wiedzę o swoim mieście,
  - wydawnictwa dotyczące poszczególnych obszarów rewitalizowanych,
  - organizacja festynów szkolnych w celu integracji dorosłych,
  - stworzenie infrastruktury opieki dla osób w wieku do lat trzech oraz osób w podeszłym wieku,
  - rozwój bazy mieszkaniowej,
  - rozwój oferty edukacyjnej.

- projekty sfery gospodarczej przyczyniające się do wzrostu potencjału małych i średnich przedsiębiorstw, ich powstawania, rozwoju przedsiębiorczości oraz wzrostu kompetencji mieszkańców obszarów rewitalizowanych. Planowane działania przyczynią się również do wzrostu liczby całorocznych miejsc pracy. Działania w tym zakresie organizowane będą zarówno przez podmioty publiczne (im. Urząd Miasta, MOPS, PUP), ale również przez fundacje i stowarzyszenia działające na terenie miasta. Do przykładowych przedsięwzięć i działań możemy zaliczyć:
  - utworzenie Lokalnego Inkubatora Przedsiębiorczości,
  - cykliczne rozmowy z przedsiębiorcami,
  - poszukiwanie i wdrażanie udogodnień organizacyjnych dla przedsiębiorców,
  - system ulg podatkowych, który wspomaga zaprogramowane w LPR zmiany,
  - promowanie dostępnej oferty szkoleniowej i doradczej dla osób i podmiotów gospodarczych,
  - promowanie uczenia się przez całe życie,
  - promowanie przedsiębiorczości,
  - promocja pomocy międzypokoleniowej,
  - promowanie wzajemnej pomocy „Bank czasu”,
  - nowe umiejętności – nowe możliwości – rozwój kompetencji podstawowych mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym (utrzymanie czystości, prowadzenie domu, dietytyka, przygotowanie posiłków, itp.),
  - promocja gminy na rynku krajowym i zagranicznym,
  - organizacja kursów dla osób bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem, które pozwolą na stosunkowo szybkie nabycie nowych kwalifikacji i zmianę zawodu,
  - wsparcie dla przedsiębiorczości społecznej,
  - zachęcanie do rozwoju współpracy przedsiębiorców ze szkolnictwem ponadgimnazjalnym,
  - organizacja konkursów dotyczących przedsiębiorczości,
  - promocja gminnych terenów inwestycyjnych,
  - tworzenie warunków inwestycyjnych dla rozwoju infrastruktury turystyki i rekreacji,
  - działania nakłaniające do założenia firmy na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój,
  - mentoring dla osób które chcą rozwijać się zawodowo,
  - wyznaczanie kierunków rozwoju lokalnego biznesu w tym promowanie rolnictwa ekologicznego i agroturystyki.
- projekty sfery przestrzennej uwzględniające aspekty: środowiskowy i infrastrukturalny. Organizatorem działań w tym zakresie będą zarówno podmioty publiczne, podmioty sektora społecznego, przedsiębiorcy jak i sami mieszkańcy obszarów rewitalizowanych. Działania w tym zakresie powiązane będą ze sferą społeczną, które przewiduje szereg działań wpływających na poziom zagospodarowania przestrzeni. Będą to bardzo często przedsięwzięcia niskonakładowe wykonywane samodzielnie przez mieszkańców. Poniżej podano przykłady planowanych działań:
  - malowanie ogólnodostępnych ławek,
  - wspólne zagospodarowanie przestrzeni otaczających budynki mieszkalne (ogródki, niewielkie wspólne tereny zielone, nasadzenia roślin),
  - wdrożenie programu pn. „Program poprawy jakości małej architektury i otoczenia – sami dbamy o swoje otoczenie”,

- ponowne zagospodarowanie pustych terenów na cele rekreacyjne, sportowe,
- wspólne malowanie klatek schodowych, elementów wspólnych,
- poprawa dostępu do infrastruktury technicznej w budynkach objętych programem,
- poprawa stanu istniejących dróg lokalnych (poprawa stanu zagospodarowania otoczenia budynków),
- poprawa stanu małej infrastruktury drogowej (ciągi pieszo – rowerowe, oświetlenie, przystanki),
- sprzątanie terenów otaczających budynki mieszkalne, terenów wspólnych (m.in. place zabaw) przez mieszkańców lub przy ich współudziale,
- poprawa stanu infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej, sportowej i leczniczej,
- modernizacja i rozbudowa małej architektury,
- odnowa elewacji, poprawa estetyki budynków,
- montaż monitoringu w miejscach wskazanych przez mieszkańców w celu poprawy bezpieczeństwa,
- aktywna współpraca z wszystkimi zainteresowanymi w zakresie znajdowania nowych funkcji dla miejsc i obiektów, które utraciły swoje pierwotne przeznaczenie (m.in. deweloperzy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe),
- poprawa estetyki reklam,
- działania mające na celu wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców (niska emisja, gospodarka odpadami, odnawialne źródła energii),
- działania mające na celu zachęcanie mieszkańców do korzystania z komunikacji miejskiej w celu ograniczania ruchu samochodowego w mieście,
- montaż małej architektury rowerowej, promowanie poruszania się rowerem,
- działania edukacyjne mające na celu zmniejszenie zanieczyszczenia terenów zielonych, ciągów komunikacyjnych i terenów wspólnych,
- planowanie przestrzenne z udziałem lokalnej społeczności,
- podnoszenie atrakcyjności przestrzeni publicznych przez zieleń urządzoną,
- porządkowanie sytuacji prawnej terenów porzuconych i ich zagospodarowanie zgodne z oczekiwaniami lokalnych społeczności,
- promowanie obiektów i miejsc dziedzictwa kulturowego wśród mieszkańców i turystów odwiedzających miasto.

Efektami działań towarzyszących głównym projektom rewitalizacyjnym będą

- Ożywienie społeczno-gospodarcze na obszarach objętych rewitalizacją;
- Wspomaganie uzyskania ładu przestrzennego;
- Poprawa krajobrazu;
- Wzrost standardu nieruchomości i przywrócenie ich utraconej wartości;
- Zmniejszenie dysproporcji w zagospodarowaniu przestrzennym obszaru;
- Poprawa wizerunku i tożsamości lokalnej mieszkańców;
- Zainicjowanie i wzmocnienie współpracy między różnymi podmiotami przy lokalnych działaniach społecznych;
- Partycypacja społeczna, a więc włączenie mieszkańców do procesu decyzyjnego;

- Wsparcie społecznych grup inicjatywnych na rzecz inwestycji rewitalizacyjnych;
- Poprawa standardu zasobów mieszkaniowych;
- Wzrost ilości przedsięwzięć organizowanych w obszarze oddziaływania inwestycji;
- Wzrost liczby turystów odwiedzających dzielnice w obszarze oddziaływania projektu;
- Zwiększenie udziału społeczności lokalnej w życiu kulturalnym miasta.

14. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami / przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym projektem rewitalizacji

Określone w niniejszym dokumencie projekty rewitalizacyjne określone zostały przy zachowaniu zasady komplementarności przestrzennej, problemowej i międzyokresowej.

Komplementarność przestrzenna dotycząca trzech wyznaczonych obszarów rewitalizacji pozwoli na efektywne oddziaływanie na cały obszar dotknięty kryzysem. Poszczególne projekty zaplanowane do realizacji na wyznaczonych obszarach dopełniają się przestrzennie co umożliwi osiągnięcie efektu synergii.

Komplementarność problemowa oznacza realizację projektów rewitalizacyjnych, które wzajemnie dopełniają się pod względem tematycznym, sprawiając, że program rewitalizacji oddziaływał będzie na wyznaczone obszary we wszystkich niezbędnych aspektach.

Komplementarność międzyokresowa oznacza, że zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia uzupełniać będą projekty zrealizowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji obowiązującego na obszarze Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w latach 2010-2013. Zadania określone w niniejszym dokumencie skoncentrowane są w ujęciu przestrzennym, problemowym i czasowym na trzech wyznaczonych obszarach rewitalizacyjnych.

W sferze przestrzennej (obszar ul. 11 Listopada) jako priorytetowe projekty należy potraktować przedsięwzięcia dotyczące mieszkalnictwa (zły stan infrastruktury mieszkalnej, niska efektywność energetyczna) – projekty L1, L2, L3 (projekty kluczowe), które stanowią podstawę realizacji pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w sferze przestrzeni tj. projektów M9 (komunikacja autobusowa) i M11 (adaptacja budynku byłego dworca kolejowego). Planowane inwestycje realizowane będą w partnerstwie ze Wspólnotami Mieszkaniowymi, które zarządzają nieruchomościami. Podobne podejście należy zastosować na obszarze rewitalizacyjnym nr 2 „Centrum Świeradowa-Zdroju” oraz obszarze rewitalizacyjnym nr 3 „Centrum Czerniawy-Zdrój”.

Na obszarach objętych rewitalizacją prócz projektów dotyczących poprawy stanu budynków mieszkalnych w tym poprawy ich efektywności energetycznej – zaplanowano szereg działań w sferze społecznej oraz gospodarczej, które ze względu na niewielką liczebność mieszkańców gminy – realizowane będą na całym jej obszarze – niemniej jednak ze szczególnym uwzględnieniem obszarów rewitalizowanych. Realizacja adaptacji budynku byłego dworca kolejowego pozwoli na realizowanie projektów aktywizujących społeczność obszaru objętego rewitalizacją. Będą to projekty nakierowane na wzrost aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Lubaniu, Gminę Miejską Świeradów-Zdrój w tym przez jej jednostki organizacyjne (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Lokalny Inkubator Przedsiębiorczości). Zakres planowanych projektów w sferze społecznej i gospodarczej obejmował będzie m.in.:

- organizację staży, praktyk wraz ze wsparciem towarzyszącym,

- przyznanie środków na rozpoczęcie prowadzenia działalności gospodarczej,
- usługi aktywnej integracji społeczno – zawodowej,
- sprzedaż terenów inwestycyjnych,
- naukę aktywnego poszukiwania pracy,
- nabywanie, podwyższanie lub dostosowywanie kompetencji i kwalifikacji niezbędnych na rynku pracy w kontekście zidentyfikowanych potrzeb osoby,
- nabywanie lub uzupełnienia doświadczenia zawodowego oraz praktycznych umiejętności w zakresie wykonywania danego zawodu,
- wsparcie zatrudnienia u przedsiębiorcy lub innego pracodawcy stanowiące zachętę do zatrudnienia (pokrycie kosztów subsydiowania zatrudnienia dla osób u których zidentyfikowano adekwatność tej formy wsparcia, refundację wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, granty na utworzenie stanowiska pracy w formie telepracy, doposażenie stanowisk pracy do potrzeb osób z niepełnosprawnościami,
- stworzenie przestrzeni coworkingowej,
- stworzenie przestrzeni dla osób starszych (świadczenie usług społecznych dla osób starszych).

Przedsięwzięcia realizowane w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej są względem siebie komplementarne (stanowią wiązki projektów) których produkty i rezultaty stanowią swoje uzupełnienie. Realizacja projektów w sferze przestrzennej przyczyni się do wyeliminowania substandardowych warunków mieszkalnych oraz do poprawy efektywności energetycznej budynków wielorodzinnych, wpłynie również pozytywnie na morale mieszkańców czego efektem będzie wzrost aktywności społecznej i zawodowej. Zaplanowane przedsięwzięcia w sferze społecznej i gospodarczej poprzez odpowiednio dobrane komponenty spowodują przywrócenie i wzmocnienie kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności, aktywności społecznej w tym integracji sąsiedzkiej, umożliwią podjęcie decyzji dotyczącej wyboru lub zmiany zawodu, wyposażenie w kompetencje i kwalifikacje zawodowe oraz umiejętności pożądane na rynku pracy. Działania w sferze społecznej i gospodarczej przyczynią się również do dostosowania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych do potrzeb lokalnego rynku pracy. Efektami zaplanowanych działań rewitalizacyjnych będą:

- Ożywienie społeczno-gospodarcze;
- Uzyskanie ładu przestrzennego;
- Przywrócenie nieruchomościom ich utraconej wartości;
- Poprawa standardu zasobów mieszkaniowych;
- Poprawa wizerunku i tożsamości lokalnej mieszkańców;
- Wzrost ilości przedsięwzięć organizowanych w obszarze oddziaływania inwestycji;
- Spadek ilości osób korzystających z pomocy społecznej;
- Spadek ilości osób bezrobotnych;
- Wzrost ilości podmiotów gospodarczych na terenie gminy;
- Zwiększenie udziału społeczności lokalnej w życiu miasta i gminy;
- Zainicjowanie i wzmocnienie współpracy między różnymi podmiotami przy lokalnych działaniach społecznych;
- Wzrost partycypacji społecznej, rozumianej jako włączenie mieszkańców do procesu decyzyjnego;

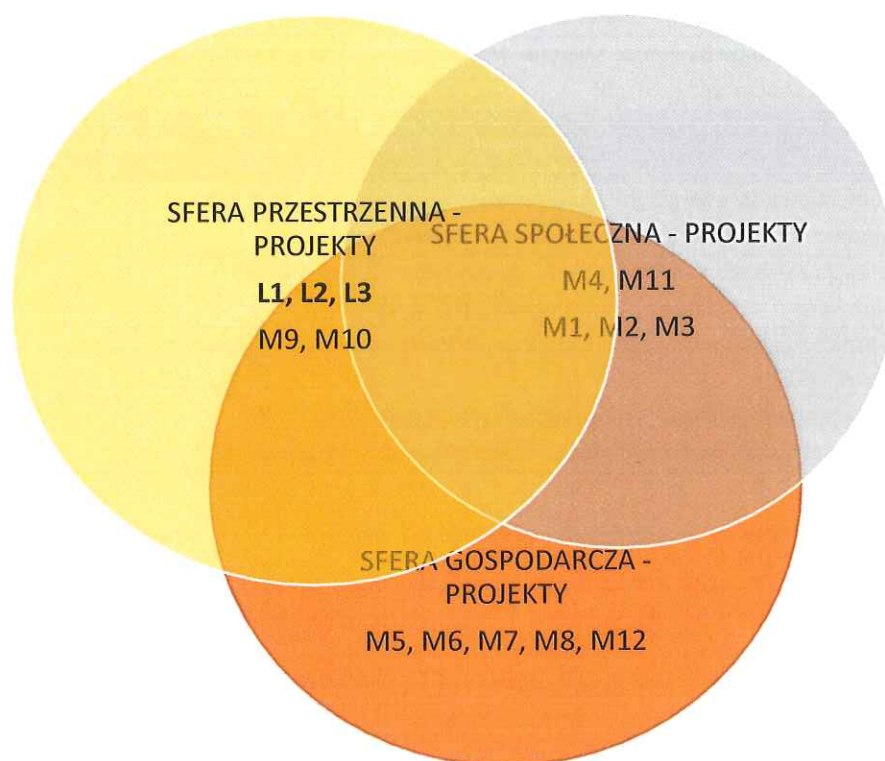
- Wsparcie formalne społecznych grup inicjatywnych na rzecz inwestycji rewitalizacyjnych.

Projekty planowane do realizacji podzielono zgodnie z wytycznymi do opracowywania Lokalnych Programów Rewitalizacji w Województwie Dolnośląskim na listę A i B.

Realizacja wszystkich zaplanowanych działań pozwoli na kompleksową rewitalizację obszaru w sferze przestrzennej (zły stan budynków mieszkalnych, niska efektywność energetyczna), społecznej (korzystanie z pomocy społecznej, bezrobocie, przestępczość) i gospodarczej (niska aktywność ekonomiczna mieszkańców, niewystarczająca ilość podmiotów gospodarczych na terenie gminy).

14.1. Obszar rewitalizowany nr 1 „Obszar ul. 11 Listopada”

Rysunek 1 Wiązki projektów na obszarze rewitalizowanym nr 1 „Obszar ul. 11 Listopada”

Źródło: Opracowanie własne

Wykaz projektów planowanych do realizacji na obszarze rewitalizowanym:

Tabela 23 Wykaz projektów planowanych do realizacji na obszarze rewitalizowanym nr 1 „Obszar ul. 11 Listopada”

Numer projektu	Tytuł projektu	Cele projektu
M1	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie lubańskim (II)”	S, G
M2	„Aktywizacja osób bezrobotnych od 30 roku życia, które znajdują się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w powiecie lubańskim (II)”	S,G
M3	Program specjalny pn. „BUDZIK 2”	S,G
M4	Wzmacnianie potencjału społeczności lokalnej na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój (LISTA B)	S,G

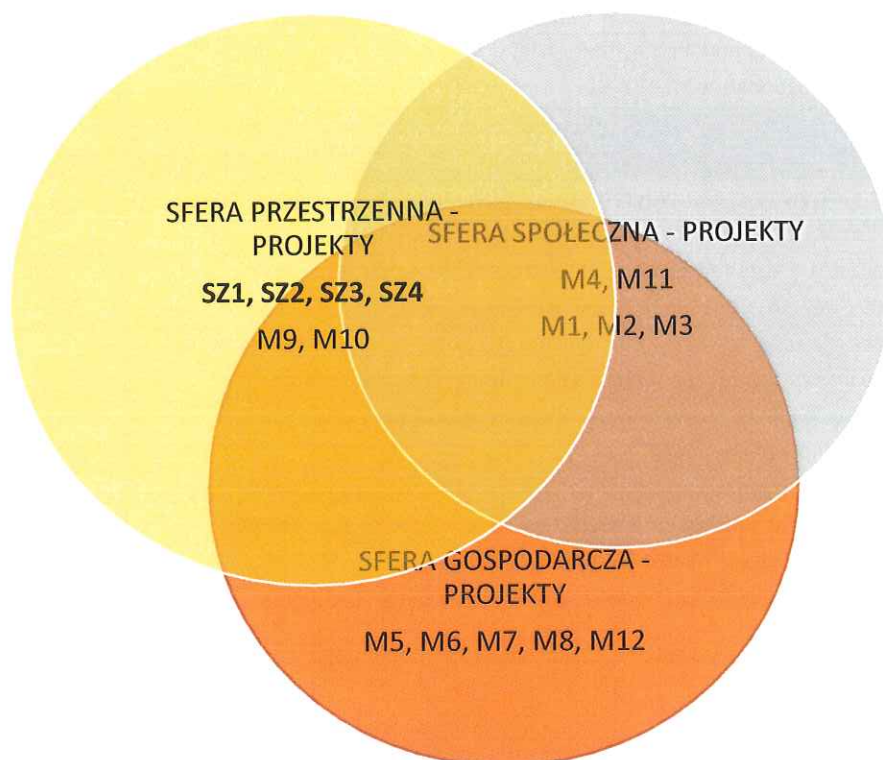

M5	Wzrost aktywności zawodowej i gospodarczej mieszkańców Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój poprzez zagospodarowanie terenów inwestycyjnych	S,G
M6	Rozwój wsparcia skierowanego do osób przedsiębiorczych na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój	G
M7	Wsparcie osób poszukujących pracy (LISTA B)	G
M8	Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy (LISTA B)	G
M9	Zakup niskoemisyjnego taboru autobusowego dla połączeń miejskich i podmiejskich w Gminie Miejskiej Świeradów-Zdrój (LISTA B)	S,P
M10	Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój	P
M11	Adaptacja budynku byłego dworca kolejowego wraz z otoczeniem na centrum muzealno – kulturalne społeczne w Świeradowie-Zdroju (LISTA B)	P,S
M12	"Adaptacja obiektu po Bibliotece Miejskiej w Świeradowie-Zdroju na cele społeczne i gospodarcze" (LISTA B)	G, S
Numer projektu	Tytuł projektu	
L1	Wzrost efektywności energetycznej budynków mieszkalnych na obszarze rewitalizowanym „Obszar ulicy 11 Listopada” (LISTA B)	P,S
L2	Rewitalizacja zdegradowanych zasobów mieszkaniowych na obszarze rewitalizowanym „Obszar ulicy 11 Listopada” (LISTA A)	P,S
L3	Rewitalizacja zdegradowanych budynków i terenów w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych na obszarze rewitalizowanym „Obszar ulicy 11 Listopada”	P,S

Źródło: Opracowanie własne

14.2. Obszar rewitalizowany nr 2 „Centrum Świeradowa-Zdroju”

Rysunek 2 Wiązki projektów na obszarze rewitalizowanym nr 2 „Centrum Świeradów-Zdroju”

Źródło: Opracowanie własne

Wykaz projektów planowanych do realizacji na obszarze rewitalizowanym:

Tabela 24 Wykaz projektów planowanych do realizacji na obszarze rewitalizowanym nr 2 „Centrum Świeradów-Zdroju”

Numer projektu	Tytuł projektu	Cele projektu
M1	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie lubańskim (II)”	S, G
M2	„Aktywizacja osób bezrobotnych od 30 roku życia, które znajdują się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w powiecie lubańskim (II)”	S,G
M3	Program specjalny pn. „BUDZIK 2”	S,G
M4	Wzmacnianie potencjału społeczności lokalnej na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój (LISTA B)	S,G
M5	Wzrost aktywności zawodowej i gospodarczej mieszkańców Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój poprzez zagospodarowanie terenów inwestycyjnych	S,G
M6	Rozwój wsparcia skierowanego do osób przedsiębiorczych na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój	G
M7	Wsparcie osób poszukujących pracy (LISTA B)	G
M8	Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy (LISTA B)	G
M9	Zakup niskoemisyjnego taboru autobusowego dla połączeń miejskich i podmiejskich w Gminie Miejskiej Świeradów-Zdrój (LISTA B)	S,P
M10	Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój	P

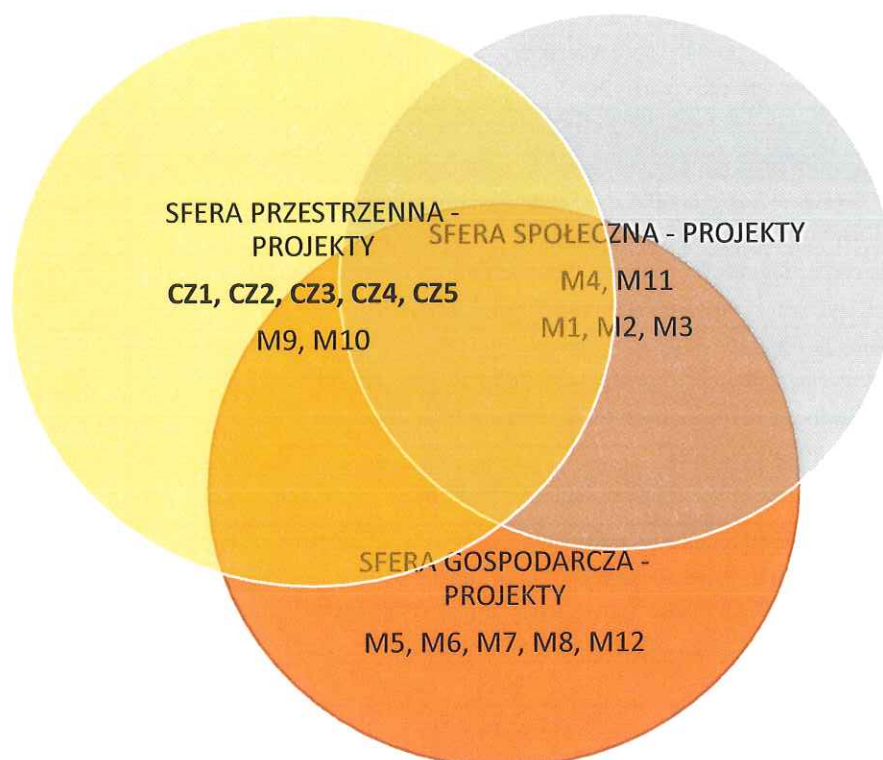

M11	Adaptacja budynku byłego dworca kolejowego wraz z otoczeniem na centrum muzealno – kulturalne społeczne w Świeradowie-Zdroju (LISTA B)	P,S
M12	"Adaptacja obiektu po Bibliotece Miejskiej w Świeradowie-Zdroju na cele społeczne i gospodarcze" (LISTA B)	G, S
Numer projektu	Tytuł projektu	
SZ1	Wzrost efektywności energetycznej budynków mieszkalnych na obszarze rewitalizowanym „Centrum Świeradowa-Zdroju” (LISTA B)	P,S
SZ2	Rewitalizacja zdegradowanych zasobów mieszkaniowych na obszarze rewitalizowanym „Centrum Świeradowa-Zdroju” (LISTA A)	P,S
SZ3	Rewitalizacja zdegradowanych budynków i terenów w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych na obszarze rewitalizowanym „Obszar Centrum Świeradowa-Zdroju”	P,S
SZ4	Rewitalizacja zdegradowanych budynków i terenów uzdrowiskowych w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, przywrócenie lub poprawa funkcji uzdrowiskowych na terenie obszaru rewitalizowanego „Centrum Świeradowa-Zdroju”. (LISTA A)	P,S,G

Źródło: Opracowanie własne

14.3. Obszar rewitalizowany nr 3 „Centrum Czerniawy-Zdrój”

Rysunek 3 Wiązki projektów na obszarze rewitalizowanym nr 3 „Centrum Czerniawy-Zdrój”

Źródło: Opracowanie własne

Wykaz projektów planowanych do realizacji na obszarze rewitalizowanym:

Tabela 25 Wykaz projektów planowanych do realizacji na obszarze rewitalizowanym nr 3 „Centrum Czerniawy-Zdrój”

Numer projektu	Tytuł projektu	Cele projektu
M1	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie lubańskim (II)”	S, G
M2	„Aktywizacja osób bezrobotnych od 30 roku życia, które znajdują się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w powiecie lubańskim (II)”	S,G
M3	Program specjalny pn. „BUDZIK 2”	S,G
M4	Wzmacnianie potencjału społeczności lokalnej na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój (LISTA B)	S,G
M5	Wzrost aktywności zawodowej i gospodarczej mieszkańców Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój poprzez zagospodarowanie terenów inwestycyjnych	S,G
M6	Rozwój wsparcia skierowanego do osób przedsiębiorczych na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój	G
M7	Wsparcie osób poszukujących pracy (LISTA B)	G
M8	Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy (LISTA B)	G
M9	Zakup niskoemisyjnego taboru autobusowego dla połączeń miejskich i podmiejskich w Gminie Miejskiej Świeradów-Zdrój (LISTA B)	S,P
M10	Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój	P

M11	Adaptacja budynku byłego dworca kolejowego wraz z otoczeniem na centrum społeczne w Świeradowie-Zdroju	P,S
M12	"Adaptacja obiektu po Bibliotece Miejskiej w Świeradowie-Zdroju na cele społeczne i gospodarcze" (LISTA B)	G, S
Numer projektu	Tytuł projektu	
CZ1	Wzrost efektywności energetycznej budynków mieszkalnych na obszarze rewitalizowanym „Centrum Czerniawy-Zdroju” (LISTA B)	P,S
CZ2	Rewitalizacja zdegradowanych zasobów mieszkaniowych na obszarze rewitalizowanym „Centrum Czerniawy-Zdroju” (LISTA A)	P,S
CZ3	Rewitalizacja zdegradowanych budynków i terenów w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych na obszarze rewitalizowanym „Obszar Centrum Czerniawy-Zdroju”	P,S
CZ4	Rewitalizacja ulicy Sanatoryjnej w Czerniawie-Zdroju	P,S
CZ5	Rewitalizacja zdegradowanych budynków i terenów uzdrowiskowych w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, przywrócenie lub poprawa funkcji uzdrowiskowych na terenie obszaru rewitalizowanego „Centrum Czerniawy-Zdrój”. (LISTA A)	P,S,G

Źródło: Opracowanie własne

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY
ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

15. Finansowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji

Poniżej przedstawiono potencjalne źródła finansowania działań projektów planowanych do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój. Do najważniejszych źródeł finansowania projektów należą środki budżetowe Gminy oraz Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego na lata 2014 – 2020.

Tabela 26 Źródła finansowania projektów ujętych w Programie

Numer projektu	Tytuł projektu	Zgłaszający / Wnioskodawca	Budżet Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój	Środki zewnętrzne (m.in. RPO WD, EOG MNF, WFOŚiGW)	Pozostałe źródła finansowania (m.in. budżety podmiotów zgłaszających zadanie, środki prywatne)	Szacunkowy koszt realizacji projektu w zł
M1	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie lubańskim (II)	Zgłaszający: Powiatowy Urząd Pracy w Lubaniu Wnioskodawca: Powiatowy Urząd Pracy w Lubaniu		13 600 000	2 400 000	16 000 000
M2	„Aktywizacja osób bezrobotnych od 30 roku życia, które znajdują się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w powiecie lubańskim (II)”	Zgłaszający: Powiatowy Urząd Pracy w Lubaniu Wnioskodawca: Powiatowy Urząd Pracy w Lubaniu		2 136 000	12 104 000	14 240 000
M3	Program specjalny pn. „BUDZIK 2”	Zgłaszający: Powiatowy Urząd Pracy w Lubaniu Wnioskodawca: Powiatowy Urząd Pracy w Lubaniu			4 616 000	4 616 000
M4	Wzmacnianie potencjału społeczności lokalnej na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój (LISTA B)	Zgłaszający: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świeradowie - Zdroju Wnioskodawca:	150 000	850 000		1 000 000

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

		Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świeradowie - Zdroju				
M5	Wzrost aktywności zawodowej i gospodarczej mieszkańców Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój poprzez zagospodarowanie terenów inwestycyjnych	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	20 000			20 000
M6	Rozwój wsparcia skierowanego do osób przedsiębiorczych na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	15 000	85 000		100 000
M7	Wsparcie osób poszukujących pracy (LISTA B)	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	75 000	425 000		500 000
M8	Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy (LISTA B)	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	75 000	425 000		500 000
M9	Zakup niskoemisyjnego taboru autobusowego dla połączeń miejskich i podmiejskich w Gminie Miejskiej Świeradów-Zdrój (LISTA B)	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	375 000	2 125 000		2 500 000
M10	Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Wspólnoty mieszkaniowe Wnioskodawca: Wspólnoty mieszkaniowe	250 000			250 000
M11	Adaptacja budynku byłego dworca kolejowego wraz z otoczeniem na centrum muzealno – kulturalne społeczne w Świeradowie-Zdroju (LISTA B)	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	525 000	2 975 000		3 500 000

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY MIEJSKIEJ ŚWIERADÓW-ZDRÓJ NA LATA 2016-2023

M12	"Adaptacja obiektu po Bibliotece Miejskiej w Świeradów-Zdroju na cele społeczne i gospodarcze" (LISTA B)	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	45 000	255 000		300 000
	SUMA		1 530 000,00	22 876 000,00	19 120 000,00	43 526 000,00
L1	Wzrost efektywności energetycznej budynków mieszkalnych na obszarze rewitalizowanym „Obszar ulicy 11 Listopada” (LISTA B)	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Wspólnoty mieszkaniowe Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	113 850	645 150		759 000
L2	Rewitalizacja zdegradowanych obszarów na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w tym Rewitalizacja zdegradowanych zasobów mieszkaniowych na obszarze rewitalizowanym „Obszar ulicy 11 Listopada” (LISTA A)	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Wspólnoty mieszkaniowe Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	225 900	1 280 100		1 506 000
L3	Rewitalizacja zdegradowanych budynków i terenów w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych na obszarze rewitalizowanym „Obszar ulicy 11 Listopada”	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Wspólnoty mieszkaniowe Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	150 000			150 000
	SUMA		489 750,00	1 925 250,00	0,00	2 415 000,00
SZ1	Wzrost efektywności energetycznej budynków mieszkalnych na obszarze rewitalizowanym „Centrum Świeradów-Zdroju” (LISTA B)	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Wspólnoty mieszkaniowe Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	246 450	1 396 550		1 643 000

SZ2	Rewitalizacja zdegradowanych obszarów na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w tym Rewitalizacja zdegradowanych zasobów mieszkaniowych na obszarze rewitalizowanym „Centrum Świeradowa-Zdroju” (LISTA A)	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Wspólnoty mieszkaniowe Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	552 900	3 133 100		3 686 000
	Rewitalizacja zdegradowanych budynków i terenów w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych na obszarze rewitalizowanym „Obszar Centrum Świeradowa-Zdroju”	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Wspólnoty mieszkaniowe Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	300 000			300 000
SZ4	Rewitalizacja zdegradowanych budynków i terenów uzdrowiskowych w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, przywrócenie lub poprawa funkcji uzdrowiskowych na terenie obszaru rewitalizowanego „Centrum Świeradowa-Zdroju” (LISTA A)	Zgłaszający: Uzdrowisko Świeradów-Czerniawa Sp. z o.o. – Grupa PGU, Świeradów-Zdrój, ul. Zdrojowa 2		26 580 000	17 720 000	44 300 000
	SUMA		1 099 350,00	31 109 650,00	17 720 000,00	49 929 000,00
CZ1	Wzrost efektywności energetycznej budynków mieszkalnych na obszarze rewitalizowanym „Centrum Czerniawy-Zdroju” (LISTA B)	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Wspólnoty mieszkaniowe Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	42 600	241 400		284 000
	Rewitalizacja zdegradowanych obszarów na terenie Gminy	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	31 650	179 350		211 000

	Miejskiej Świeradów-Zdrój w tym Rewitalizacja zdegradowanych zasobów mieszkaniowych na obszarze rewitalizowanym „Centrum Czerniawy-Zdroju” (LISTA A)	Wspólnoty mieszkaniowe Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój				
CZ3	Rewitalizacja zdegradowanych budynków i terenów w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych na obszarze rewitalizowanym „Obszar Centrum Czerniawy-Zdroju”	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój Wspólnoty mieszkaniowe Wnioskodawca: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	450 000			450 000
CZ4	Rewitalizacja ulicy Sanatoryjnej w Czerniawie-Zdroju	Zgłaszający: Gmina Miejska Świeradów-Zdrój	300 000	1 700 000		
CZ5	Rewitalizacja zdegradowanych budynków i terenów uzdrowiskowych w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, przywrócenie lub poprawa funkcji uzdrowiskowych na terenie obszaru rewitalizowanego „Centrum Czerniawy-Zdrój” (LISTA A)	Mieszkańcy Zgłaszający: Uzdrowisko Świeradów-Czerniawa Sp. z o.o. – Grupa PGU, Świeradów-Zdrój, ul. Zdrojowa 2		7 200 000	4 800 000	12 000 000
SUMA			824 250,00	9 320 750	4 800 000,00	14 945 000,00

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 27 Zbiorcze zestawienie źródeł finansowania Programu

Obszar	Budżet Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój	Pozostałe źródła finansowania (m.in. budżety podmiotów)	Szacunkowy koszt realizacji projektów w zł
--------	--	---	--

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY
ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

		Środki zewnętrzne (m.in. RPO WD, EOG MNF, WFOŚiGW)	zgłaszających zadanie, środki prywatne)	
Projekty ogólnomiejskie	1 530 000,00	22 876 000,00	19 120 000,00	43 526 000,00
Obszar priorytetowy „Obszar ul. 11 Listopada”	489 750,00	1 925 250,00	0,00	2 415 000,00
Obszar priorytetowy „Centrum Świeradowa-Zdroju”	1 099 350,00	31 109 650,00	17 720 000,00	49 929 000,00
Obszar priorytetowy „Centrum Czerniawy-Zdrój”	824 250,00	9 320 750	4 800 000,00	12 945 000,00
SUMA	3 943 350,00	65 231 650,00	41 640 000,00	110 815 000,00

Źródło: Opracowanie własne

Analizując źródła finansowania projektów w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji szacuje się, że 6% środków pochodzić będzie z budżetu Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój, 55% ze środków zewnętrznych (najważniejsze źródło finansowania projektów), a 40% z pozostałych źródeł finansowania (m.in. budżety podmiotów zgłaszających zadanie, środki prywatne).

Najważniejszym źródłem finansowania jest Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020, w tym działanie 6.3 „Rewitalizacja zdegradowanych obszarów”. Działania RPO WD, w których możliwe jest uzyskanie preferencji za realizację projektu rewitalizacyjnego to:

- 1.3 Rozwój przedsiębiorczości (EFRR)
- 3.3 Efektywność energetyczna w budynkach użyteczności publicznej i sektorze mieszkaniowym (EFRR)
- 3.4 Wdrażanie strategii niskoemisyjnych (EFRR)
- 4.3 Dziedzictwo kulturowe (EFRR)
- 5.2 System transportu kolejowego (EFRR)
- 6.1 Inwestycje w infrastrukturę społeczną (EFRR)
- 8.2 Wsparcie osób poszukujących pracy (EFS)
- 8.3 Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy (EFS)
- 9.1 Aktywna integracja (EFS)
- 9.2 Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych (EFS)
- 9.4 Wspieranie gospodarki społecznej (EFS)

W zakresie finansowania przedsięwzięć dotyczących środowiska należy zwrócić również uwagę na dotacje i pożyczki udzielane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu oraz programy ogłaszane przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Pierwszy z wymienionych funduszy udziela wsparcia w ramach następujących obszarów:

- gospodarka wodna,
- gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona atmosfery,
- ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- edukacja ekologiczna,
- zapobieganie poważnym awariom,
- zarządzanie środowiskowe,
- profilaktyka zdrowotna.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest głównym źródłem finansowania w Polsce inwestycji proekologicznych. Razem z Wojewódzkimi Funduszami Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej NFOŚiGW tworzy system funduszy ekologicznych. W ramach Wspólnej Strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 roku, realizuje politykę ochrony środowiska w Polsce. W ramach funduszu występuje wsparcie finansowe głównie dla projektów, które realizują środowiskowe zobowiązania Polski, wynikające z członkostwa w Unii Europejskiej współfinansowane m.in.

z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Funduszu Spójności. NFOŚiGW udziela dotacji oraz preferencyjnych pożyczek w następujących dziedzinach:

- ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona atmosfery,
- ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- projekty międzydziedzinowe.

W zakresie konserwacji obiektów zabytkowych istotną rolę pełnią Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Jednym z najważniejszych programów z punktu widzenia realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji jest Program „Dziedzictwo kulturowe”, który wspiera działania dotyczące rewaloryzacji i konserwacji obiektów zabytkowych. Istotnym programem jest również „Promesa MKiDN”. Program wspiera finansowo projekty realizowane w ramach środków unijnych poprzez dofinansowanie wkładu własnego.

Biorąc pod uwagę aspekt społeczny rewitalizacji i finansowanie działań z nim związanych niezwykle istotnym źródłem finansowania projektów ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji jest Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, który obejmuje następujące osie priorytetowe:

- Oś I Młode osoby na rynku pracy,
- Oś II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji,
- Oś III Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju,
- Oś IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa.

Przy określaniu źródeł finansowania projektów i działań ujętych w LPR należy wziąć pod uwagę Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (czyli tzw. fundusze norweskie i fundusze EOG) które są formą bezzwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Norwegię, Islandię i Liechtenstein nowym członkom UE. Fundusze te są związane z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej oraz z jednoczesnym wejściem naszego kraju do Europejskiego Obszaru Gospodarczego (UE + Islandia, Liechtenstein, Norwegia). W zamian za pomoc finansową, państwa-darczyńcy korzystają z dostępu do rynku wewnętrznego Unii Europejskiej (choć nie są jej członkami). Fundusze obejmują następujące obszary wsparcia:

- bioróżnorodność i monitoring środowiska,
- oszczędzanie energii, odnawialne źródła,
- społeczeństwo obywatelskie,
- rozwój społeczny i regionalny,
- kulturowe dziedzictwo,
- badania naukowe i stypendia,
- Schengen i sprawy wewnętrzne,
- godna praca i dialog trójstronny,
- innowacje w zakresie zielonych technologii.

Projekty ujęte w LPR dotyczące strefy społecznej mogą być również finansowane w ramach Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, który jest instrumentem programowym i finansowym zwiększający dynamikę rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz przejawem, wypracowanej w partnerstwie publiczno-społecznym, troski o rozwój aktywności obywatelskiej i potrzeby wzmocnienia miejsca i roli trzeciego

sektora w realizacji zadań publicznych. Jego horyzontalny wymiar potwierdził ogromną różnorodność sektora organizacji pozarządowych, zarówno pod względem wyznaczonych misji i celów, jak i wewnętrznego potencjału, doświadczenia, zdolności absorpcyjnych, zasięgu, środowiska i sprawności działania oraz położenia geograficznego poszczególnych podmiotów.

Istotnym narzędziem realizacji zadań rewitalizacyjnych jest budżet obywatelski, który jest mechanizmem partycypacji obywatelskiej tj. narzędziem umożliwiającym mieszkańcom faktyczne współdecydowanie o realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji poprzez wydatkowanie części środków z lokalnego budżetu. Zasadniczym celem budżetu obywatelskiego jest większe otwarcie na głos samych mieszkańców, poprzez włączenie ich do dyskusji na temat priorytetów społeczności lokalnej z perspektywy jej wspólnego dobra. Cel ten ma prowadzić do aktywnego zaangażowania się w proces opracowania budżetu obywatelskiego oraz do efektywnego wydawania wspólnych środków z lokalnego budżetu, a tym samym budowania więzi w lokalnej społeczności. Mechanizm jest znakomitym narzędziem edukacji o samorządności – jest elementem konkretnej filozofii funkcjonowania samorządu – jako wspólnoty władz i mieszkańców danej jednostki terytorialnej, współdziałających na rzecz jej rozwoju.

16. Komunikacja społeczna w procesie rewitalizacji

Zapewnienie właściwego poziomu zakresu i jakości komunikacji społecznej umożliwi włączenie mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów w tym grup aktywnych w proces rewitalizacji, a tym samym zachowanie zasady partycypacji społecznej. W celu włączenia w proces rewitalizacji wszystkich interesariuszy konieczna jest ich identyfikacja, która została przeprowadzona w oparciu o macierz interesariuszy:

INTERESARIUSZE SFERY SPOŁECZNEJ REWITALIZACJI

Siła wpływu ↑	<ul style="list-style-type: none"> osoby korzystające z wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> Gmina Miejska Świeradów-Zdrój; Jednostki organizacyjne gminy (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej; placówki edukacyjne); Organizacje pozarządowe; Parafie; mieszkańcy chcący wyjść z sytuacji kryzysowej.
	<ul style="list-style-type: none"> mieszkańcy bierni na sprawy społeczne. 	<ul style="list-style-type: none"> Spółdzielnia mieszkaniowa; Wspólnoty mieszkaniowe; Policja; sformalizowane grupy społeczne; lokalne media.
Siła zainteresowania →		

INTERESARIUSZE SFERY PRZESTRZENNEJ (W TYM INFRASTRUKTURALNEJ I ŚRODOWISKOWEJ)

Siła wpływu ↑	<ul style="list-style-type: none"> osoby i rodziny zalegające z opłatami czynszowymi, osoby dewastujące substancję miejską; osoby i rodziny o niskim statusie materialnym; osoby o niskim poziomie świadomości ekologicznej, przedsiębiorcy niezainteresowani wzrostem efektywności energetycznej, wykorzystaniem OZE wśród posiadanych zasobów. 	<ul style="list-style-type: none"> Gmina Miejska Świeradów-Zdrój; Jednostki organizacyjne gminy (Zakład Komunikacji Miejskiej); Dostawcy mediów; Organizacje pozarządowe; Spółdzielnie mieszkaniowe, Przedsiębiorcy zainteresowani wzrostem efektywności energetycznej, wykorzystaniem OZE wśród posiadanych zasobów.
	<ul style="list-style-type: none"> mieszkańcy bierni na sprawy społeczne. 	<ul style="list-style-type: none"> Wspólnoty mieszkaniowe; sformalizowane grupy społeczne; indywidualni właściciele nieruchomości; mieszkańcy zainteresowani poprawą sytuacji przestrzennej, infrastrukturalnej i środowiskowej miasta; lokalne media.
Siła zainteresowania →		

INTERESARIUSZE SFERY GOSPODARCZEJ REWITALIZACJI

Siła wpływu ↑	<ul style="list-style-type: none"> osoby wykluczone, osoby długotrwale bezrobotne, osoby korzystające z wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> Gmina Miejska Świeradów-Zdrój; Powiatowy Urząd Pracy w Lubaniu; Organizacje pozarządowe np. Spółdzielnie socjalne; Przedsiębiorcy; Inwestorzy.
	<ul style="list-style-type: none"> mieszkańcy bierni na sprawy społeczne. 	<ul style="list-style-type: none"> bezrobotni zainteresowani znalezieniem pracy bądź utworzeniem działalności gospodarczej; szkoły ponadgimnazjalne; lokalne media.
Siła zainteresowania →		

Partycypacja społeczna jest jedną z podstawowych zasad w oparciu o którą stworzono niniejszy dokument. Lokalny Program Rewitalizacji został wypracowany przez samorząd gminny i poddany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno – funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem dokumentu oparte zostały na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów wyznaczonych do rewitalizacji tj. mieszkańcami, lokalnymi liderami, przedsiębiorcami, przedstawicielami wspólnot religijnych, organizacjami pozarządowymi, pozostałymi podmiotami (m.in. spółdzielniami mieszkaniowymi). Mając na celu jak największe uspołecznienie Lokalnego Programu Rewitalizacji podjęto następujące działania:

- powołanie Komitetu ds. Rewitalizacji Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój, którego uczestnikami są: Burmistrz Miasta, Dyrektorzy gminnych jednostek organizacyjnych, Kierownicy Referatów Urzędu Miasta, które realizują zadania w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, infrastruktury i sferze przestrzennej,
- powołanie Zespołów Zadaniowych dla trzech obszarów rewitalizowanych - ich uczestnikami są grupy interesariuszy, którzy czynnie uczestniczą w procesie rewitalizacji tj. mieszkańcy, lokalni liderzy, przedsiębiorcy, wspólnoty mieszkaniowe,
- rozmowy z mieszkańcami prowadzone na każdym etapie opracowywania dokumentu – mając na celu zachowanie zasady partycypacji przeprowadzono łącznie sześć spotkań z mieszkańcami,
- spacer studyjne Komitetu ds. Rewitalizacji Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój,
- zamieszczanie na stronie internetowej Urzędu Miasta kluczowych informacji dotyczących rewitalizacji oraz informacji dotyczących opracowywanego LPR,
- przeprowadzenie ankietyzacji która miała na celu poznanie opinii mieszkańców w zakresie obszarów Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój które należy zrewitalizować, przyczyn degradacji tych terenów oraz problemów występujących na tych obszarach. Ankietę można było wypełnić w formie papierowej (ankieta dystrybuowana była m.in. przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świeradowie-Zdroju oraz Radnych, dostępna była również bezpośrednio w Urzędzie Miasta oraz w innych kluczowych punktach miasta) oraz elektronicznej (dostępnej na stronie Urzędu Miasta w Świeradowie-Zdroju). W ramach odpowiedzi otrzymano 83 ankiety;
- systematyczne zebrania Komitetu ds. Rewitalizacji Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój oraz Zespołów Zadaniowych,
- przeprowadzenie konsultacji wyników diagnozy oraz obszarów zaproponowanych do rewitalizacji – uwagi do dokumentów można było zgłaszać bezpośrednio w Urzędzie Miasta oraz za pośrednictwem strony internetowej (www.swieradowzdroj.pl) na której upubliczniono dokument,
- opracowanie propozycji projektów do ujęcia w LPR przez Zespoły Zadaniowe (propozycje projektów ujętych w LPR w znacznej mierze są pomysłami interesariuszy obszarów rewitalizowanych),
- przeprowadzenie konsultacji zadań ujętych w LPR – uwagi do dokumentów można było zgłaszać bezpośrednio w Urzędzie Miasta oraz za pośrednictwem strony internetowej (www.swieradowzdroj.pl) na której upubliczniono dokument (Liczba odwiedzin dokumentu wynosiła 452 odsłony);

- przeprowadzenie konsultacji społecznych opracowanego dokumentu LPR – uwagi do dokumentów można było zgłaszać bezpośrednio w Urzędzie Miasta oraz za pośrednictwem strony internetowej (www.swieradowzdroj.pl) na której upubliczniono dokument (Liczba odwiedzin dokumentu wynosiła 354 odsłony). Na tym etapie wniesiono najwięcej uwag do dokumentu.

Zastosowanie narzędzia partycypacji pozwoliły na dotarcie do wszystkich grup wiekowych i społecznych. Zastosowano zarówno nowoczesne techniki przekazu informacji i uzgadniania Programu (strona www, prezentacje multimedialne, ankieta elektroniczna), jak i narzędzia tradycyjne (spotkania z mieszkańcami, wizja lokalna, ankieta papierowa, możliwość wnoszenia uwag do dokumentu osobiście).

17. System zarządzania i monitoringu

17.1. Zarządzanie rewitalizacją w Świeradowie-Zdroju

System zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój na lata 2016-2023 osadzony zostanie w ogólnym systemie zarządzania Gminy, co umożliwi efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur.

System zarządzania zaprojektowany został mając na celu realizację zasady partycypacji i partnerstwa. Niniejszy dokument wypracowany został przez samorząd gminny przy współudziale wszystkich grup interesariuszy co zostanie zachowane również na etapie zarządzania programem.

Kontrola społeczna i udział partnerów w realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój wpłyną pozytywnie na efektywność zaplanowanych działań, zwiększą również skuteczność zaplanowanego procesu rewitalizacji. Zaangażowanie partnerów będzie czynnikiem sprzyjającym efektywnemu wykorzystaniu środków finansowych.

Zastosowanie zasady partnerstwa i partycypacji umożliwi osiągnięcie następujących korzyści:

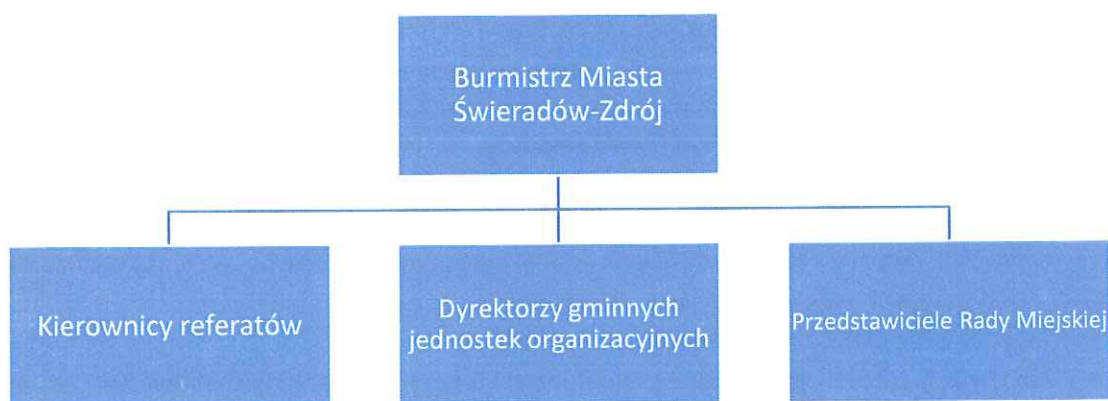
- zwiększenie jakości współpracy pomiędzy wszystkimi grupami interesariuszy,
- zwiększenie spójności działania instytucji, podmiotów oraz osób zaangażowanych w realizację określonych celów,
- zwiększenie przejrzystości procesu podejmowania decyzji,
- uproszczenie systemu zarządzania,
- wykorzystanie dodatkowych źródeł wiedzy poszczególnych grup interesariuszy; wykorzystanie oddolnego potencjału,
- wspólna realizacja przedsięwzięć,
- łączenie kapitału finansowego i społecznego,
- zwiększenie stopnia zaangażowania społeczności lokalnej w proces podejmowania decyzji,
- zwiększenie trafności i ukierunkowania wykorzystania środków finansowych,
- otrzymanie wysokiej jakości i precyzyjnych informacji w zakresie diagnozy, potrzeb oraz osiągniętych rezultatów,
- zwiększenie potencjału osób, grup i podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji.

Mając na celu uzyskanie w/w korzyści planuje się rozszerzenie obecnego schematu organizacyjnego o Komitet ds. Rewitalizacji Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój oraz Zespoły Zadaniowe ds. Rewitalizacji. Powołano trzy Zespoły Zadaniowe – każdy obszar rewitalizacji posiada własny Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji.

Komitet ds. Rewitalizacji Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój powoływany jest przez Burmistrza Miasta. Uczestnikami komitetu są:

- Burmistrz Miasta,
- Kierownicy referatów, Dyrektorzy gminnych jednostek organizacyjnych, które realizują zadania w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, infrastruktury i sferze przestrzennej.

Osobą odpowiedzialną za funkcjonowanie komitetu jest Burmistrz Miasta Świeradów-Zdrój. Poniżej przedstawiono strukturę organizacyjną Komitetu ds. rewitalizacji Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój.

Rysunek 4 Struktura organizacyjna Komitetu ds. rewitalizacji Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój

Zadania Komitetu ds. rewitalizacji Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój obejmują:

- określenie w porozumieniu z Zespołami Zadaniowymi ds. rewitalizacji projektów mających na celu wyjście wyznaczonych obszarów rewitalizacji z sytuacji kryzysowej,
- prowadzenie bazy projektów rewitalizacyjnych,
- określenie ram i zasad wprowadzania projektów do bazy projektów rewitalizacyjnych,
- wdrażanie działań określonych w Programie,
- udzielanie wsparcia informacyjnego oraz doradczego w zakresie projektów za które odpowiadają pozostałe grupy interesariuszy,
- koordynacja projektów rewitalizacyjnych,
- nadzór merytoryczny nad realizowanymi przedsięwzięciami,
- monitoring realizacji przedsięwzięć oraz założonych wskaźników,
- monitoring sytuacji społecznej, gospodarczej, środowiskowej, infrastrukturalnej, przestrzennej na terenie miasta (monitoring obszarów kryzysowych),
- utworzenie i aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji,
- udział w konsultacjach społecznych i warsztatach, na rzecz modelowania procesów rewitalizacyjnych, określonych w Programie Rewitalizacji,
- zgłaszanie propozycji zadań do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji,

- tworzenie warunków dla aktywnej i sprawnej współpracy wszystkich interesariuszy Lokalnego Programu Rewitalizacji,
- prowadzenie działań informacyjnych związanych z rewitalizacją na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój.

Zadania Komitetu ds. rewitalizacji Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój wykonywane będą przy udziale zasobów wydziałów, jednostek organizacyjnych oraz w porozumieniu z Zespołami Zadaniowymi ds. Rewitalizacji w zgodzie z funkcjonującą strukturą organizacyjną Urzędu Miasta oraz gminnych jednostek organizacyjnych. Komitet pełnił będzie rolę nadrzędną w stosunku do Zespołów Zadaniowych.

Komitet ds. rewitalizacji Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój sporządzał będzie sprawozdania ze swojej pracy.

Zespoły Zadaniowe ds. rewitalizacji powoływane zostały przez Burmistrza Miasta. Ich uczestnikami są grupy interesariuszy, którzy czynnie uczestniczą w procesie rewitalizacji. Należą do nich osoby i podmioty odpowiedzialne za kształtowanie sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzennej i infrastrukturalnej. Uczestnikami zespołów są również przedstawiciel/przedstawiciele samorządu, koordynujący jego pracę. Wszystkie podmioty i organizacje działające na terenie gminy będą mogły uczestniczyć w jego pracy. Posiadały będą również równe prawa i obowiązki związane z uczestnictwem w procesie rewitalizacji. Skład zespołów zadaniowych może być na bieżąco zmieniany po to aby zachować jak największą partycypację społeczną.

Zadania Zespołów Zadaniowych ds. rewitalizacji obejmują:

- opiniowanie działań Komitetu ds. rewitalizacji Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój w celu zachowania zasady partnerstwa i partycypacji,
- formułowanie opinii i raportów w zakresie sytuacji w poszczególnych obszarach miasta w sferach społecznej, gospodarczej, środowiskowej, infrastrukturalnej i przestrzennej,
- zgłaszanie propozycji modyfikacji obszarów kryzysowych, zdiagnozowanych problemów, celów oraz zadań,
- zgłaszanie propozycji projektów, które przyczynią się do rozwiązania sytuacji kryzysowej,
- inicjowanie partnerstw i współpracy pomiędzy poszczególnymi grupami interesariuszy,
- aktywne współdziałanie z mieszkańcami miasta,
- wypracowanie i wdrożenie narzędzi wspierających realizację projektów rewitalizacyjnych,
- systematyczne przekazywanie danych Komitetowi Strategicznemu na temat realizowanych projektów rewitalizacyjnych.

Czynności Zespołów Zadaniowych ds. rewitalizacji wykonywane będą przy udziale zasobów interesariuszy oraz wsparciu samorządu.

17.2. Monitoring i ocena

Monitorowanie w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój na lata 2016-2023 stanowić będzie proces systematycznego zbierania i analizowania wiarygodnych informacji dotyczących wyznaczonych obszarów objętych działaniami rewitalizacyjnymi. Prowadzone w ramach monitoringu działania będą miały na celu przede wszystkim zapewnienie zgodności działań wynikających z LPR w stosunku do przyjętych założeń. Proces monitorowania odnosił się będzie zarówno do wskaźników które pozwalają określić obszary zdegradowane w tym objęte rewitalizacją, jak również do postępu wdrażanych przedsięwzięć.

W zakresie wyznaczenia obszarów zdegradowanych oraz obszarów objętych rewitalizacją określono następujące wskaźniki:

- wskaźnik nr 1 „Pomoc społeczna” – udział osób korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców. W celu identyfikacji osób i obszarów wymagających wsparcia wzięto pod uwagę ustawę o pomocy społecznej ponieważ ustawa przyznaje pomoc w oparciu o najszerszy katalog dysfunkcji (m.in. ubóstwo, bezrobocie, bezradność, długotrwała choroba, narkomania, niepełnosprawność, potrzeba ochrony macierzyństwa, przemoc, sytuacja kryzysowa). Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów cechujących się największym wsparciem z pomocy społecznej na terenie Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój;
- wskaźnik nr 2 – „Przestępczość” – ilość przestępstw w danym obszarze na 100 mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów, które charakteryzują się najwyższą stopą przestępczości;
- wskaźnik nr 3 – „Bezrobocie” – ilość osób bezrobotnych w danym obszarze na 100 mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów, które charakteryzują się najwyższą stopą bezrobocia;
- wskaźnik nr 4 – „Przedsiębiorczość” – ilość osób które prowadzących działalność gospodarczą w danym obszarze na 100 mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wskazanie obszarów gdzie przedsiębiorczość jest najmniejsza, dlatego też wartość wskaźnika została odjęta od pozostałych, które wskazują sytuację kryzysową;
- wskaźnik nr 5 „Zanieczyszczenie środowiska” – ilość budynków opalanych paliwem stałym w danym obszarze na 100 mieszkańców. Wskaźnik ma na celu wskazanie obszarów cechujących się największym zanieczyszczeniem środowiska;
- wskaźnik nr 6 – „Ilość budynków do remontu” – ilość budynków wielorodzinnych wymagająca remontu w danym obszarze na 100 mieszkańców. Wskaźnik dotyczy infrastruktury mieszkaniowej wielorodzinnej. Wskaźnik ma na celu wyznaczenie obszarów, na których znajduje się najwięcej budynków wymagających remontu. Pod pojęciem remontu należy rozumieć prace mające na celu przywrócenie budynkom utraconej wartości (prace modernizacyjne w tym termomodernizacja);

W zakresie realizacji przedsięwzięć wynikających z Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój na lata 2016-2023 przyjęto następujące wskaźniki produktu i rezultatu:

Tabela 28 Wskaźniki monitorowania dla projektów o zasięgu gminnym i powiatowym

Wskaźniki dotyczące projektów o zasięgu gminnym i powiatowym, które dotyczą wszystkich wyznaczonych obszarów rewitalizacji i stanowią metodę pomiaru dla wszystkich wyznaczonych celów strategicznych.	
Wskaźniki produktu:	Wskaźniki rezultatu:
Liczba osób z terenów rewitalizowanych Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój które otrzymały wsparcie w ramach projektu [osoby]	Liczba osób z terenów rewitalizowanych Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój które rozpoczęły pracę po zakończeniu stażu [osoby]
Powierzchnia sprzedanych terenów inwestycyjnych [ha]	Liczba osób z terenów rewitalizowanych Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój które rozpoczęły działalność gospodarczą [osoby]

Liczba przeszkolonych osób z obszarów rewitalizowanych [osoby]	Liczba przedsiębiorców którzy zatrudnili osobę / osoby z terenów rewitalizowanych Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój [przedsiębiorcy]
Liczba podmiotów gospodarczych, które skorzystały ze wsparcia w ramach projektu [przedsiębiorstwa]	Liczba osób z obszarów rewitalizowanych, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu [osoby]
Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej [szt]	Liczba osób z obszarów rewitalizowanych poszukujących pracy po opuszczeniu programu [osoby]
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]	Liczba osób z obszarów rewitalizowanych pracujących po zakończeniu projektu [osoby]
Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich [osoby]	Liczba utworzonych przedsiębiorstw [szt.]
	Liczba utworzonych miejsc pracy [EPC]
	Liczba przewozów komunikacją miejską na przebudowanych i nowych liniach komunikacji miejskiej [szt./rok]
	Redukcja emisji gazów cieplarnianych: szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych [tony równoważnika CO2/rok]
	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej [GJ]
	Redukcja emisji CO2 [Mg]
	Redukcja emisji PM10 [Mg]
	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby]

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 29 Wskaźniki monitorowania dla projektów obszaru priorytetowego nr 1

Wskaźniki monitorowania dla celu strategicznego nr 1: Wzrost wewnątrzmięjskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej obszaru ulicy 11 Listopada.	
Wskaźniki produktu:	Wskaźniki rezultatu:
Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji [m2]	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej [GJ/rok]
Efektywność energetyczna: liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii [szt.]	Redukcja emisji gazów cieplarnianych: szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych [tony równoważnika CO2/rok]
Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków [szt.]	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby]
Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła [szt.]	Ilość budynków oferujących nowe funkcje społeczne, gospodarcze i kulturalne [szt.]
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [km2]	
Rozwój obszarów miejskich: wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich [szt.]	

Rozwój obszarów miejskich: wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich [jednostki mieszkalne]	
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 30 Wskaźniki monitorowania dla projektów obszaru priorytetowego nr 2

Wskaźniki monitorowania dla celu strategicznego nr 2: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej obszaru Centrum Świeradowa-Zdroju.	
Wskaźniki produktu:	Wskaźniki rezultatu:
Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji [m2]	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej [GJ/rok]
Efektywność energetyczna: liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii [szt.]	Redukcja emisji gazów cieplarnianych: szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych [tony równoważnika CO2/rok]
Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków [szt.]	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby]
Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła [szt.]	Ilość budynków oferujących nowe funkcje społeczne, gospodarcze i kulturalne [szt.]
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [km2]	
Rozwój obszarów miejskich: wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich [szt.]	
Rozwój obszarów miejskich: wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich [jednostki mieszkalne]	
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 31 Wskaźniki monitorowania dla projektów obszaru priorytetowego nr 3

Wskaźniki monitorowania dla celu strategicznego nr 3: Wzrost wewnątrzmięskiej spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej obszaru Centrum Czerniawy-Zdroju.	
Wskaźniki produktu:	Wskaźniki rezultatu:
Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji [m2]	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej [GJ/rok]
Efektywność energetyczna: liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii [szt.]	Redukcja emisji gazów cieplarnianych: szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych [tony równoważnika CO2/rok]
Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków [szt.]	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury [osoby]
Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła [szt.]	Ilość budynków oferujących nowe funkcje społeczne, gospodarcze i kulturalne [szt.]

Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [km ²]	
Rozwój obszarów miejskich: wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich [szt.]	
Rozwój obszarów miejskich: wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich [jednostki mieszkalne]	
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]	

Źródło: Opracowanie własne

Monitoring obszarów rewitalizacji odnosił się będzie również do źródeł finansowania zadań i działań ujętych w dokumencie. W zakresie źródeł dofinansowania przewiduje się systematyczne pozyskiwanie, zbieranie i przetwarzanie informacji w celu sfinansowania wszystkich zaplanowanych działań.

Organem odpowiedzialnym za monitoring będzie Komitet ds. rewitalizacji Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój. Mając na celu jak najbardziej efektywny sposób wydatkowania funduszy, przewiduje się, że wskaźniki wykorzystywane do wyznaczenia obszarów zdegradowanych oraz obszarów objętych rewitalizacją monitorowane będą co 12 miesięcy, natomiast wskaźniki dotyczące realizacji zadań ujętych w dokumencie będą monitorowane co 3 miesiące. Na potrzeby monitoringu założeń pozwalających na wyznaczanie obszarów zdegradowanych powstała elektroniczna baza danych, która umożliwia aktualizację informacji w niej zawartych. W zakresie monitoringu zadań ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji opracowany zostanie wzór sprawozdania. Wyniki działań monitoringowych przekazywane będą Zespołom Zadaniowym ds. rewitalizacji celem zaopiniowania.

Mając na celu najbardziej efektywne działania zmierzające do zrealizowania założonych celów przewiduje się możliwość ujmowania w dokumencie dodatkowych zadań (inwestycyjnych i nieinwestycyjnych). W tym celu opracowano wzór karty zadania, który umożliwi zainteresowanym podmiotom zgłaszanie projektów. Projekt po pozytywnej decyzji Komitetu Strategicznego wpisywany będzie do bazy projektów rewitalizacyjnych, a następnie do Lokalnego Programu Rewitalizacji w momencie jego aktualizacji.

Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji odbywać się będzie na wniosek Kierownika Referatu Gospodarki Miejskiej, Inwestycji i Ochrony Środowiska, który przedstawiany będzie Komitetowi Strategicznemu. W przypadku pozytywnej decyzji wniosek w sprawie aktualizacji przedkładać będzie Burmistrzowi oraz przygotowywany będzie aneks i uchwała w celu przyjęcia zmian dokumentu przez Radę Miasta.

Monitoring i ocena wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Miejskiej Świeradów-Zdrój na lata 2016 – 2023 wsparty zostanie analizami i badaniami socjologicznymi, które określać będą postępy realizowanych działań i projektów. Prowadzone niezależnie analizy i badania dotyczące wszystkich sfer rewitalizacji pozwolą również określić stopień zadowolenia oraz oczekiwania mieszkańców obszarów rewitalizowanych. Wnioski płynące z przeprowadzenia omawianych powyżej badań służyć będą do podejmowania decyzji dotyczących korekt w zakresie treści Programu.

Załączniki:

1. Mapa obszaru priorytetowego „Obszar ul. 11 Listopada”

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

DOLNY
ŚLĄSK

Unia Europejska
Fundusz Spójności

2. Mapa obszaru priorytetowego „Centrum Świeradowa-Zdroju”
3. Mapa obszaru priorytetowego „Centrum Czerniawy-Zdroju”

